

1701.

Lamm ulband

007a

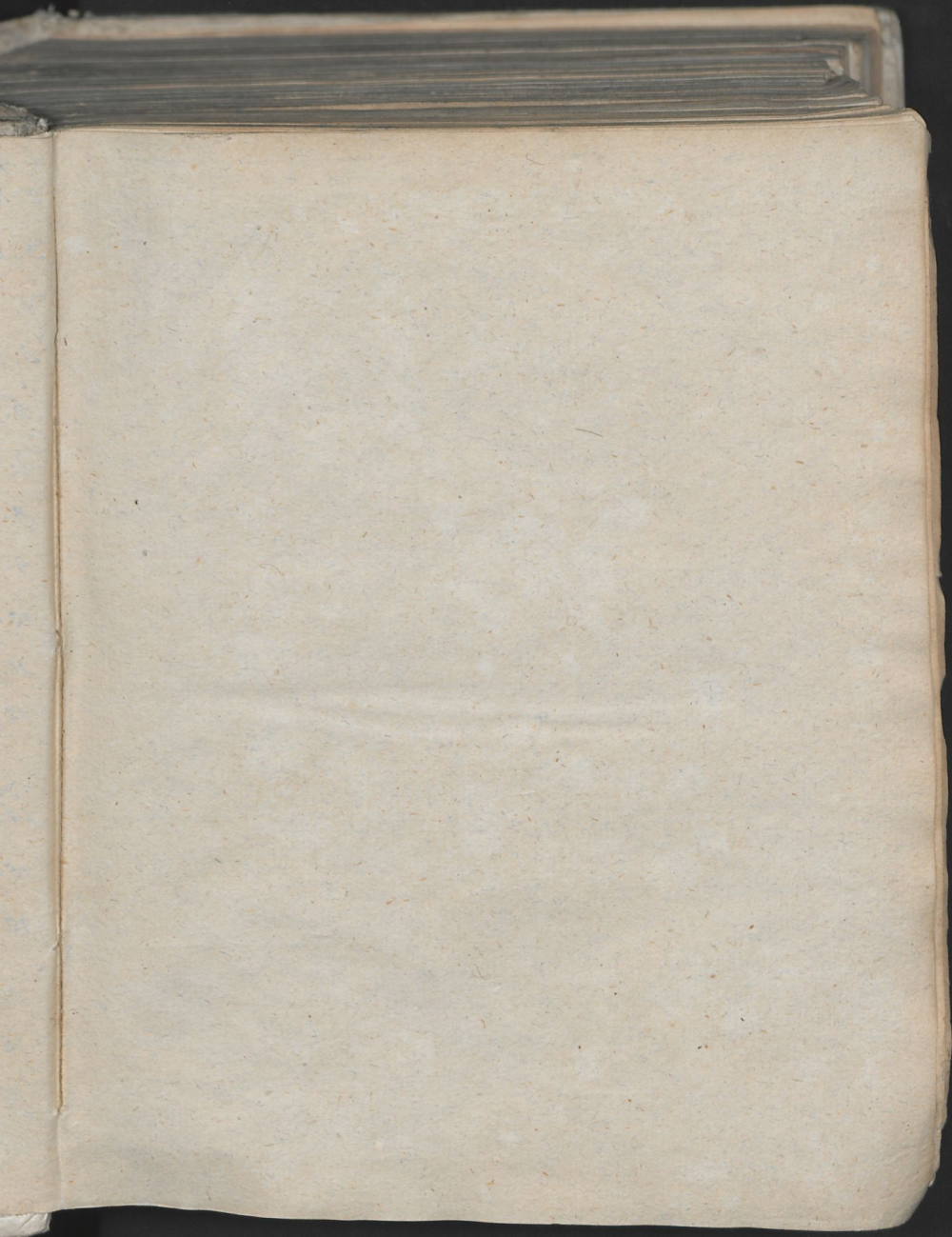
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.

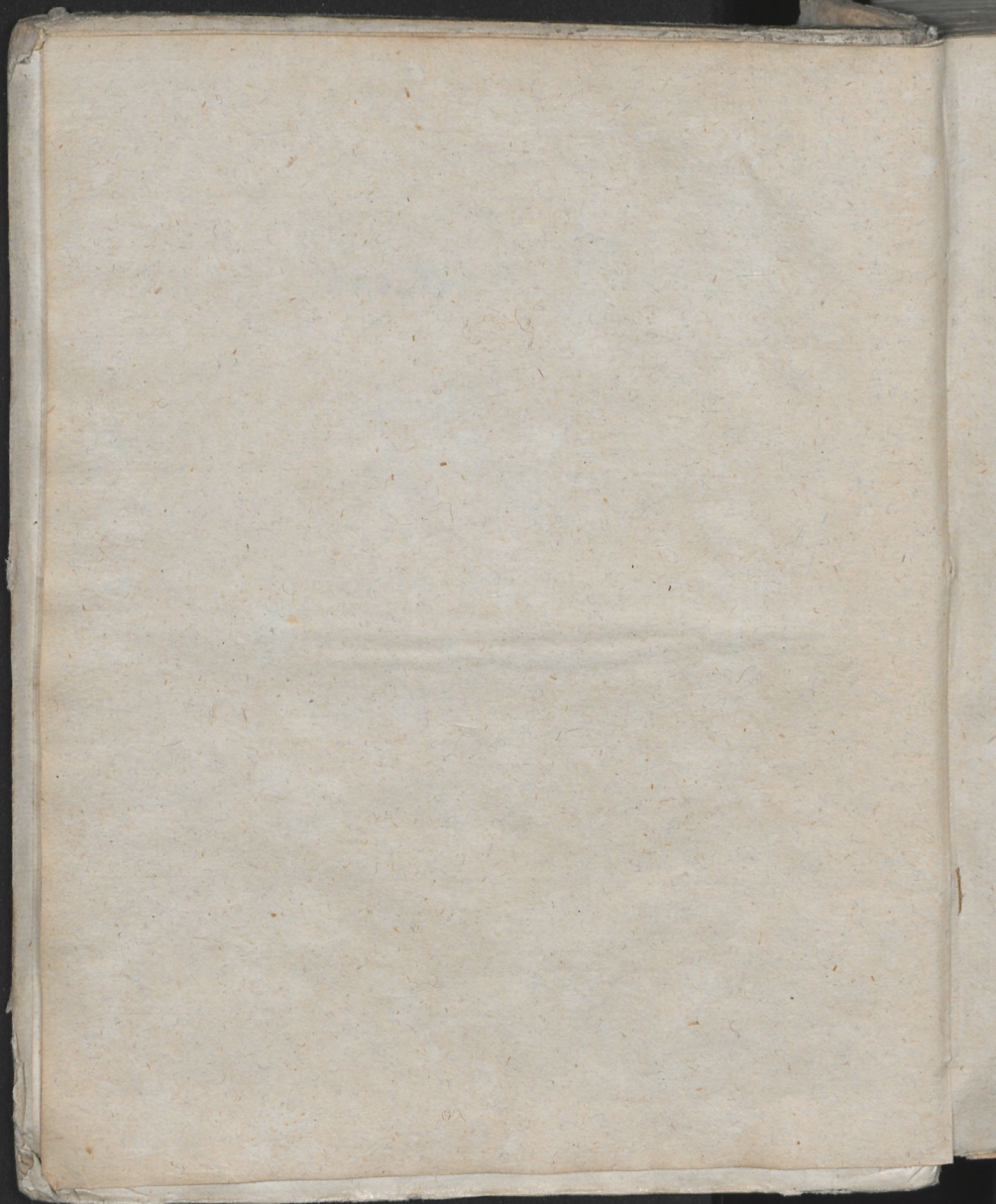

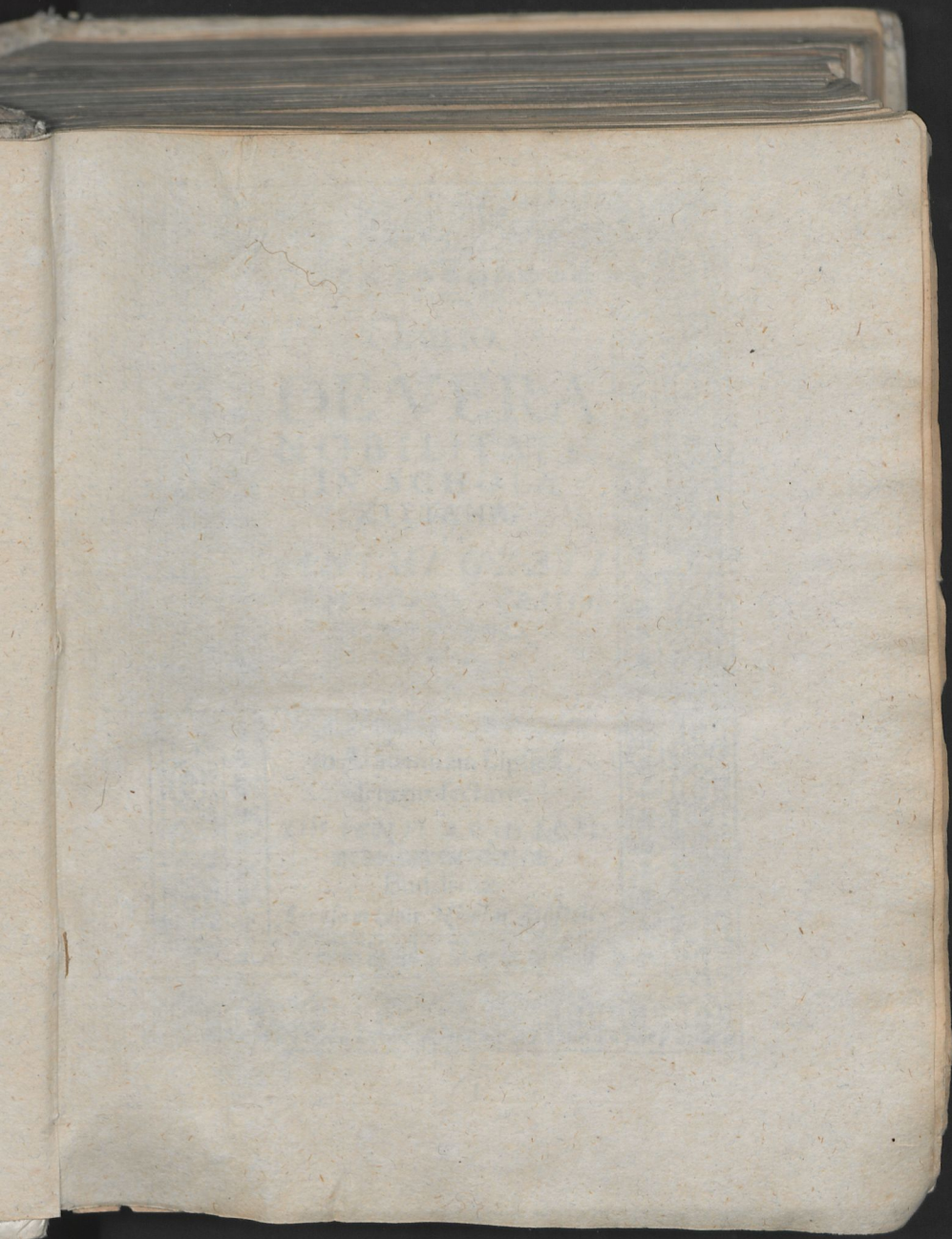
1. Rudolphi a Binau Oratio de vera nobilitate, Budiff. 1608.
2. Io. Jac. Fucius labii Diss. de Nobilitate. R. Aut. Georg. Neuh.
non legitur. 1663.
3. Ern. Frid. Schroederi Diss. de Nobilitate, R. Aut. Jo. Legism. a
Dalwitz, 1654. 1en.
4. Jo. Wilh. Spebel Diss. de statu Nobilit. Germanicæ. R. Aut.
Ant. Henr. Alerten. Helmest. 1719.
5. Conr. Sam. Schurzfläisch Diss. de Nobilitate insignibus, R.
Jul. Alb. a Dorn. Seb. 1671. **entzka**
6. Jo. Balth. Charisii Diss. de Torneamentis Germanicis. R. Aut.
Ad. Georg. a Schlieben Fr. ad Viadr. 1651.
7. M. Guil. Ilmann Diss. de Torneamentis imprimis Germanicis
R. Christ. Polst. Schmidt, Lips. 1724.
8. Burc. Gottl. Krubii, Diss. de iudiciis heroicis, non solum
R. Aut. Christ. Frid. Eifel, 1en. 1721.
9. Jac. Theoph. Lückel, Diss. inaug. de probatione per insignia
et arma gentilitia, Erford. 1716.
10. Io. Pet. Ludewig, Diss. non legitur. b. r. l. R. Jo. Christ. Eder
Fial. 1718.
11. Nic. Hieron. Gundling Disquis. an nobilitat. ventur? R. Io. Jac.
Fial. 1718.
12. Io. Henr. Christ. de Selchow Diss. de matrimonio nobilis cum
vili et turpi persona, præsertim russica, R. Lud. Reink. Hoffh.
Götting. 1755.
13. Sigism. C. B. de Ribran Diss. de iure Baronum, Hal. 1696.
14. Casp. Schat. Beck, Diss. de vera indole feudi & officii Nobilit. R.
Ad. Ant. Meijer, Jen. 1722.
15. Jo. Sam. Frid. Boehmer, Progr. de spuria filiarum nobilium a
successione exclusarum legitima. Fial. 1725.
16. Christ. Gottl. Ruder Diss. de dote et rivalitio filiar. illustrium
et monialium nobilium, R. Aut. Christoph. Conr. Wilh. Fri-
derici, Jen. 1724.
17. Sam. Augustii Diss. de vidua nobili Marchionica, R. Aut. And. G. f. f. f.
non legitur. Fr. ad Viadr. 1679.
18. Ern. Tenzeli Diss. non legitur. R. Jo. Henr. Alario.
Erford. 1724.
19. Jo. Georg. Juncker Memoria Natalitiorum Jac. Waitzii, nobilita-
tisq. Waitziorum in Pomerania, Jen. 1713.

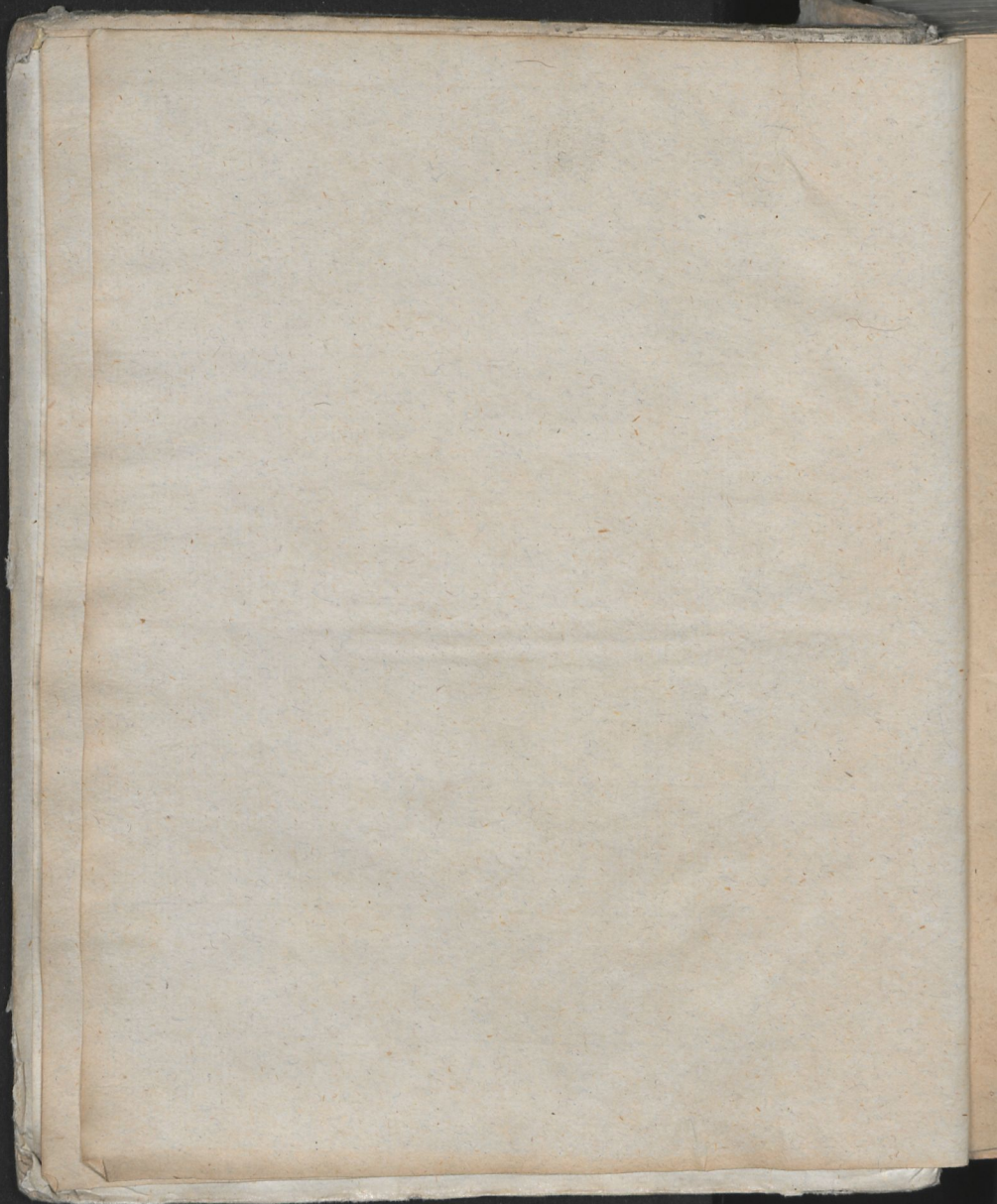
22 1279

9
D. A. G.

DE

PROBATIONE

PER

INSIGNIA ET ARMA

GENTILITIA

INCLYTAE

FACULTATIS IVRIDICAE

AUTORITATE

ET

BENEVOLO PERMISSV

D. IVNII A. MDCCXVI

INAUGVRALITER

DISPVTABIT

IACOBVS THEOPHILVS LINCKIVS.

ALTDORFI NORICORVM

EXCVDIT IODOC. GVIL. KOHLESIVS ACAD. TYPOGR.

9

PROBATIONE

INSTRUMENTA ET ARMA

GLORIA

IN VITIS IUDICIS

AVGUSTI

RENEVOLO PERMISSUM

DE IUDICIS

INAVGURATIONE

PLAVITIA

JACOBVS THEOPHILVS IUDICIVS

ALTDORFI NORICORVM

EX GEDIT IUDICIS VIL KONTINVS AGAD. TROCK

PRÆFATIO.

Dum hæc plagulas publico eruditorum examini subijcio, dum partum enixum cultro censorio trado, nec vacillante id perago calamo, nec tetrici Censoris benevolentiam mihi expeto. Periti enim Viri monitis erudiri, est, quod gratam mentem reposcit, rudis sermonibus plebis excogitari, tantum abest, ut mihi bilem moveat, ut potius simili omnium succumbere fato, honori mihi ducam. Aggressus sum materiam ob subtilitatem & amplissimam Scientiæ Heraldicæ campum satis equidem difficilem, sed quæ difficultatem rerum, quas complectitur varietate & jucunditate compensat; & quæ eo magis se commendat, quo majorem hodie ejusdem usum reprebendamus. Inter scientias politicas si non primarium, tamen proximum locum sibi vindicat. Juris Publici scientiam doctrinæ fundamentum elegantioris haud sibi quisquam acquirere potest sine Heraldicæ artis cognitione, quum hanc ornare & adjuvare illam scribat Vitriarius de Adminic. J. P. Brunnem. Prud. J. P. Juris privati cognitio firmitior est, quæ Romanarum dignitatum, insignium & aliorum dignitatum notitia suffulta, ut, ceu Historiæ & Chronologiæ, Habnio id testante in oratione de Usu Historiæ & Chronologiæ in J. Privato, ita & Heraldicæ insignis appa-

PRAEFATIO.

reat usus. *Nostris temporibus haec illustribus personis fere propria scientia tanto flore viret, ac insignia decora familiarum decora, praclarorum facinorum praemia ita familiis chara reddidit, ut quae loca illustria, ea insignium ornatu honorata existant, & optime huc spectent Poetae versus:*

*Nulla suis sine te quaretur gloria rebus.
Quos dies aula cognoscit festivos, & quos sietatos,
hos insignibus suberbire scimus, cum vita mortisque
fidi existant comites. Sic in funerum conductibus insignia
marmoris inseruiunt, & castra doloris, quae Gallis chapel-
les ardentes audiunt, armis affixis de splendore generis tes-
tantur, sepulturis insculpuntur, epitaphia exornant,
affixo proximis parietibus templorum armario honoris,
cabinet d'armes dicto, in medio nempe suspenso sago aut
scuto militari equitum, galea cimmerico & laciniis deco-
ra, a latere gladio & chirothecis positis, & ceu nostra
quoque his superbit Ecclesia, quandoque imo auratis ad-
ditis calcaribus. Est ergo avitae gentis gloria insigne,
& praecleara famae testis, quae avitaeque celebres a
plebe separat, ut tam necessaria sit illorum, quam utilis
per illa probatio. Gloriosa res est illustri sanguine na-
sci, gloriosius illustris sanguinis reuoluptate demonstrare.
Demonstrant haec vetusta litera ac documenta, quibus
vel insignium sit mentio vel plena illorum concessio,
hoc egregie praestante Hundio in Bayrischen Stamm-
Baum T. III. MS. & Illustri Comite de Wurmbraund in
collethaneis Genealog. Histor. ubi attestata & litteras
vetustissimas, quibus Rapper de Rosenbaz, cum illi quaestio
status moveretur, insignia sua probavit, exhibet, quae ob
causae vetustatis monumenta lectu dignissima, quibus jun-
gantur, qui specialius de armis familiarum scripsere, ut
Pro-*

PRÆFATIO.

Professor Lipsiensis Trier in dissert. de insignibus regni Polonici, Weberus in dissert. de titulis et insignibus Hassiacis. Arguunt porro insignia Veterum sigilla, quæ gentilitia plerumque ostendunt arma & hoc modo Becmann in der Anhaltischen chronik ex sigillis arma probavit Anbaltina, Tenzelius in Saxonia Numismatica eleganter præstitit & Heineccius eruditiss. tr. erudite viam monstravit. Ostendunt nobilium arma pictura in Ecclesiis locisque publicis inventæ, qua via etiam Hundius in al. tr. usus, alios ut sicco pede transeam modos, quos uberiori reservamus deductioni. Huic mea dissertationi, quam more consueto publico tradere obligatus fui, insignium frequens usus & sæpius occurrens illorum præsentia ansam dedit, qua probationem per insignia exhibeam, & illa non vana ostentationis sed & aliorum notabiliorum effectuum causa sæpius depingi, demonstrabo. Tu interim, benevole Lector, nostris favere ausibus, & scias me non novorum scriptorum more ceu Livius de his ait, aut in rebus certius aliquid allaturum, aut scribendi arte rudem vetustatem superaturum credere, sed firmiter me persuasum esse, quo viliora eo antiora fore, quam proprio Marte hæcæ exarata appareant insignia. Multa reperies ob brevitatem obscura, quæ digna fuissent, ut penitius explanentur, sed non omnia dissertatio capere potest, hæc tibi interim promulsidis loco inseruiat. Si quæ falsa, si quæ duriora dictu invenies, scias prima sequentem honestum esse in secundis tertiisque consistere, & in præstandis rebus, Tullio teste, magna ea esse, quæ sunt optimis proxima. Tu interim hanc quam mihi præstas veniam, in tuis ab aliis iterum olim expectes. Fave.

PARS GENERALIS.

CAP. I.

de

Probatione in Genere.

§. I.

Nimiam processus & substantiam iudicii in probationibus consistere haud dubitandum est; *secundum L. 30. in f. ff. de vul. test. & arg. Clem. Saepe verb. non sic de V. S. Zanger de Except. P. I. c. 2. n. 25. Berlich. P. 1. concl. 36.* Hinc Sacratissimus Imperator in *L. 4. C. de temp. & repar. appell.* probationem lumen *veritatis* appellat. Aut enim Juris quaestio agitur, statusque cause legalis, quae quaestio proprie Ictorum est, & ad Juris pertinet scientiam, aut quaestio facti ventilatur, & status causae conjecturalis, ubique probatio a Jure maxime requiritur. Quemadmodum alias Icto sine lege loquenti haud est credendum, sic nec partibus in iudiciis quicquam asseverantibus fides ulla habenda, nisi probationibus veritatem doceant, ne ipsis non tam jus, quam veritas facti deficiat. *L. 30. ff. de tut. test. C. solemn. 16. dist. 1. de Consecr. L. 12, 16. C. de Prob. Quam ob rem nullitatem processus, omissa probatione committi affirmandum esse reor, causae enim cognitio requirit, ut iudex ex actis & probatis intelligat fundamentum rei gestae, *arg. L. 9. C. de judic. & sese in facto informet, quo denique sententiam pronuntiare queat; absque hac informatione iudex, cui nil constat, nil decernere potest, Stephani de officio judic. L. 5. §. 18.**

L. I.

L. 1. de condict. ob turp. caus. Strýck. *in Intr. ad Prax. c. 1. §. 14.* Carpz. *proc. tit. 1. art. 1. n. 29.* Quicquid etiam contrafrenat Vantius *de nullit. proces. ex def. proc. n. 37. p. m. 535.* Matth. de Afflictis *decif. 47. n. 2.* injustam duntaxat sententiam sine probationibus esse statuentes, utpote contra jus litigatoris solummodo conceptam, nam etiam contra jus constitutionis talem sententiam ferri, *allegata Clement. Sep. de V. S. satis* arguit, licet nullitas processuum hodie vix amplius & quidem optime attendatur *O. C. p. 3. tit. 24. in princip.* Brunn. *Process. civ. c. 1. n. 27.* Noctuas igitur Athenas ferrem, quod si in ulteriori demonstranda vi ac *etia* probationum in judicii pergerem, quum neminem hoc fugere debeat, qui vel a limine Jurisprudentiam salutavit, & prolixius satis Mascardus *de Prob. V. 1. qu. 1. & Pacian. de Prob. L. 1. c. 5. n. 2.* necessitatem probationum deduxerint.

S. II. Methodica ratione processuro Justiniani *in L. 1. pr. de F. & J.* & veterum Jctorum, in primis Ulpiani, cui esse videtur, pauca de significatione ipsius tituli referre priusquam ad verborum significationem perveniatur, vocabulum probatio excutere mihi incumberet, sed inani labore abrupto, vocis onomatologia in Mascard. *tr. de prob. V. 1. qu. 3.* satis pertractata, & in omnibus Digestorum commentariis, ad nauseam recocta, id solum adhuc monendum esse puto, probationis verbum accipi vel latissime, omni allegatione probationis vicem subeunte Pacian. *L. 1. c. 4. n. 6.* Vultej. *de judic. L. 3. c. 7. p. m. 564.* vel late pro qualicumque fidei ostensione judici facta per *L. 3. 4. C. de prob.* Hahn. ad Wesenb. *tit. de prob. n. 2.* Lauterb. *coll. maj. cod. tit. §. 2.* vel striete pro probatione per testes & instrumenta. *cap. forus 10. X. de V. S. verb. causa L. 22. C. ad L. C. de de Fals. arg. c. 10. X. de fid. instr. L. 11. §. 5. C. de fid. instr. L. 25. p. ff. de Prob. & pres.* in quibus textibus legitime indubitate probationes dicuntur. Hac vero acceptione vocis rite pensata

penſa, quæ tot librorum folia implevit, corruiſit inſignis de ſpeciebus probationis Jctorum controverſia.

§ III. Definitionem Probationis quod concernit, decem recenset *Pacianus* L. 1. c. 3. quæ ceu nonnullis placuere, ita & ab aliis iterum reprobatæ. Mihi inſerviat deſcriptio, quod ſit actus, quo litigantes judici de re dubia per argumenta fidem faciunt. Illis etenim, queis verbum, argumenta, bilem movet, quia argumentum ab arguto invento dictum ſola investigatione veritatem invenit. Bald. *in rubr. C. de prob. L. 74. §. 1. ff. ad S. C. Trebell. L. 13. §. 5. ff. de jurej.* Menoch. L. 1. *præſ. qu. 6.* & quibus diſtinctio oſtenſionis per argumenta & probationis per teſtes & instrumentum *in L. 22. C. ad L. Cornel. de Falf. & cap. forus 10. X. de V. S.* adhibita ambiguum rem reddit, liceat mihi objicere, nil novum eſſe in jure noſtro, exigente id natura rerum & loquendi conſuetudine, ut verba modo generaliter, modo ſpecialiter accipiantur. Argumenti vox latius ſumta omnino huc quadrat, ut in L. 1. §. 1. *ff. de queſt. L. 3. C. eod.* & acceptio L. 22. & *cap. forus*, in quibus textibus diviſio in probationem artiſcioſam & non artiſcioſam fundata ex §. præcedenti patebit. Licet denique vox rei dubiæ dubitationem ſuppeditet, quum & clara rei oſtenſione probatio expediatur *per L. 8. §. 1. ff. fin. reg.* quæ vulgo evidentia rei in jure audit. Brunn. *proc. civ. c. 22.* Pacian. L. 1. c. 44. tamen nil foret probandum, ſi nil fuiſſet negatum, omne vero negatum eſt dubium. L. 3. C. *quib. ad libert. proclam. L. 42. ff. de hered. petit.* & judici eſt facienda fides L. 12. *in f. ff. de probat.* cui de omnibus rebus haud ſemper conſtare poteſt. Nec etiam opus erit, ut verba per instrumenta & teſtes adjiciantur, ceu voluit Duarenus *ad tit. de prob. c. 2.* Perez. *ad C. h. t.* nam etiam alio modo rei dubiæ oſtenſio fieri ſolet, niſi instrumentum accipiat, ceu in L. 1. *ff. de fid. inſtrum. in L. 99. §. 2. ff. de V. S.* pro omni illo, quod cauſam inſtruit, aut probatio

in

in sensu strictiori accipiatur vid. §. 2. quia illa proprie dicitur legitima. arg. L. 83. ff. de condit. & demonstr. quo textu verba inveniuntur, quod quis se filium patris sui non probare possit, scilicet legitime per testes & instrumenta, licet præsumtio juris & de jure pro eo militet L. 11. §. 9. ad L. Ful. de adult. L. 29. §. 1. ff. de prob. Non enim instrumenta conficiuntur, ait Mathæi de prob. c. 1. n. 43. aut testes adhibentur, si quis cum uxore consueverit sua, & Principem Gallicum de recenter nato quodam Rege dixisse ferunt: *Nous l'avons vu sortir, mais non pas entrer.*

§. IV. Divisio probationis optime sumitur ex Schola Aristotelica in ἐπιχειρηματικὴν & ἀντιχειρηματικὴν artificiosam & non artificiosam. Artificialis est, ubi per argumenta vel necessaria, vel probabilia aliquid deducitur, & hæc per argumenta probabilia dicitur præsumtio. Duaren. ad tit. de prob. cap. 4. quam speciem communem tam artificialis, quam non artificialis esse putat & non sine ratione statuit Pacian. L. 1. c. 4. n. 28. In recensendis vero speciebus, aut modis si mavis, non artificialis probationis, haud conveniunt Jcti, quum hic duodecim, ille tantum sex, ut Tancred. & Oldendorp. sibi finxerunt, vid. Mascard. vol. 1. qu. 4. Bald. ad L. 1. C. de probat. sequenti illas inclusit vericulo:

Vox, scriptura, Nomen Sacrum, Confessio Visus,

ad quas omnes alias referri posse putat; sed falsitatem demonstrat Salicetus ad L. 3. C. de prob. n. 4. Quum vero variantibus circumstantiis ex omnibus rebus probatio desumi queat, cur amplissimas probationes non artificiales certis limitibus coarctare velimus, nescio, in multitudinis enim numero indefinite loquendum est, arg. L. 1. §. 3. ff. de alcant. L. 15. §. 6. ff. de test. milit. L. 44. ff. de Leg. 2. & melius est modos omnes per se numerare. Inter has species probationis iuramentum ac confessionem admittere simpliciter nolunt Duaren. c. 2. Emil. Ferret. in rubr. tit. ff. de prob. n. 9. & multi alii, quos

B

recen-

recenset Menochius *L. 1. qu. 1. n. 34.* Bachov. ad Treutler. *v. 2. d. 4. th. 1. l. f. verb. jurjur.* Mev. *p. 4. decis. 6.* rationes pro & contra allegat Gilken. *ad tit. C. de probat. pral. n. 18. & sequ.* sed totam controversiam allegata supra §. 2. acceptione probationis tolli posse firmiter sum persuasus. vid. Gilken. *al. l. n. 25. verb. summa igitur.* Ex hisce modis probandi quibusdam judici plenam facientibus fidem, quibusdam haud sufficientem orta est divisio in probationem plenam & minus plenam Mascard. *v. 1. qu. 4. n. 11.* cuius divisionis argumentum mire quoque agitatum fuit. Ad tantum etenim gradum pervenit Pyrrhonismus Juridicus, ut nil ferme, quod non sit dubium, & contradictum inveniatur, ceu jam suo tempore conquestus est Justinianus *const. ff. Deo auct. §. 12. per contrarias interpretantium sententias totum jus pene conturbatum est*, hinc in praesentiarum multae plagulae inutilibus maculari possent allegationibus, si fas esset vanam sequi gloriam Tiraquelli, pro sententia quadam centum & amplius Dd. testimonii adductis, hisce verbis suum subjicientis iudicium. *ut videas, amice Lector, nil esse in jure nostro non ambiguum, ac disputationibus ac controversiis involutum, volo tibi totidem aut plures recensere, qui sunt in opinione contraria.* Oppugnarunt supra memoratam divisionem *Wissenb. disp. 43. ad ff. th. 3. Colleg. Jur. Arg. t. de prob. n. 3.* Sed jam longo temporis usu haec in iudiciis recepta divisio ab omnibus Dd. approbata & *Ord. Crim. art. 30.* confirmata existat, num vero in Jure Civ. haec divisio sit fundata, dubitat equidem Becman. *in exercit. ad tit. ff. de probat. ad L. 21.* sed ejusdem certitudinem evincunt *L. 3. C. de rei vind. L. 3. §. 1. & 2. ff. & 12. de test. L. 4. §. 5. C. de prob. L. 3. C. de R. C. car. sitest. c. 4. qu. 2. & 3. & cap. in omni X. de test. & attest. vid. Stryck. de semiplena probat. c. 1. n. 21.* Haecce de probat. in genere praefari volui, ut eo melius haec probatio per insignia

gnia innotescat; ad quas vero hæc species pertineat, ipsa tractatio recludet.

CAP. II.

de

Insignibus in genere.

§. I.

DE Etymologica vocis Insignium acceptione optima ex Hoepingii *tr. de Jure Insign. cap. 1.* erit comparanda cognitio, ubi septem variasque allegat acceptiones, & *cod. cap. n. 26.* synonymicam explicationem addit, nec minus Stollii *dissert. eruditiss. de Artis Herald. orig. & nat. c. 1. per tot.* cui ut jungatur Joh. Schefferus *de antiquis regni Suec. Insignibus c. 1.* sedula ejus indagatio antiquitatis postulat. Notatur & culpatur a Laurentio a Valla omnium Scriptorum Zoilo, Bartolus, quod tractatui suo titulum de Insigniis præfixerit, verum a doctissimis ac elegantiae & puritatis linguæ Romanæ studiosissimis sic vocem usurpatam fuisse Hoeping. *cit. cap.* monstrat, & arg. *L. 10. ff. quemadmodum testam. aper. corroborari potest.* Ceterum in textibus juris nostri sub Sigillorum voce etiam Insignia veniunt. *L. 19. §. 8. ff. de A. & A. Legat. L. 12. §. 23. ff. de instr. l. instrum. leg. L. 23. §. 2. de R. V. L. 13. §. 7. de Usufr. L. 17. §. 9. de A. E. V.* Commode dividi possunt insignia nostra in insignia officialia, symbolica, gentilitia. Vocem etenim Insigne pro signo dignitatis aut ornamento sumtam olim fuisse, testis est *L. 2. pr. ff. de his, qui not. inf. L. 1. ff. de Off. Proc. & Leg. r. r. C. de vestib. holob. II. L. 1. §. 5. ff. de postu.* maxime & præcipue vero denotasse ornamenta militaria comprobant. *L. 2. §. 2. ff. de his qui not.*

B 2

inf.

inf. Symbolice accipi posse ipsa vocis origo ostendit, quum notare & insignire synonyme accipiantur. Liceat mihi hic verba apponere Spellmanni *in Aspiolog. p. 2. insignia dicuntur non tantum clypeorum, armorum distinctiones, sed & nota omnes Imperii, muneris, societatis, dignitatis, vexillorum, etiam vestium, quin & vestes ipsa, signa & vexilla, & cujuscunq; generis argumenta, quibus res una ab altera, aut multitudo invicem, aut alius ab alio innotescat.* Aliis alia placere divisiones, interim omnes convenimus, hoc adhuc præmonendum duco, me de probatione per insignia acturum haud omnes species exhibiturum fore, labore alias consuetum disputationis formam excedente, & ut toties Artis Heraldicæ fundamenta amplissima declarentur, requirente, sed in *Cap. I.* tracturum probationem insignibus dignitatum & honorum & officiorum perficiendam, in *Cap. II.* probationem per insignia, signa aut symbola. in *Cap. III.* probationem per arma gentilitia instituendam.

§. II. Quoniam vox insigne etiam imagine majorum in ædibus expositas denotat, & insignium loco sæpius imaginis voce utantur Scriptores, cum loco stemmatum & imaginum insignia gentilitia assumpta fuisse incongrue licet statuunt, connexionis ratio suadere videtur, ut de imaginibus veterum quedam adjiciam. Tanta vero fuit apud Romanos imaginum cultura, ut etiam Deos imaginibus venerarentur, templa sua illis exornarent, & picturis ædes condecorarent sacras, sic Fabius celeberrimus pictor teste *Thoma Guarzoni Piazza universale p. 3. d. 18.* in Salutis templo muros circumquaque pinxit; Ideo majora præconia tribuenda nostris proavis Germanis, de quibus præci illius temporis restaurator Tacit. *c. 9. dicit, nec cobibere parietibus Deos, neque in ullam humani oris speciem assumulare arbitrantur.* Nemora etenim & saltus picta illorum erant templa, et arborum imprimis vero quercus sa-
cra

Era observatio, vicem nitidissimorum subibat altarium; hinc inde adhuc nomen *Ode-Wald* provenire præsumunt, quoniam Germani in ista sylvâ, Deum suum Mercurium Got appellatum coluerunt. Nullæ apud eos Deorum effigies, nullæ imagines nullæ formæ erant, quum, quæ ipsè Tacitus c. 7. dicat verbis: *effigiesq; & signa quædam detracta lucis in prælium ferunt*, de signis militaribus, quæ in lucorum ac nemorum penetrabilibus asservabantur, sint intelligenda. vid. Cluv. *G. Ant. L. 1. c. 29.* ubi etiam illos Trinitatem sub Solis, Luna ac ignis nominibus coluisse doctè adstruit. Deos etiam terrestres imaginibus adorabant Romani, Buling. *de Imp. Rom. L. 2.* & ad illos ut ad asyla confugiebant. *s. f. J. de his qui sui l. alieni juris L. un. C. de his qui ad statuam principis.* qualem imaginem, sive statuam sculptam exhibet Pancirollus *in notis. dign. illustr. Imp. c. 24.* Privatorum denique imagines etiam publice ponebant & crimina, quæ in has statuas committebantur, severe puniebant, Petr. Ærod. *panth. rerum. judic. L. 7. tit. 7. c. 6.* Inprimis vero majorum effigies colebant, & illas penatibus in Larario associebant, ut hæcce imagines loco scutorum fuerint, quibus probarent suam nobilitatem. Chassan. *in Catol. gl. M. P. I. cons. 38. concl. 10. & 18. Tiraquell. de nobil. c. 6. n. 15.* hinc Seneca ait. *L. 5. epist. 44. non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus.* Ideo illas etiam non modo in ductu funebri ducebant, ceu hodie in pompis funeralibus arma præferuntur, ut genus & familia melius innotesceret, ut ait Tacit. *L. 1. An. Fumus imaginum pompa maxime illustre fuit, cum origo Julia gentis Æneas omnesq; Albanorum reges, cætereq; Claudiorum imagines longo ordine spectarentur*, sed & arcus triumphales illis ornabant; vid. *veteres arcus Augusti triumphis insignes cum imaginibus triumphalibus restitutos, notis Joh. Petri Bellori illustratos.* Sed quod in locum harum imaginum jus nostrorum insignium

successerit, ceu arbitratur *Chass. al. l. Tiraquell. l. al. Fesch. de jure inf. c. 6. n. 27.* in contrarium feror, & potius à veteribus Romanorum insignibus esse derivanda nostra insignia autumo, quoniam hic statuae domi tantum conspiciantur, sed insignia foris etiam & in bello usui erunt, & hæc imagines loco solum *librorum geneethliacorum* erant *vid. Spen. P. I. c. 2. p. 59.* Duplex etenim ratio antiquæ nobilitatis probandæ fuit, una ex imaginibus & statutis, altera ex insignibus & armis. *Ant. Theff. decis. 207. n. 34.*

§. III. Per arma gentilitia hic intelligimus, gentilitia insignia, armorum insignia, quæ cur ita dicantur, *vid. Menetrier l' art du Blason. p. 253. & 54.* wappas, Gallis armes, Blasons, quod verbum ceu plurima in Haraldica occurrentia imo ipsum vocabulum Heraldica, originis Germanicæ est, Germanis appellantur *Wappen-Kleinod*, etiam *Blatte*, id, quod temporibus torneamentorum valuit, sic torneamentorum Reges, præfecti, literis invitatoriis sua addebant insignia, quæ tunc vulgo dicebantur *Blatte*. *vid. tournier Buch. fol. 170. man soll eine Form, wie die Schrift, so man mit dem Blat einem jeglichen nach seinem Stand ausschicket; porro das Blat und die Briefe dem Fürsten, Grafen und Herrn zuschicken*, ideo formula usitata, *wurden zu Blat getragen*. *Schub. de Lud. equestr. c. 4. §. II.* An insignia recte arma dici possunt, doctè controversiam tractat *Hæping. al. tr. c. I. n. 27. Spen. Op. Herald. P. I. c. I. §. 4.* An vero loquendi hæc formulâ sit vetustæ latinîtatis, an vero ævo Carolingorum primo usitata, diversâ planè quæstio est. *Spellm. in Gloss. voce arma*, de antiquitate dubitat, & *du Fresne in Gloss. voce. arma* primo Carolingorum tempore locationem allegat, licet ex Virgilii verbis:

Bella movet clypeus, deque armis arma, feruntur.

anti-

antiquiorem ætatem multi comprobare audeant. Sed quum haud salus Reip. litterariæ, si qua datur, ab hac quæstione dependeat, obsoletarum rerum amatoribus relinquamus. Hoc certo certius est, acceptionem armorum pro synonymo insignium originem exinde trahere, quoniam insignia armis suis depingere soliti erant jam veteres, & ideo clypeus non a cluendo ceu multi volunt, sed *ὡς τῆ γλύφειν* sculpere derivandus, quod caletur in sculptis ibi imaginibus, germanica lingua a *Schild* derivandum venit verbum *Schildern abmahlen*, quia scuta picta erant, ut ergo per catachrisin non ineptam insignia ita vocentur, ceu etiam germanice dicuntur *Wappen*, quod a *Waffen* communiter derivatur, assumpta frequenti mutatione f. in. p. Nam cum ipsis clypeis statim post bellorum ortum coepisse consuetudinem scuta imaginibus insignire vetustissimorum Scriptorum, Herodoti, Diodori Siculi, Plinii Virgiliti testimonia probant, donec paulatim in hunc modum redacta res est, quo nunc insignia sunt, ceu ait, Spen. *P. l. c. 2. §. 17.* & Stollius cognatus Speneri in duabus elegantissimè conscriptis dissertationibus *de artis Heraldicæ origine & natura* & hæc imagines vera Symbola erant, licet ipsis Heroibus ignota ars vetustissima, ceu erudite demonstrat beatus Omeif. *in diff. de Symbolo Heroic. cap. 2. §. 3. vid. cap. 15.* ubi differentiam inter Symbola & arma gentilitia exponit ratione originis, sectorum, colorum, partitionum, corporum, illorumque multitudinis. Nec opus erit, ad illos recurrere, qui insignium originem vel Ægyptiis, aliisque attribuunt vid. Spen. *al. l.* imo etiam Davidem speciale scutum gessisse perhibent, nempe geminum triangulum, in cuius quatuor apicibus nomen Dei tetragrammaton incisum erat, cuius scuti schematicum cum multis aliis notabilibus exhibet author insignium Turcicorum Magister Paulus Pater. *sect. 1. φ. 7.* hinc Judæi delirant provenire, quod David Deum sapius in Plalterio scutum suum appellaverit. Hoc verissi-

verissimum manet; avitam consuetudinem gentium plurimum contulisse & tempora posteriora magis magisque excoluisse. Pictura vero scutorum etiam antiquissima est, & multis confirmari potest testimoniis. Stoll. *disp.* 2. §. 14. in primis vero, quod Romani scuta sua pingere soliti fuerant. L. 5. §. 12. ff. *de his qui deiec. l. effud.* Panceiroll. *in notit. Imp.* c. 38. testantur, & militis effigies in Trajani columna Romæ hodiernum superstes comprobatur Heineccius *de sig. P. l. cap. X.* Hæc autem pictura proprie ad Legiones discernendas inserviebat, ideoque Spellm in *Aspiol.* p. 25. *Romana:* ait: *illa insignia legionum fuisse palam est, non privati alicujus hominis, aut familia, nec heraldicorum in iis quid characterum qui Gallis fasses, bandes, chevrons appellantur, nec hodierna colorum observatio, nec arearum distinctio.* Insignia hæc legionum Romanorum descripsit Spangenberg. in *Adels-Spiegel* p. 2. L. 12. c. 29. & ab his propagari nostra putat Spellm. *al. l.* adjectis verbis *non simul, non semel, auctore incerto etiam & avo.* Sed imperite est, Romana, & omni ante illam antiquitate symbolis utente, ita, ut nec exercitus sine aquilis, draconibus, vexillis, nec heroës apud Poëtâs sine clypeorum imaginibus inveniamus, res, quas ex eodem fonte naturæ parentis instinctu hausas equidem fatemur, sed alio atque alio ritu exornatas, seu temporum ferebant consuetudines confundere.

§. IV. De hac consuetudine arma picturis decorandi etiam apud veteres Germanos usitata testimonium præbet Tacitus *de morib. Germ.* c. 6. *Scuta sua lectissimis coloribus distinguunt, exceptis Naharnalis & Ariis, qui nigra scuta gerebant & L. 2. annal. scuta viminum textus esse vel tenues, & fucatas colore tabulas, vid. Welfer Rer Bojic. L. 2. p. 9. ubi insignia Bojorum nempe rutas cæruleo candidoque colore alternatas ex antiquissima historia deducit, & erudite demonstrat Spangenberg. al. l. P. 2. L. 12. c. 24. dicit: die Schilde wurden*

wurden mit Uhr-Ochsen oder Frisfschen oder starcken Ochsen-Häuren, und dicken Fellen überzogen, worinnen Thiere, Menschen, Berge gemahlt geuwesen, daß man sonst auf eben ein groß Tuch nicht mahlen kunt. Verba allegata Taciti multi eruditi Viri explicanda esse volunt, quod agmina sua diversis coloribus distincta habuerint, ut pro regionum, Ducum, civitatum & pagorum varietate variis coloribus scuta ornarentur, sed ipsa verba Taciti id potius intendere mihi videntur, quod haud imagines in scutis tulerint Germani, sed tantum scuta coloribus distincta gestarint, unde originem trahere se parti honorable sum persuasus, quam partem etiam honorationem exinde digniorem cum Menetrier contra Spen. *P. G. p. 135. §. 2.* assero, confirmante etiam hanc sententiam Cluverio *L. 1. G. A. c. 44. p. 292.* verbis: *nobiles homines apud prisceos Celtas lectissimis tantum coloribus sua singuli distinxerunt scuta, unde etiamnum eo antiquissima & maxime gemina nobilitatis apud nos insignia & uniuersarum civitatum insignia, que erant equi, tauri, nulli nisi principes civitatum & Duces in scutis gerebant.* Antiquissima etiam Sigilla ut Caroli Crassi, Arnolphi, Conradi I, Heinrici Aucupis, & Ottonis M, quæ scuta exhibent, illa sine cujusdam imaginis vestigio monstrant, sed strias saltem, & colores variegatos indicant, ceu quædam genera clypeorum exhibet Heinecius *de Sigil. P. I. c. 10. §. 30. & c. 4. p. 2. §. 3.* scutum habet depictum Comitis Flandriæ Wilhelmi Normanni in octo segmenta a medio divisum. Hodie pauca equidem inter nobiles Germaniæ ejusmodi insignia invenimus, quum perpaucæ sint familiae, quæ originem suam a tempore Carolingorum clare deducere possunt, sed tempore Heinrici Aucupis contra Hunnos optimo flore nobilitatis occiso, hic plures familias nobilitavit, & si quæ etiam sunt, sequioribus temporibus mutarunt insignia. *Peccenstein theatrum Saxon. cap. 10. quum novum*

C

haud

haud sit, nobiles familias diverso tempore diversa portasse insignia. Verba vero Taciti sic interpretanda esse me movent verba antecedentia: *nulla cultus jactatio, scuta tantum le-
tissimis coloribus distinguunt*, ergo non se coloratis scutis, sed sua scuta coloribus distinguunt. Per arma sepius intelliguntur non modo scuta, clypei, parmæ, quæ inter se ratione figuræ diversæ erant. vid. Lips. *de milit. Rom. L. 3. dial. 2. p. 112.* Spellmann. *in Aspiol. p. 54.* sed & alia, vid. *L. 3. §. 2. ff. de vi & vi armata L. 41. ff. de V. S.* ut gladii, sic Carolus M. capulo pugionis insculptum habebat insigne Imperiale. La Mothe le Vaier. *Oper. P. I.* & in crypta Ecclesiæ cathedralis St. Stephani Viennæ Albertus cognomine cum Treja conditus, ad parietem sinistri lateris apposito gladio, in cujus nodo Austriaca insignia, in ipsa vero lamella Habsburgica insculpta sunt. Et cur prætereo Clinodia S. R. I. quæ Norimbergæ asservantur, inter quæ numerantur duo gladii, unus, qui Caroli M. esse dicitur, in nodo rotundo ex uno latere aquilam simplicem, ex altero leonem ostentat, alter Mauritiî Martyris in pomi cordis figuram representantis uno latere aquilam dimidiam additis tribus leonibus ambulatibus exhibet, altero latere nota carente; hos leones celeberrimus beatus Wagenfeil. *in comment. de civit. Norica, c. 26.* ut heraldicæ artis scitis convenientius loquatur, ceu sonant ejus verba, leopardos tres cur appellet, nescio, cum leonem pardinum potius ex figura dicere debeamus. Nam Leo dicitur, si unum oculum monstrat, & regulariter conspicitur erecto situ, sive rampant, Leopardus vero est, qui duos oculos monstrat & regulariter gradens est, passant, quod si leo gradens fingitur, passant, dicitur leo pardinus, leon leopardé, si leopardus rampant ponitur, dicitur Leopard lionné, distinctio hæc in insignibus Serenissimæ Domus Hassiacæ egregie conspicitur, quamvis si vetustatem consideremus, signa comitatus Diecensis duo Leopardi constituunt, interim

recepta

recepta hodie leonum figura. Maxime tamen sub armis scuta veniunt, & præ cæteris quoque usitatum fuit, scutis gerere insignia, exinde fluit etiam, quod, cum Germanis triangularis forma scutorum placuerit, temporibus sequioribus, quibus arma in torneamentis usitata, qualia exhibet Heineccius *de Sigillis. Wurmbrand. in collect. geneal. hist.* & in vetustis Ecclesiis cathedralibus, ut Norimbergæ multa scuta triangularia conspiciuntur, omnis positio figurarum secundum formam antiquam in Heraldicis fiat; hinc usitata verba, mal ordonné bien ordonné, la figure est posée à trois, deux, un. Paillet *l'indie Armorial. p. 415. & 445.*

§. V. Adjecimus verbum, Gentilitia, ut eo clarior locutio, per arma, reddatur. Nomen Gentilis hic nobis haud infervit pro illis, qui Romanis barbari audiebant, nempe sub eorum signis militantes, ceu patet ex *vit. C. Theod. de nupt. Gent.* ibique Gothofr. sed accipimus gentem *εὐ γένετα* sic dictam, i. e. populum, regionem & civitatem, & gentem in specie, nempe familiam, quoniam per arma gentilitia non modo assumpta familiarum insignia, sed & totarum gentium symbola denotantur. Omnes etenim gentes & populos scimus peculiariter distinguere arma, vid. Hoep. *c. 3. §. 2. n. 30. Spen. all. l. T. I.* ubi gentium antiquarum tesserae depictæ. Oisélius *in thesauro numismatico*, qui gentium insignia in numismatibus refert. Heineccius *de Sigill. P. I. c. 3. per tot.* Præ cæteris legi meretur Schefferus *tr. de regni Suecia insign. c. 1.* qui multa lectu dignissima profert, imprimis vero negat, gentibus extra Europam usitata esse insignia, imo etiam de Turcica Semiluna dubitat, quum tamen veritatem speciosis & eruditis argumentis astruat author insignium Turcicorum *sect. 2. per tot.* qui in principio tract. depictam monstrat lunam corniculatam argenteam in campo viridi, quod etiam arma Calixti Osmanni, Principis Turcici, qui religionem Christianam an. 1453. assumerat,

indicant. vid. Fuggers *Ehren-spiegel* L. 5. c. 21. p. 767. & vexillum majus in ultimo bello Turcico a Christianis Turcis ereptum non minus insignia hæc ostentabat. Hoc verum equidem est, Turcas, quum ipsis imaginum usus prohibitus sit, nulla gestare insignia specialia, sed loco horum characteres in sigillis usurpare, quod probat sigillum majus, cujus maxima apud Turcas auctoritas, & Summis Viris ejus custodia demandatur, quale sigillum fuit, quod portabat primarius Virus bursulo involutum, & holoserico rubro filo contorto a collo ad pectus usque appensum, cum caperetur in prælio ad Szentam; ex hoc sigillo cusa & conflata moneta aurea figuram illius representans, quam ex museo egregie instructo DN. D. RINCKII mihi humanissime communicatam hic describo; in uno latere conspiciuntur characteres sive literæ Arabicæ mirifice ex more inter se contortæ, in altero latere legenda verba: Sigill. Sult. Must. Prim. Vezir. collo appens. captum in prælio vict. ad Szentam d. $\frac{1}{11}$ Sept. 1697. Margini adjecta verba: Sultan Mustapha filius Mehemet sic semper victoriosus An. 1106. Quæ verba explicationem illarum litterarum continent, vid. Tenzelius in *Saxonia Numismatica* p. m. 697. tab. 74. fig. X. ubi figuram istius nummi exhibet. Hujus sigilli sive typi majoris maxima apud Turcas auctoritas, ut ejus custodia solum summis Viris soleat demandari, ceu jam dictum est, nec huic locus sit, nisi in litteris ad Reges externos mittendis, aut secretis negotiis. Cæterum Turcæ communiter loco insignium nomina sua propria & dignitatum in sigillis apponunt, qualia sigilla ipse vidi plura variis lapidibus incisa, & inter alia unum a præfecto quodam militum rationibus suis accepti & expensi in sine appositum, quarum partem rationum possideo. Non minus hoc probare possum ex rarissimo & satis curioso libro quodam, qui in nostra Bibliotheca asservatur; constat liber elegantissimus ex foliis varii coloris margine diversiterum coloris circumdato, in cujus libri

paucis

paucis foliis ejusmodi sigilla nitidissima inveniuntur laminis aureis vel argenteis imposita, quarum extremitates aculeatae prominent, & cum sigillis vel rotundam vel ovalem figuram efficiunt. Hæc a quodam peregrinante collecta fuisse præsumo, licet author *dissertationis de Philothecis* Michael Lilienthal, librum istum ex opinione Beati Molleri nostri philothecam esse, & sententias ex Alcorano ibi relatas esse putet; sed non equidem nego sententias ex Alcorano aliquibus inclusas sigillis esse, plurima tamen eorum nomina præ se ferre ex interpretatione cujusdam Turcicae linguæ gnari assero. Patentia diplomata veluti ad Bassas & alios Ministros solo notantur signo Caesaris seu monogrammate, quod Humajum h. e. *manu codiatam* vocant, quæ subscribendi consuetudo etiam apud nos vetustissimis jam temporibus valuit ceu in diplomatis invenimus vid. Mabillon. *de re diplomatica. L. 2. cap. 11. §. 34.* & sic plurimos fuisse deceptos putat Heineccius *de Sig. p. 1. c. 3. §. 16.* ut Turcas plane sigillis carere dicant, quod inter litteras patentes & signatas nullum discrimen sciant. Aliis vero gentibus exteris nota esse insignia præter Dapperum *Americanische Reiß-Beschreibung* p. 215. provoco ad *M. Welsærum L. 4. rer. mag. vind.* qui ex Sinis parmulam advectam fuisse dicit, in qua auro pictum scutum erat, panthera conspicuum, scuto incumbente galea aperto hiatu. vid. Pontani *Gesandtschaft der Holländer nach Japan*, qui Japanensium arma quædam recenset, Neuhof. *in der Gesandtschaft nach Sina*, qui illa in fine typis exhibet, licet non nobis Europæis usitato more gestent, quum apud nos peculiaris certe excolenda, augenda, conservanda Heraldicæ ratio fuerit. De nota divisione Tribuum populi Israëliti & illis attributis figuris symbolicis hic mentionem injiciam, vid. Spenn. *P. L. c. 2. nr.* ad has probandas non modo benedictionem patris Jacobi *Genes. 49.* allegant, sed & plura loca Scripturæ Sacre ut *Numer. 11. Deuteron. c. 33. v. 7. Genes. 4. v. 17. Ezech. 1.2. v. 10. Nahum. 1.1. v. 3.* adducunt, quam opinionem eruditissimus

ditissimas alias Vir Athanasius Kircherus etiam defendit, pariter colores affingunt secundum colores scuti officialis Sacerdotis summi *das Amt-Schildlein Exod. 2. v. 16.* Fuisse peculiaria signa, quæ distinguebantur, dubitare haud permittit *Numer. 2. v. 2.* sed specialia illa signa, quæ vulgo depingunt, excogitata modo sunt & incerta Brouwn. *Pseudodox. Epid. L. 2. c. 1.* Hoc verisimile mihi videtur cum Spelm. *in Aspiol. p. 5.* ab Ægyptiis populum Israëliticum, ut vituli cultum, ita & insignium suorum morem deduxisse, nam apud Ægyptios jam Osiridis tempore annis plus minus ante exitum Israëlitarum ab Ægypto quadringentis jam florere insignia. Imperium nostrum Romano Germanicum aquilam bicipitem gerit, (imperium vero Germanicum eadem gerit insignia, nisi quod ex corona Regia dignosci queat, quod vide in Adami Heinrici Petri *general Historie der allerwahrhaftigsten Geschichten*, qui in descriptione conductus funebri Caroli V. Germanica insignia sic exhibet, quum in nullo ferme J. P. Scriptore mentionem invenire potuerim) cujus causa multis nodus Gordius fuit & semper erit. Deduci posse originem ab Orientalibus Imperatoribus, qui An. 1261. Alexio Comneno Trapezuntum abeunte & Byzantico regno in duas partes diviso, sumserunt aquilam bicipitem signum divisi imperii, non sine ratione putat du Fresne *in diss. de infer. ævi numism. n. XI. ej. glossar. annex.* ubi etiam exempla aquilæ bicipitis profert. vid. Uffenbachium *de Jud. aul. c. 19. f. 3.* Heineccius *de sig. p. 114.* in archivo Regis Daniæ insigne Alexandri Imperatoris Constantinopolitani cum aquila bicipiti inveniri scribit; licet etiam non semper bicipiti sed interdum monocæphola usi fuerint aquila, ceu exemplo Michaëlis & Andronici Palæologi monstrat Nessel. *in Bibl. Vind. p. 11. p. 40.* Controversia hæc est multis involuta difficultatibus, & quia nulla apud scriptores vetustiores ejus mentio adest, certum quid affirmare non ausim, speciatim

tim vero in antiquitatem hanc inquirere, non contemnendus labor foret. Cæterum magna industria pertractat hanc controverſiam Vir noſtri ævi eruditiffimus Gundling, in *Hiſtoria Henrici Aucupis* p. 226. & alios etiam præter Imperatorem geſſiſſe aquilam bicipitem egregie monſtrat Peller in *annot. ad Klock. L. 1. c. 4. de araria* ſ. 2.

§. VI. Sed ut ad arma etiam a familiis aſſumpta perveniamus, illa huic uſui inſerviſſe per ſe clarum eſt, ut una familia ab altera dignoſceretur, & ut ſint ſigna meritorum, hinc etiam quædam ſigna in ſcutis perpetratorum facinorum fuiſſe tradit Harſdörfer. in *Gefirech-Spiel* p. 3. p. 129. ſ. 25. & apud Romanos, qui nil præclare geſſerant, enſe nudo, parmaque inglorius alba, ut canit Virgilius, utebantur, quo pertinet exemplum illorum de Steinau, qui occiſo Abbate Fuldenſi in vicem priorum inſignium aſſumere ſunt coacti tres rotas, & totidem novaculos, ceu reſert Bergen in *chron. Thuring.* p. 105. Veterum Græcorum & Romanorum vero inſignia hac ratione diverſa erant, quod haud fuerint ſemper perpetua ac familiaria inſignia, ceu erudite monſtrat Spen. *P. I. c. 2. ſ. 30.* Feſch. *c. 7. n. 17.* ſed pro lubitu inægras hiſtorias interdum in ſcutis repræſentabant & ſibi pro ſymbolo aſſumebant; ſpecialia tamen etiam aderant, quæ differentiam familiarum indicabant, de quibus conſulendi ſunt Urſinus & Gorkeus in familiis Romanis, ſic Cincinnatos & Torquatos & Corvinos eorum ſtemmata diſtinguebant, & Trebellius Pollio meminit, Macrinorum familiam id ſpeciale habuiſſe, ut Alexandri imaginem gereret, & notanter canit Ovid. *L. 1. metam.*

Sumſerat ignara Theſeus data pocula dextra,

Cum pater in capulo gladii cognovit eburno

Signa ſui generis

Cui jungendus canens Virgilius clypeosque inſigne paternum
centum ingues, cinctamque gerit ſerpentibus hydram, Teſſaurus
diſ.

decif. 269. se vidisse scribit apud amicum quendam libellum, in quo libro fuisse arma & insignia antiquorum Heroum, cui eo magis fides habenda, cum quod etiam Diis arma & insignia attribuerint, recenseat Christin. *Jurispr. Her. art. 1. §. 71.* Colorum pariter haud eadem fuit observatio, quæ apud nos viget, ceu jam §. 3. memini, licet jam in usu fuisse supra allegata loca comprobant, & in ludis Circeasibus adhibitos ex Onuphrio Panvino de *Ludis Circeasibus* memorat Spen. *P. G. cap. 9.* Militares etenim Christianorum in terram Sanctam profectioes metallorum, colorum, vellerum numerum primum invenisse doctè equidem deducit Christin. *art. 1. §. 70.* & Heinecc. *de Sig. P. l. c. X. §. 30.* quos etiam sua debita laude privare animus non est, sed subscribere huic sententiæ minime possum, quum colorum diversitatem exactiori potius torneamentorum cultui sub Heinrico Aucupe tribuam, quæ torneamenta seculo præcefferunt expeditiones cruciatas. Nam historiæ torneariæ testantur, non alium fuisse in numerum pugnantium admiffum, nisi qui legitimis insignibus instructus fuerit, hinc fiebat partitio insignium *die Helm-Theilung*, sub quo vocabulo tam inspectionem, quam divisionem olim comprehendebant. *Schub. de Lud. Equestr. c. 6. §. 3.* *Stoll. de artis Herald. nat. & orig. §. 24.* Cruciatas vero expeditiones, Heraldos, sequentibus temporibus ad augendam artem heraldicam aliquid contulisse, ipse haud negare audeo.

PARS SPECIALIS.

CAP. I.

de

Probatione per insignia Dignitatum.

§. I.

Insignia variarum dignitatum descripta nobis reliquerunt
Becman. *in notit. dign. illustr. dis. 6. c. 1.* Feschius *de jure
insign.*

insign. c. 2. Chaffan. in Cat. gl. M. P. I. consf. 38. concl.
 1. Hoeping. *de jure insign. c. 6. Menetrier dans la pratique des*
Armoiries. Speciatim vero insignia dignitatum veteris Im-
perii exhibet Panciroll. in notit dign. utr. Imp. Buling. de Imp.
Rom. Guther de offic. Dom. Aug. L. 1. c. 4. Seldenus in tit. hon.
p. 2. c. 1. Spangenberg. in Adels-Spieg. L. 8. c. 10. Insignia
regni Francici Officialium & dignitatum recensita & depicta in-
veniri possunt in Paillot. l' indice Armor. p. 273. Menetrier
dans la veritable art du Blason. c. 9. p. 236. De Archi-
officialibus dignitatibus ut insignibus Electoralibus nostri S. R.
Imperii legi merentur Wagenfeil. de Archiofficialibus & Sub-
Official. Mallinkrot. de Archicancellariatu, & passim Scripto-
res J. P. Campus hic latissimus foret, recensere diversa digni-
tatum insignia, ut coronas Regales, Ducales, distinctos digni-
tatum tam secularium, quam Ecclesiasticarum pileos & alia in-
signia, quæ cuilibet dignitati propria sunt, verum enim vero di-
sputatio mea hoc modo in artis Heraldicæ Ifagogen excresce-
ret, hoc tantum annotare non possum non, quod in
investitura Ducis Würtembergici an. 1415. in Herzogs. chron.
Alsatie inveni verba. L. 2. p. 158. quæ ita se habent: also hat
die Königliche Majest. vorgeordneten Graf Eberhard gemacht
zu einen Herzog zu Württemberg und Teck, mit allen Ord-
nung und Worten, wie sich gebührt, zum ersten ihn begabt
mit einem Mantel eines Herzogs, zum andern mit einem Hut
eines Herzogs, so ihm zugebört, und auch mit einem Schwert, als
einem Herzog zu steht, und mit Wappen und Titul. Sufficiat ita
paucos me attigisse fontes, & ad supra allegatos authores retulisse,
generalia interim quædam modo delibare mihi liceat. Quantum
vero arma conferant ad dignoscendas dignitates, luculentum
exemplum præbet Scutum Electoris Saxonici, cujus Palatinatus
dignitas, qua in Imperio fungitur, licet se in titulo talem haud no-
minet ut Palatinus, per arma patescit; insignia enim Palatinatus

D

Saxo-

Saxonici in scuto Electoris inveniuntur, *ein goldener Adler im blauen Feld, von der Rechten zur Lincken sehend*, quam aquilam quidem ut coronatam refert Spen. P. S. c. 1. §. 13. & ubi omissum, incuria sculptorum tribuit, sed ex monetis Palatino Saxonis, quas Schlegelius in epistola curiosa de nummo Comitis Blanckenburgensis sculpi curavit, annotat Hoen. in *Geschlechts- und Wappen-Vntersuchung des Hauses Sachsen* t. 2. p. 32. aquilam semper sine corona inveniiri; insignia vero Palatinatus Thuringici sunt, *ein goldener Adler in schwarzen Feld von der Lincken zur Rechten*. Huc referri meretur exemplum Ducum Würtembergicorum, qui vexillum Imperii in insignibus gerunt, & appellantur *des Reichs-Panier-Träger*. Est autem vexillum hoc *des Reichs Sturm- und Renn-Fahnen, ein schwarzer Adler in goldenen Feld*. Fugger *Ehren-Spiegel*. L. 8. c. 24. p. 816. nam duo dantur vexilla & gonfanones Imperii, majus illud, peditatui quod adscribitur, & Saxoniae Electori ut Marschallo Imperii conceditur, & minus equitatu competens, quod Ducibus Würtembergicis affervandum datur, quæ vexilla in eo inter se differunt, quod illud aquilam bicipitem, hoc minus vero unicipitem gerat, vid. Fuggers *Oesterreichischen Ehrn-Spiegel*. L. 5. c. 14. *der Kayserliche Haupt-Fahn mit dem doppelten Adler, das Reichs Panier mit dem einfachen Adler, im wvelchen die Wappen der Reichs-Städte gestickt vvarn*. p. 688. exhibet vexillum. vid. Obrecht. *de vexillis Imp.* p. 15. Bunting. *in der Braunschweig. chron.* p. 146. in verbis: *auf einer Seiten sahe man den schwarzen Königlichen doppelten Adler, ubi author etiam caroccium Imperatoris Ottonis describit, der Kayser hatte der zeit Gebrauch nach sonderlich zurrichten lassen, ein überaus köstlichen Standaard der vvar also beschaffen; auf einen hohen vermahlten Schlitten stand ein erhabener Pfal, und an denselben ein von Holtz künstlich geschnitzter und mit Farben zierlich staffir-*

ter Drache, über den Drachen bieng an einer Stangen ein verguldeter zwey-Köpffiger Adler, den der Wind hin und her trieb: ejusmodi exemplum etiam profert ex Witikindo Obrech. p. 14. Quod vero vexillum St. Mauritii & St. Georgii Germaniæ Patronorum attinet, illud in expeditionibus contra infideles adhibetur, & nobilitati Franconicæ & Suevicæ gestatio competit. Limn. in addit ad T. 1. L. 1. c. 14. & L. 6. c. 3. n. 57. R. Imp. de An. 1542. §. wann nun auch, verbis: und obdenn gleichwohl sich zutrüge, daß die K. M. oder wir persönlich im Felde wären, und des Heyligen Reichs Fahnen fliegen ließen, so soll nichts desto weniger St. Georgen Fahnen in diesen Zug, aus bewegenden Ursachen (ob controversiam, cui competat gestatio) angestellt und in ruhe bleiben, allerhand Unordnungen zuverhüten. vid. Michael Praun in dem adelichen Europa, und noch edlern Teutschland cap. 11. p. 555. qui vexillum describit. Aliud porro est vexillum Imperiale rubrum sine ulla figura, sanguineum, der Blut-Fahne, quod est signum majestaticum, hinc interdum vexilla rubro in cuspidate eorum appenso Imperii panno coronabantur, & ornabantur, es wurde der Stadt Panier gekrönt, das ist mit einen rothen Schwengel geziert. Herzogs chronicon Alsatia L. 2. p. 156. ubi descriptio investitura. Hoc vexillum in investitura feudorum regalium occurrit. Gold. Polit. Imper. p. VI. p. 368. p. 3. p. 363. sæpius hinc occurrit formula, Ducatus per vexilla investitos, vexilliferatum Imperii nominari, quod ad evitandam confusionem notandum. Quale sit vexillum, quod gestat civitas Imperialis Argentorat. ex diff. Obrechti. c. V. videndum, vid. Coccj. J. P. p. 251. qui speciale civitatem vexillum habere dicit, in quo est imago beatae virginis & servatoris. Sed ut in viam redeam, plura officia imperii per insignia cognoscuntur, licet ipsa officia jam expiraverint, Comites de Schwarzenburg furcam & pecten gerunt, ceu Imperii Archicoppomi Spen. P. S. L. 3. c. 34. §. 7. vid. Weberus in examine artis Herald. ubi in appendice insignia

Schwartzburgica tractat. Oldenburgenses Comites tanquam Imperii Architecti trabes in insignibus habent, sed aliam explanationem profert Beckmann. *in der Historie des Fürstenthums Anhalt* p. 4. c. 5. ubi Heraldicam Anhaltinam tractat. Comitibus de Wernigeroda ut Imperii piscatores piscem in insignibus gerunt. Spen. *P. S. L.* 3. c. 12. §. 35. & §. 14. licet civitas Basiliensis etiam S. R. I. piscatoris munus pratendat, & ideo gerat *einen Fischers-Stachel* vid. Generosissimus Ebner *sub pres.* Wagens. *in thes. miscell. & confus. th.* 26. Abbatissa Quedlinburgensis est S. R. I. coqua & duos gerit cultros decussatos en sautoir. Errorum hic notare non possum non illorum, qui ob veredariorum praefecturam Principes de Taxis cornu in ornamentis galearum gestare putant, nam Lammoratum Turrinum jam cornu apici imposuisse tradit Fr. Lazzeri, qui de familia Comitum de Taxis scripsit; *Onde errarono molti in credere, che i Signori di questa famiglia levassero il cornetto, comme padroni delle poste, poiche, avanti che fossero Corrieri maggiori, le portavano sopra le loro arme, comme quello, che significa il dominio delle valle del cornetto.* Duces Würtenbergicos Venatores Imperii esse scribit Freherus *ad Petrum de Andlo* L. 2. c. 18. & hoc in insignibus denotat cornu venatorum. vid. *Europäischen Herold.* p. 250. *der alten Grafschaft Aurach Regenten sind des Heil. Röm. Reichs Jägermeister gewesen, und dieses Reichs-Amt und insigne auf Würtenberg gebracht, ein gekrönter Helm, auf welchem ein rothes mit goldenen Bändern und Beschlägen beziertes und am Mund-Loch mit weißen blauen und rothen plumagen bestecktes Jägerhorn erscheinmet, cui asserto dubium movent verba des Ehren-Spiegels* L. 2. c. 18. *de curia Metensi sub Carolo IV, ubi postrema A. B. capita fuerint confecta, endlich kahmen geritten die Margraven von Meissen und Graven von Schwarzenburg, beide Jägermeister, führten die besten Hunde mit sich, machten mit ihren Jägern, und Jäger-Hörnern ein groß Gethöne* vid. Leh-

Lehmann *Speirische chronik* L. 7. c. 35. et ideo dicit author *der Durchlauchtigen Welt* p. 363. *de Electore Saxonie; als Marggräv zu Meissen ist der Chur-Fürst noch Reichs-Ober-Jägermeister.* Habent etiam alia terræ in Germania suos Officiales, quia plerumque dignitates per insignia demonstrari possunt; Carinthia suos habet Officialibus, Megiser. *in annal. Carinthia*, Austria suis gaudet Officialibus, Comes a Wurmbrand *in Collectan. geal. hist.* vid. exemplum in familia de Zinzendorf, quæ per ornamenta galearum officium probat. vid. Spen. *P. S. L. 2. c. 116. p. 574.*

§. II. Cum igitur officia & dignitates certis insignibus sint condecoratæ, per illa collatio sibi facta illius dignitatis probari potest. *cap. de privileg. in 6to. cap. ad hon. X. de author. & pallii cap. antiq. 27. de privileg. & exces. privil. &* ut dignitatum Ecclesiasticarum exempla producamus, specialibus insignibus illas discerni scimus. Cardinales pileum gerunt rubeum cum quintuplici serie nodulorum, avec cinque rangs des houppes, & quando sunt Patriarchæ, Archi-Episcopi, Primates aut Legati crucem duplicem addunt. Patriarchæ Simpliciter viridem gerunt pileum a quatre rangs des houppes, & duplicem etiam crucem, Archiepiscopi eadem gerunt, si sunt Primates, alias modo crucem simplicem, Episcopi pileum habent ejusdem coloris, sed a trois rang des houppes, mitra dextra imposita, & pedo pastorali sinistra. Abbates nigro pileo a trois rang des houppes utuntur, & si sunt mitrati, addunt etiam mitram, sed lusea facie en profil & pedum in sinistra parte, cujus curvatio etiam lævum versus respiciat, aut non mitrati solum pastorale gerunt. In Germania nostra tiaram Episcopalem & pedum plerumque habent, ab uno latere pedo, altero gladioposito & hoc commune habent Archi Episcopi cum Episcopis & Abbatibus, si superioritate territoriali gaudent vid. Spen. *P. I. c. VI. §. 20. Paillot l'indice Armorial vocé: couronnes: quant*

quam antiquo tempore modo pedum pastorale scutis adiecisse, imo etiam hoc saepius omisisse, & sola gentilitia gessisse insignia in Cap. IV. Herzogii *chron. Alsatia* vidi, ubi insignia habet Episcoporum Argentoratensium. Hæc igitur insignia quis gerit, iste præsumitur ornatus illa dignitate, quia dignitates maxime signis probari debent. Pacian. *tr. de probat* L. 2. c. 26. Cui enim, quod aliquis sit in possessione Episcopatus representatur per hoc, quod sit in Episcopali sede, & canonicatus, quod cuidam sit assignatum stallum in choro, ita & imprimis per insignia quis probat, quæ symbolicam traditionem & quasi investituram dignitatum esse statuunt Dd. Pacian. *al. tr. L. II. c. 26. n. 130.* & per illa quasi possessionem transferri, *c. 4. verb. cum igit. X. de Elect. c. 6. verb. tertio X. de fide instrument. Decian. Resp. 8. n. 227.* ut etiam ante illorum adeptionem officiis quis fungi haud possit. Barbof. Felin. *ad c. 34. X. de Simon. c. 7. X. de Rescript.* Hinc Archiepiscopi confirmati ac consecrati licet, pallio nondum accepto, ea, quæ sunt ordinis Episcopalis in specie sic dicti, peragere haud possunt *c. 4. inf. X. de Elect. can. quoniam. dist. 100.* Beat. Parens *de Jure Episcop. cap. 5.* vid. Thulemarii *dissert. Herald. canonica de Pallio & aliis Episcoporum insignibus th. 12.* Nec Elector Ecclesiasticus nondum insulatus coronationem Imperatoris suscipere potest *c. 2. X. de translat. c. 15. X. de Election* Schwed. *P. S. S. I. c. 2. §. 33.* Beat. *Par. de Jure Episcop. cap. 16. n. 22. & cap. 2. n. 13.* Cum vero per eiusmodi insignia aliquis non modo dignitatis collatæ probationem instituat, sed & plenitudinem cujusdam potestatis denotet, quia illa arguunt, ei, qui defert, loca subjecta esse, Pacian. *L. 2. c. 29. n. 56.* maxima inter Canonistas dissensio, an in alieno loca talia insignia plenitudinem potestatis denotantia portari queant. Bart. *de inf. n. 5.* Chaff. *P. l. c. 38. concl. 6.* Pacian. *al. l. n. 22.* Aug. Barbosa *in Jure Eccles. L. 1. c. 6. n.*

31. ut e.g. Archiepiscopus possit uti pallio extra provinciam, & Episcopus baculo. Si alter prohibuerit, omnino est amplectenda responsio negativa, alias vero ubicunque locorum quis insignibus ad personæ dignitatem pertinentibus uti potest. Gloss. in *Clem. Archiep. de privil.* quoniam nemini nocet, & alteri tamen honori est. *L. 5. C. de propof. Sac. cubic.* Bald. ad *L. 1. C. de offic. procons.* Nec distinctione in insignia præjudicialia & non præjudicialia opus erit, quum illa non semper plenitudinem potestatis denotent, sed modo collationem dignitatis & hæc vice versa in deferente etiam potestatem significant. Proconsulis vero ex *L. 1. ff. de offic. procons.* exemplum huc applicari non potest, quum deferbat insignia habito respectu ad populum Romanum, qui ubique jurisdictione polebat, ceu Legatus Pontificis ubique insignibus utitur, personam Pontificis representans, qui Imperium in spiritualibus ex mente catholicorum possidet. Hujus legato, quod si vigesimum ab urbe lapidem egressus fuerit, crux præfertur, & utitur insignibus Apostolicis, equo albo, freno & calcaribus aureis, veste rubra, & hoc ipsi in omnium territorii licitum. vid. Wagenfilius filii *dissert. de Legato a latere §. 12.* quia Pontificis loco est & concilia non modo convocare potest, sed & beneficia conferre, excepta Gallia, vid. Pufendorff. *Einleitung zur Hist. c. 12.* *Aus Rom ziehen sie mit aufgerichtem Kreuz, aber wenn sie auf die Grantz von Frankreich kommen, lassen sie dasselbige nieder biß sie von König Erlaubnuß bekommen ihr charge zu exerciren.* Patriarchæ etiam crucem præ se ferre libere possunt, nisi vel ipse Pontifex, vel Legatus a Latere adit, & Archi Episcoporum crux, quam ex privilegio deferunt, differt ab hac, dum modo uno transverso ligno secta. Barbof. *de offic. & Potest. Episc. P. I. hl. 3. c. 1. §. 2. 3.*

§. III. De Dignitatibus Academicis exempla ut proferam,

feram, vitæ genus me impellit. Probatur autem per insignia Reëtoralia Reëtoratus, Decanalia, Decanatus, Doctoralia doctoratus dignitas. *Clem. 2. de Mag. & ne aliq. ibique Gl.* quæ etiam illos a popularibus & plebeis distinguunt, ut ait Guid. *Papæ quest. 88. n. 3.* licet haud semper deferre teneantur. *Pacian. L. 2. c. 41. n. 158.* Insignia Doctoratus interdum sunt cathedra & birretum, infula seu pileus, interdum liber, annulus, osculum aut vestimenta. *And. Mendo de Jure Acad. L. 1. §. 3. n. 327. P. 1. c. 1. n. 138.* quæ symbola in creando Dd. requiri tradit *Coler proces. execut. p. 2. c. 3. n. 135.* *Ruland. de Commiss. p. 1. L. 1. C. 14. n. 9. non enim,* inquit, *Stephani de Jurisd. L. 3. p. 25. c. 14. n. 222. ejusmodi ritus introducti, ut sint inepti ludi scenici, aut theatrici, nec tantum ut creationem reddant magis conspicuam, sed ut sint signa vocationis & Doctoratus,* Licet *Gvid. Pap. qu. 388. n. 11. & Mascard. de probat. V. 2. conclus. 528,* annulum & osculum de substantia haud esse putent, quia & virgines osculantur & tamen non doctorantur, ut ait *Bald. in Proem. ad Decret. vid. Walther de jurib. ac Privileg. Dd. c. 21. §. 152.* Quicquid sit, hæc interim requisita pro tam necessarijs plurimi æstumant, ut etiam sic dictis Dd. bullatis hanc ob causam Privilegia Dd. competere negent, *Guid. Papæ decis. 88. n. 3. Hœping. cap. 2. §. 6. Sect. 6. m. 2. n. 613. Coler. proces. executiv. P. 2. c. 3. n. 13. Ruland. P. L. 1. c. 14.* ast sine ratione. Omnis enim fons & origo dignitatum Imperatoria est majestas, & nulla hic adest differentia, quum ubique autoritate Imperatoris concedantur, quoniam quod quis per alium facit, ipse fecisse putatur, illam vero in dubium vocare, crimen sacrilegii esset *L. ult. C. de LL. L. fin. C. de divers. Referius. Steph. L. 2. de Jurisd. p. 1. c. 6. m. 1. n. 74. Arumæus ad A. B. differt. 1. quest. 5. Richter ad authent. Sabitam. C. ne filius pro patre p. m. 99.* Ex eodem fundamento Licentiatum haud frui privilegijs doctorum statuunt *Bald. ad L. si duas §. athlet. ff. de*

de excus. tot. quoniam nondum biretum acceperunt, utpote quod cum aliis insignibus ceu investituram accipiunt, Scacias de Sent. & re jud. c. 1. gl. 3. qu. 1. n. 1. Mascardus de prob. v. 2. concl. § 28. n. 15. Sed mitiorem pro Licentiatis sententiam fovere, ut in favorabilioribus æquiparentur Dd. me monet Ruland. v. 2. conf. 111. n. 19. Heig. p. 1. q. 17. n. 23. Steph. L. 3. p. 2. c. 14. n. 89. quia in Licentiatis eadem essentialia requiruntur, quæ in Dd. & paria sunt, aliquid jam esse factum, aut proxime faciendum, L. 43. ff. de milit. test. sufficit etiam in potentia esse, licet non in actu L. 8. §. 2. ff. de Marumiss. Nil enim officit, quod desint insignia, quum hæc qualitatem extrinsecam potius, quam rei essentiam præ se ferant. Menoch. de arbitr. jud. quest. c. 379. n. 48. illorum vero Licentiatorum renuntiatio, quæ publice fiebat, Hœping. c. 2. §. 6. §. 6. m. 2. n. 587. ob eiusdem raram contingentiam in disuetudinem ferme abiisse putat Stephani al. l. n. 106. Menoch. al. l. n. 18. Klock. de Contrib. c. 15. n. 18. Hæc igitur insignia collata cum probent solummodo quem esse Dd., hinc non sunt requisita necessaria, quemadmodum etiam haud tribuunt scientiam aut idoneitatem, Anton. Maria Corat. L. 1. commun. opin. tit. 6. præsumptiones nihilominus tamen faciunt pro accipiente, quod pro meritis ipsi censeatur concessa dignitas; præsumitur enim pro Dd. quod sit sufficienter doctrina imbutus. L. un. C. de Prof. qui in urbe Constant. 12. L. 1. §. 6. C. de Cod. Justin. compil. L. 2. C. de ponderat. & auri illat. 10. Mascard. vol. 2. concl. § 93. Pacian. L. 1. c. 47. n. 44. Menoch. de præf. L. 2. quest. 86. quam præsumtionem vero contraria probatione tolli posse patet ex L. 4. C. si min. se maj. L. ult. pr. ff. quod met. caus. Menoch. de præf. L. 1. qu. 31. cum etiam jura permittant, Laureatos propter apparentem satis insufficientiam insignibus Doctoralibus iterum spoliari. L. 2. C. de Prof. & Med. 10. L. 6. §. 6. ff. de excus. tut. Beier. tr. de privil. Dd. P. 11. pr. in summ. n. 5.

E

§. IV.

§. IV. Nunc pervenimus ad equestres dignitates, quas certis insignibus discerni quotidiana experientia docet. Olim quidem necessario requirebatur, ut militibus seu equitibus stigmata seu insignia militaria imponerentur. Upton. *de re milit. L. 1. c. 3.* unde versus

*Stigma, genus, Scriptura, fides, examen et ensis
Hac faciunt militem Lex dicit Boroniensis.*

Hodie vero habemus vel Ecclesiasticas seu religiosas militum aliorumque virorum nobilium societates, ut Teutonicos, Templarios, vel Procerum collegia & familias, equites torquatos, ut aurei velleris, periscelidos & auratos. Menetrier *dans la pratique des Armoiries cap. 9.* Klock. *de contr. c. 14. §. 1. n. 72.* Chistyn. *art. 5. §. 7. 8.* Heep. *C. 2. §. 6. f. 5. m. 1.* Steph. *L. 2. p. 1. c. 6. m. 2.* Nod. *de stat. nobil. c. 6.* vid. den nederlandschen herault Thoma de Roueck *p. 163. & sequ.* qui varia rum dignitatum equestrium insignia profert. Insignia harum equestrium gestans dignitatum illius ordinis equitem se representat, & per hæc etiam nobilitatem suam probat, quia equestris dignitas ignobili collata eum nobilem reddit. Quum enim talis qualitas per se non præsumatur. arg. *L. 7. C. de fid. instr. ibiq. Gl. L. 1. ff. de prob. cap. 2. de privileg. in 6to.* Pacian. *L. 2. c. 42. n. 14.* hinc orta locutio *le Gentilhomme nait, le Chevalier se fait*, quia natura non facit equitem, nisi Imperator totam familiam in numerum equitum assumat, ceu hodie exempla habemus & talia allegat Christins. *art. 8. §. 31.* ubi in Diplomate non modo liberi hæredesve successores equites creati, verum etiam filiarum mariti, sed dignitas est status accidentalis statui civitatis superveniens. *L. 2. ff. de stat. hom. §. 5. F. de cap. min.* Perez. *ad tit. C. de equest. dign.* ideo qui se in hoc fundat, illum probare debet, quoniam est fundamentum intentionis *L. 10. C. de N. N. P.* Hanc probationem corroborat præsumptione, quam pro portante insigne facit, *L. 1. §. 15. ff. de*

ff. de injur. L. 100. ff. de V. S. c. 12. de sent. excommun. in 610., nam ille præsumitur talis, qualem habitus demonstrat. *Menoch. conf. 902. n. 17. de præf. L. 1. qu. 14. n. 28. §. 29. & L. 3. pr. 64. Decius conf. 25. n. 6. Tiraquell. de contr. Lignag. §. 1. gl. 8. n. 26.* Hanc etiam ob causam in nonnullis equestribus dignitatibus, ut in aurei velleris legibus continetur, ne cognati torquem aureum retineant, sed principi ordinis restituere teneantur. *Nold. al. tr. n. 32. Christ. Jurispr. Heroica §. 31.* quia hæc dignitas non ad heredes transit, d' *Argentre advis' sur les partages des nobles qu. 14. n. 9.* Olim etiam ex specialibus vestimentis cognoscebantur milites, nobiles & equites, ceu ex chlamyde, (quas mantelas suis insignibus solenni curiositate, ut ait *Spelm. Aspiol. p. 66.* ornare, quale vestimentum græcis Hesygio teste *κίτων ζωδιασός* audiebat, nisi quod hi animalia in istis vestibus habuerint, nostri autem equites sua insignia istis inseruerunt), & tunica fenephestri, quam insignibus portantium decoratam ipsis armaturis inducebant, qualem figuram *Spel. all. p. 67.* habet; vestes enim erant, & sagæ virgatæ, ex quibus doctæ etiam insignia Bavarica deducit *Wesler. Rer. Bojic. L. 1. p. 9.* quæ sine dubio a vetustis Romanorum vestimentis derivandæ, quia apud hos omnia officia, & dignitates vestimentis erant discretæ. Sic Romani nobiles bulla & prætexta superbiebant, & calceos lunatos gerebant, quo loco apponenda verba *Peccensteinii Theat. Sax. c. 9. p. 47. Welcher Art Schube bey uns Teutschen vor Alters auch sehr bräunchlich gewesen, und dieselben nur die Fürsten und der Adel getragen.* & in genere ex nummis Romanis videmus lituum, albogalerum, cepudenculum aut capedulum & plurima alia Augurum, Pontificum, Flaminumque *δένυρα* vid. *Rof. in antiqu. Roman.* Ex toga picta, palmata ac trabea dignoscebatur dignitas consularis, per quem habitum etiam nummos consulares judicat du *Fresne de inser. evis numism.*

numism. n. 14. & purpura vendit caudicium Juvenalis canit.
 De vestimentis, quibus Clericatus dignitas ornatur, ut *επιχαρίον*,
δαλματικόν, κολόβιον conferatur Ziegler. *de Diacon. & Diaconisf.*
c. 12. §. 27. quo hodierna vestimentorum genera amabilis sto-
 la amabilioribus stolæ juribus nomen præbens pertinet. vid.
Canonistæ. Hodierno tempore certa officiorum genera in judi-
 ciis etiam ex vestimentis diducimus arg. *O. C. P. 1. tit. 8.* &
 Advocati & Procuratores, in judiciis bene institutis certis or-
 natibus distincti procedunt, ceu etiam alias Ministri, ut pedelli,
 licitores colore Heraldico Magistratus induti signum sui officii
 & inviolabilitatis præferunt, arg. *O. C. p. 1. tit. 35. §. 9.* quo
 etiam referendi tabelliones, serui, laquais, qui colorem Domi-
 norum gerunt, *Canzeley- und Cammer-Bothen, Postillions* vid.
Becht. de secur. th. 209. Ackold. *won dem Post-Regal cap. IV.*
 Has omnes vero præsumptiones hominum & non Legis esse per-
 se clarum, quia in jure non sunt expressæ, sed ab hominibus
 excogitatæ judicis arbitrio relinquuntur *L. 32. ff. de min. L.*
21. §. 3. ff. de testam. L. 47. ff. de donat. inter vir. & ux.
 Non autem ideo cum Paciano adhibita distinctione *L. 1. c. 9.*
 putandum, haud transferre onus probandi in adversarium, sed
 tantum adminiculum probationis esse, nam licet quis fraudu-
 lose insignibus dignitatis uti possit, quum haud sit ipsa ornatus
 dignitate, & ob id qq. crimen falsi committat, *L. 27. §. ult.*
ff. ad L. Cornel. de Fals. L. 3. ff. ad L. J. Majest. c. 1. X. de
cler. non ord. Menoch. *de arbitr. jud. qu. c. 6. c. 532. 318.*
& 320. quemadmodum etiam ille, qui olim fraudulose al-
 terius nomen assumebat, apud Romanos lege Cornelia de Fal-
 sar. coerceretur. Petr. Aerod. *pand. recogn. L. 9. tit. 2. §. 1.*
 nihilominus tamen præsumptionem insignia pro gestante præ-
 bere tam validam ut onus probandi transferant, arg. *L. 14. ff.*
de probat. affirmit vid. Menoch. *L. 1. qu. 33. n. 99.* quia di-
 gnitas per quasi possessionem probatur. Argentre in *consue-*
tud.

tud. Britan. advis sur les partages qu. 23. Et art. 106. gl. I. n. 12.

§. V. A dignitate majori vel minori jure proëdriæ dependente Cruf. *de jure Prædr. c. 1. n. 3.* cum dignitas per insignia probetur, præcedentia etiam per insignia probari potest. Nohi vero hic nobis sermo erit de armis gentilitiis, & probatione per illa proedriæ familiarum, de qua vid. Kniechen. *de Sax. non provoc. c. 2. n. 99.* quæ arma inter præcedentiæ titulos non recte numerari putat Gothofr. *de præced. in oper. T. I. c. 3. §. 25.* quoniam arbitraria plerumque sunt pro lubitu tantum assumta, nec adhuc expeditum est, quænam sint insigniora arma, quia sæpius illa mutantur. Cruf. *cap. 5. n. 6.* Sed enim vero non modo ex antiquitate armorum præminentiam sibi vindicant familie nobilium; quum ex antiquitate armorum antiquissimam originem deducere possint, vid. Tiraquelli & Nold. *tr. de nobilitat.* & illi qui specialius de nobilibus egere, ut Peccenstein *in theatr. Saxon. c. 18. p. 261.* Becman. *in der Anhaltischen Hist. p. 4. c. 5.* qui nobiles Anhaltinos, ceu ille Saxonicos & eorum insignia recenset & explicat; Angelus *in der Holsteinischen Chronic*, qui nobilium Holfaticorum familias & insignia describit, & elegans exemplam in familia de Ranzau *cap. 26.* habet, ab Imhof. *notit. procer. cap. 18.* Menetrier *de diversis nobilitatis generibus, eamque probandi modis.* Michael Braun *in dem Adlichen Europa und noch viel-Edlern Teuschland p. 159.* qui liber lectu dignissima continet, hinc inde etiam ob antiquitatem majorem gloriam sibi vindicent, ceu dicit Kniechen *de Saxon. non provoc. jure c. 2. n. 37.* absolutam censerit & perfectam nobilitatem antiqua prosapia oriundam, & quo antiquiorem dignitatem eo illustriorem esse; (quia fluminis instar est nobilitas, quæ quo longius procedit, eo magis augetur) sed etiam ratione concedentis insignia sibi adjudicant proedriam, ut dignior ille assumetur, quanto a præstantiori & eminentiori

eminentiori insignia & dignitates accepit. *c. 7. X. de Majori-
 rit. & Obed. L. 2. ff. de alb. scrib.* Menoch. *conf. 51. n. 29.*
 Gilken *ad auth. quas actiones. C. de S. S. E. n. 2.* hinc Chaf-
 san *al. tr. P. I. conf. 38. concl. 36.* illum, qui arma a principe
 habet, præcedere debere alterum, qui non habet, statuit, & de
 liliis & aliis regis figmentis plura habet. *p. 5. confid. 31.* Hic
 solum loquamur de insignibus dignitatum, ex quibus fuit jus
 proeminentiæ. Giurb. *de success. Feud. §. 2. gl. 13. n. 57.* Ab-
 bas privilegio gaudens deferendi pontificalia insignia præcedit
 Abbatem hanc prærogativam non habentem. Pac. *L. 1. c. 29.*
§. 6. & Chassan. p. 4. conf. 32. p. 182. cum tractat contro-
 versiam, an Abbas præferatur Canonicis Ecclesiæ cathedralibus,
 duodecimi argumenti loco pro Abbate concludit, quoniam ut
 plurimum ex privilegio & consuetudine insignibus pontifica-
 libus utuntur. *c. 6. de privil. in 6to & Episcopum,* qui habet
 pallium, præcedere alios Episcopos scribit Chassan. *p. 4. conf.*
26. Majori gloria & honore etiam digni habentur Abbates mit-
 tram deferentes, quam non mitrati *c. 6. de privil. in 6to vid.*
 Bald. *v. 1. c. 387.* Ahasverus Fritsch. *observ. J. Eccles. obs. 24.*
 ob insignia licentiatum Diacono præferendum esse putat. Nam
 quo majoribus insignibus quis utitur, eo majoribus præfulget
 honoribus, & eo digniori loco collocari debet. *c. 15. X. de vit.*
& hon. Cler. Decian. v. 3. resp. 19. n. 32. quia significant in
 vestituram dignitatis, licet haud conferant plenam ejus pos-
 sessionem, ut notat Dyn. Maxell. *ad reg. J. Can. reg. 1. n.*
18. Exemplum ex antiquitate affert Menochius *conf. 126.* olim
 apud Romanos tempore Augusti Cæsaris proconsules majori di-
 gnitate gavisos fuisse, quam Præsides provinciæ, licet a Cæsa-
 re creatos, quoniam insignia portaverint, qui etiam *conf. 902.*
n. 16. & 17. dignitatem majorem ex vestibus jure cognosci
 posse scribit vid. *§. 4.* Et hæc ita se habent, ut etiam plurali-
 tas dignitatum majorem conciliet præcediam, quæ plerumque
 ex

ex insignibus cognoscitur *L. 1. C. de silent. L. 1. de primic. & sec. & not. L. 3. C. de dign. Decian. v. 3. c. 19. n. 211. Cravetta conf. 982. n. 4. & 6. Natta conf. 638. n. 18. qui in causa præcedentiæ inter Ferrariæ & Florentiæ Duces hoc argumento pro priori usus, quod plures Ducatus possideat.*

CAP. II.

de

Probatione per Signa & Symbola.

§. I.

PER Signa & Symbola tam frequens, tamque universalis in vita quotidiana occurrit probatio, ut omnes species recensere impossibile quid involueret. Communia modo prolaturus nil sapius quam rei traditionem & possessionis translationem per insignia expediri & probari credo, *Gail. L. 2. obs. 55. n. 10. Haping. c. 13. §. 3. n. 207.* Id quod quidem in emtionis venditionis materia cum grano salis intelligi debet. Emptione siquidem perfecta, quod tribus modis in jure contingit, *Molin. de J. & J. tr. 2. d. 366. n. 12.* ad emtorem regulariter periculum spectat, quia est commodum emtoris, hincque creditor & vendens rei debitor putatur *§. 3. J. de E. V. arg. rub. ff. de perit. & comm. rei vend.* Pro imperfecta autem ratione periculi habetur emtio rerum fungibilium, *Bachov. ad §. 3. J. de E. V. nec non emtio certi generis sine individuo monstrato. arg. L. 1. & 8. ff. de per. & comm. rei vend.* quia genus non perit, ita ut periculum ad venditorem pertinet, nisi res fuerit tradita; hinc quaestio volvitur, an signatio rei emtæ ab emtore facta sit loco quasi traditionis, & sic periculum transferat; aperte id affirmat *L. 14. §. 1. ff. de p. & c. rei vend. Molin. de J. & J. tr. 2. d. 113. n. 16.* sed huic obloquitur *L. 1. §. 2. ff. eod. tit.* quas leges conciliari posse credo,

do, si dicamus, signaturam loco traditionis haud esse in rebus, quæ consistunt pondere & mensura. Molin. *ad C. h. t. n. 40.* quia imperfecta ejusmodi venditio semper sub hac conditione, si res admensa fuerit, accipitur. *L. 5. eod. tit.* licet sit loco traditionis, quando genus venditum & species signata. Quodsi vero res fungibilis tanquam corpus & species emitur, e. g. vas quoddam vini aut olei, propter identitatem rationis illam signaturam loco traditionis esse puto arg. *L. 35. §. 5. ff. de Contr. Empt.* Rationem hujus differentiae suppeditat Meier *coll. J. Arg. tit. de per. & com. n. 4.* quoniam materia statim auferri possit, sed vinum signatum licet haud statim auferri possit, ast prius admetiendum est. Quæ explicatio harum legum, et quo subjuncta ratio differentiae, magis mihi placuit illa, quam habet Stracha de *Mercat. P. 2. n. 90.* Brunnem. *ad L. f. ff. de p. & c. Salicet ad L. f. C. eod. tit.* nec Hoepingio ad stipulari possum *c. 13. §. 3. n. 229.* distinguendum putanti, num in orificio doli, num ante vel retro fuerit signatum. Hoc igitur in casu, quo rem venditam jam ab emtore signatam alteri vendiderim & tradiderim contra *L. 6. ff. de div. & temp. presc.* prior emtor praefertur, quum hic signatio traditionem involvat, id quod in curiis Mercatorum quotidie observatur. Gail. *L. 2. obs. 55. n. 20.* Menoch. *de presc. L. 3. p. 64.* Brunnem. *ad L. ult. de per. & c. n. 63.* ruc spectant alii modi transferendi possessionem per signa & marcas, ceu effluatio, scotatio, de quibus legi merentur Matth. *de prob. c. 4. n. 37.* Stryck. *de possess. instrum. c. 1. n. 36.* Sande Tr. de effluatatione *p. t. c. 2. X. de consuetud. & Beat. Parens comment. ad Decret. eod. tit.*

§. II. Hanc ob symbolicam traditionem & possessionis translationem Romanis olim prohibitum erat, rebus controversis ac litigiosis signum suum apponere *tt. C. ut nemini liceat sine jud. auth. sign.* quia cum res esset litigiosa, nemini
lice-

licebat sibi propriare & adjudicare, atque per appositionem signaturæ attribuere, quin potius pœna signantium confiscatio bonorum erat. *arg. N. 17. c. 15.* cui jungenda *N. 164.* ex qua Perez. *ad tit. C. ut nemini privat. liceat.* demonstrare studet, titulos rebus immobilibus, signa vero mobilibus imposita fuisse, cujus contrarium tamen *Math. de Prob. c. 2. n. 58.* erudite evincit. Alii porro in hac materia considerandi tituli *C. de his qui potent. nom. titul. pred. affig. tt. ut nemo privat. tit. pred. suis vel alien. imp. l. regia vela suspendat.* Hæc vela regia capienda esse vult Menoch. *arbitr. jud. quest. c. 338. n. 11.* pro signis concessionis salvaguardiæ, quæ penuncelli appellantur, & apponuntur in prædiis hastæ affixa, sed antecedentes & consequentes tituli *C. de plane diverso* loquuntur argumento, non enim simpliciter prohibentur vela, quia in his tituli præferabantur, sed tantum purpurea, insignia Imperatoria, *πάκη ὑποπίσφουα* ut ait Agathocles, quæ prætensâ erant foribus Principum, alia quidem in sic dicto confistorio, alia ante intimum conclave *σιλευλαρίμιον*, hinc proverbium explicandum in *L. 5. C. de Naufr. velo levato* causam cognoscere, & sic recte de processu summario intelligitur. Hodie cum in causis litigiosis ex armorum appositione jura probentur, *Wesemb. c. 25. n. 89.* & in *peratit. C. ut nemo priv.* ac sæpius quoque inter Principes Imperii ad arma res deveniat, saluberrimam habemus constitutionem in *O. C. P. 2. tit. 21.* quæ quidem proprie de interdito retinendæ possessionis accipienda est, de possessorio adipiscendæ tamen etiam intelligi posse affirmat *Gail. L. 1. obs. 5. n. 8.* Hoc modo ergo per signa non modo possessio rei immobilis probatur, sed & cæterorum jurium, ut jurisdict. juris venand. secund. *constit. O. C. P. 2. tit. 25.* Pignoratione enim res aliena in tesseram novi juris acquirendi sæpius capitur. *Gail. de pign. Schwanen pr. Cam. L. 1. c. 12.* & possessio juris criminalis quotidie signis externis evincitur. *Besold. cons. Tub.*

3. & 223. Fiscus vero hodie etiam rebus litigiosis, ceu apud Romanos principum titulos affigebant, apud Gracos bona ad fiscum devoluta cippis aut collumellis *dogis* arguebant, tabulis bonis insignia Magistratus apponit, aut signaculo ea obfignat. Quare hominibus mortuis, vel ad simplicem libellum, vel ex officio ob rapacitatem creditorum, aut nimiam coheredum aviditatem, aliasque ob causas, bona per Actuarium vel Judicis commissarium obsignantur. Perez. *ad tit. C. ut nem. liceat sine jud. auth.* quomodo creditores per festucam sibi prospicere possint. vid. Stryck. *dissert. de possess. instrum.* c. 2. n. 11.

§. III. Possessionis translatio quomodo per signa elucescat, paucis perspeximus, dominium vero quomodo probetur multis ampliationibus & limitationibus, queis plerumque obscuriorem se reddere solet, vir alias doctiss. Hœp. demonstratum ivit. c. 13. §. 3. n. 208. Animalium dominium per stigmata illis plerumque inusta probatur, arg. L. 3. C. de Fabric. L. 10. C. de aqued. L. 8. ff. de fugitiv. Mascard. de prob. v. 2. concl. 91. quia res præsumitur esse illius, ejus est sigillum, quo signata extat. Surd. conf. 126. n. 15. conf. 61. n. 28. Mascard. y. 1. concl. 157. n. 3. & conclus. 160. Math. de Affl. decis. 23. n. 4. Meischner. T. 3. decis. 3. n. 22. Gonzalez. ad reg. 8. cancell. gl. 60. n. 62. Hæc vero stigmata non modo animalibus, sed & olim hominibus inurebantur, non semper ob facinora perpetrata L. 1. §. f. ff. de fug. ibique Goth. sed interdum etiam honori ducebatur, & multis ex causis fiebat. vid. Gothofr. ad L. 2. C. Theod. de pæn. & Dn. Spizius de stigmatiis. Aliud exemplum probationis domini luculentum per signa nobis præbent Ballæ mercatorum, quæ specialibus signis ac mercis semper notatæ, ut ideo alteri etiam hisce signis uti non licere putet per L. 1. C. de navic. non excus. L. 11. L. minimum C. de Episcop. aud. Marquard. de jure Mercaturæ L. 9. c. 9. n.

9. n. 89. conf. Marpurg. *conf.* 28. n. 200. 201. Hoeping. c. 2. n. 1034. sed non est tanta hæc legum contrarietas, ut contrarium potius valere statuamus cum Straccha de Mercatura p. 26. n. 94. Licet Hoeping. hunc cum Bartolo tr. de *inf.* n. 5. & 6. pro sua sententia alleget, quod in farragine allegatorum authorum Hoepingio sæpissime accidit. Nec minus huc etiam signacula alia opificum *Handvercks-Zeichen*, e. g. *Zeichen damit die Tücher probirt und gesiegelt vverden*, panificum, Aurificum, item stannariorum, *Bier und Wein-Zeichen*, Bacilli fissi *Kerb-Höltzer, Kerb-Stöcke, Färber- und Gärber-Zettul* pertinent, de quib. vid. Richt. *decif.* 112. n. 13. Jacob. Bornitius in tr. de *instrument.* cap. 51. 53. 55. Hæc vero signa & mercæ plene haud probant, sed modo præsumptionem inducunt, quæ tm. fortiori præsumptione & contraria probatione potest elidi. Straccha de *Mercat.* p. 2. n. 82. *arg. c.* 12. X. de *sent. excom. in 6to:* Lauterb. in *dissert. de Jure in Curia Mercatur. us. th.* 307. Lucas. de Penna ad L. 7. C. de *Fabric. n.* 5. & Chaff. C. G. M. p. 1. *concl.* 3. non modo præsumtive, sed etiam directe & plene probari dominium putat, per L. 3. C. de *Fabric.* 11. *arg. L.* 10. C. de *acquad.* 1. L. 1. in *ff. de serv. fugit.* L. 14. §. 1. de p. & c. Sed falluntur sua opinione & ad allegatos textus haud adeo difficilis erit responsio. Per signa igitur apposita non modo dominium nobis acquirimus, sed & illud continuo reservamus, *car telles marques*, inquit *Argentre advis sur les parlages qu. 25. valent non seulement & emportent tradition des possessions, mais meme conservation & retention*, id quod in persecutione apium contingit, nam licet alias volucres, quarum fera est natura §. 15. F. de R. D. quodsi animum revertendi amittunt, occupantis fiant, quamvis a primo possessore signo fuerint notatæ, quod signum ipsi haud dominium reservat, quia nemo facere potest, quin leges effectum suum haud nanciscantur. L. 55. ff. de Leg.

1. *L. 38. ff. de pact.* Mascard. p. 1. *concl.* 177. tamen apes, quæ tam diu nostræ esse censentur, quamdiu nostra custodia coercentur, si vero evasæ oculos nostros effugiunt, nostræ esse definiunt §. 14. *f. de R. D. Dominus aut Pediculiarius* (nam quem admodum per procuratorem dominium acquirere, sic etiam per illos retinere possumus *L. 13. §. 1. c. ff. de A. R. D.*) insecutus haud amittit *L. 1. §. 4. ff. de ARD.* modo in tesseram persecutionis & animi retinendi Dominium signum in arbore faciat. Hildebr. D. N. Confobrini mei maximopere colendi In-
tr. in princ. Jur. *L. 2. tit. 1. c. 3. §. 12.*

§. *IV.* Inter probationes per signa & notas præ cæteris porro referri meretur probatio per arrham datam. Quem admodum enim in omnibus actibus omni ævo certa quædam symbola fuerunt adhibita, ut in aditione hæreditatis crepitus digitorum, in manumissionibus rapismata, alapæ, circumactio in gyrum, in contractibus excalceatio, in feudi investitura gladii annuli, vexilli traditio, æs & libra in testamentis Math. *de prob. cap. 5. §. 9.* Cloden. *de ritu excalceandi in contract. usit.* chirothecæ apud Saxones olim donationibus, traditionibus & cessionibus rerum immobilium adhibebantur; ita & in primis arrhæ notæ erant contractuum, quæ quidem essentiam s. substantialia actus haud efficiebant, sed solum adjectæ erant, ut quod gestum fuit, inde probetur *L. 33. pr. ff. de C. E. priv. f. cod. tit.* inter has annulus præcipue usitatus erat non modo in contractibus *L. 5. §. 15. de instir. act. L. 11. §. 6. ff. de act. emt. vend.* Lauterb. *disput. de arrha th. 61.* sed & in sponsalibus *c. 3. qu. 5. c. 30. c. gemma X. de spons. c. 7. c. 30. qu. 5.* (Hic ridicula ratio, cur quarto digito sinistrae manus imponantur, quoniam hic vena ad cor penetrat.) & adhuc hodie frequenter adhibetur Cœpp. *L. 1. obs. 26. n. 6.* Peter Muller *de ann. pronubo* ut sit signum præcedentis consensus sponsalitiæ *arg. cap. 25. X. de spons. L. 4. pr. ff. cod. Beust. de jure commub. tr. de*

rr. de matr. p. 164. Havemanni *Gamol. L. 1. tit. 7. n. 8.* Kitzel in *Synopsi matrimon. c. 5. th. 6. lit. f.* Sanchez. *de matrim. L. 1. de Spons. disp. 23. n. 1.* Quomodo vero matrimonium vel sponsalia probari possint per annulum, disputat Menoch. *de presf. L. 3. pr. 2.* & Mascard. *de probat. concl. 1025.* Fontanella *de pact. nupt. clausf. 7. gl. 3. p. 6. n. 52.* Sanchez *de matrim. L. 2. disp. 27.* Cum hodie declaratio matrimonii in Ecclesia coram Sacerdote per benedictionem fiat, Carpov. *Jurispr. confess. L. 2. de fin. 63. n. 7.* DN. de Hohmann. *de benedict. sacerdot. per annuli dationem matrimonium vix probari potest.* Sponsalia tamen annulus probat & quidem concurrentibus circumstantiis præsumitur pro matrimonio & contra tantem annulum, ut probet, vel non datam aut acceptam ea mente ut esset arrha conjugii c. 11. *X. de presf. c. 1. de matrim. contr. interd. Math. de probat. cap. 8. n. 42.* Costan. *de spons. p. 34. n. 9.* Annulus Régius, qui in omnibus ferme coronationibus adhibetur, etiam signum traditi imperii & factæ desponsationis imperantis cum imperio esse solet, quo desponsatio Reip. Venetæ cum mari Adriatico pertinet.

§. V. Cum de modo probandi per signa hucusque nobis sermo fuerit, in criminalibus vero causis plena fides & probationes luce meridiana clariores requirantur. *L. ult. C. de prob. Berlich. concl. 54. n. 5.* & 6. *Carpz. p. 1. const. 23. def. 1. videbimus,* quantum per signa probationes in hisce valeant, & indicia & signa quædam, quæ alias pro uno eodemque habentur, Menoch. *de presf. L. 1. qu. 7. n. 31.* Mascardus *qs. 15.* scrutabimur. Mirandum sane est, tamdiu apud veteres temeraria Dei tentatione correptos probationes vulgares floruisse, vulgi usurpatione introductas, quas exploratorias & paribiles leges appellabant, quoniam rem non scire sed apparere tantum faciunt. Ab Ethnicis hosce explorandos provenisse stolidos Sophoclem in Antig. allegat Borchol-

ten in *consuet. Feud. c. 7. n. 52.* & Covarruvias *L. 1. variar resolut. c. 23.* in verb. *καὶ μὲν αἰεὶν χερσὶν, καὶ πρὸ διαγ-
παι*, nec non Dion Halicarnas. *L. 2. antiqu.* comprobat. Fie-
bant per aquam vel calidam vel frigidam, & per candens fer-
rum. vid. Math. *de prob. c. 2. n. 84.* Schottel *de veteribus
jurib. Germ.* Kleinus in *Dissert. de prob. per aquam &
ignem.* Germanis veteribus Rhenus huic usui inserviebat, hinc
Poeta canit: Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus,
quoniam ex impositione infantum Rheno cognoscebant,
num spurii, num legitimi essent, & in Rheno etiam purgatio-
nem adulterii perficiebant, ut ideo Nonnus in Dyonisiaci Rhe-
num non in eleganter *ἐλεγχίγανον* appellet. Aqua vero tam
calida quam frigida solennitatibus adhibitis ante probationem
consecrabatur, qui erat ritus antiquus sacrificiorum, quarum
consecrationum formulam ex Aventino *L. 4. annal. Boj. alle-
gat. Camer. hor. succif. cent. 2. c. 18.* Sed Dellrio *de reb.
Mag. L. 4. c. 4. qu. 4. f. 4.* exactiores formulas, quas exhibet,
se invenisse gloriatur, inter quas haud invenio illam, quam ex
Gold. *T. II. rer. Alem.* profert eruditiss. Gundling. *in Otii c. 3.
von der Kunigunda vermeinten Keuschheit. f. 9.* Hæc
probatio prohibita est a Stephano V. vid. *c. 20. c. 2. qu. 5.*
nam quod *can. memm. c. 11. q. 5.* attinet, nil de hac in
Epistola Gregorii inveniri testatur Dellrio. Exploratio per
panem hordaceum & caseum, quam Angli consuet appella-
runt, huc etiam spectat, Beat. Parens. *ad tit. X. de prob.
vulg. f. 4.* & in *dissert. de panibus civilibus* nec minus etiam
probationes per crucem, per sortem huc referri possunt, vid.
Math. *de prob. c. 1. n. 9.* Goldelm. *tr. de Mag. L. 3. c. 5.*
Monomachia pariter olim haud exigua species probationis
fuit, ita, ut omnis controversia tam publica, quam privata cer-
tamini fuerit ex arbitrio commissa. Mod. *in pand. triumphal.
L. 2. T. 2.* Schub. *de lud. equestr. c. 5. f. 12. 13.* qui multa
exem-

exempla profert. Memorabile haud pratereundum puto exemplum, quod habet Siegb. in Chron. Otton. l. a. 942. Wit- tik. Sax. L. 2. p. 644. ap. Meibom & ex illis Lehm. *sub Ot- ton. l.* contentione in Germania orta inter patruos & nepotes de hæreditatis juré Ottonem comitia indixisse, sed cum inter Principes dissensio orta, duello res commissa est. Vicit pars, quæ filios filiorum computabat inter filios. Hottomanii *quest. illustr. L. 1. qu. 3.* errorem hic annotare lubet, qui multos eruditissimos Viros decepit, scribentis inter principum & civitatum Legatos in hac controversia conveniri non potuisse, ex hoc enim Heiderus, Knipschild aliique jam tempore Ottonis civitates imperiales fuisse comitiorum ceu hodie participes deducunt, sed ne minimum quidem de hoc in Wittekindo, & Siegberto invenitur, & omnes hosce Autores ipsos haud evol- visse, sed usitato scribentium more à charta in papyrum tran- stulisse apparet. Linnaeus *in Adit. ad L. 5. J. P. c. 7. n. 10.* inter causas judicii provincialis Burggraviatus Norici expresse refert, *die Kampff-Recht-Sachen* earumque processum per ordinationem *des Kampff-Rechts* declarat. Licitæ enim illis se- culis duella erant, & eo processit ignorantia judiciorum, ut etiam libere peragerentur iudice coram rei litigiosæ, ceu so- lennitates describit Upton *de R. M. L. 2. c. 5.* & in Legibus Longobardorum viginti casus reperirentur, qui per duella li- tigantium decidebantur, & octo casus, in quibus pugna non per partes principales, sed per campiones personas infames fie- bat, de quibus vid. du Fresne *Gloss. voce: campio*, licet alias etiam viri equestres pro liberatione innocentis pugnare obliga- ti erant per verba Legum: pro liberatione cujuslibet inno- centis duella inire. Schub. *all. l. 5. 13.* Imo etiam lites ini- tium publice coram Ecclesia preces effundebant, quod ex vete- rib. liturg. probat Seld. *in colloq. mens. p. 18.* Reprobata hæc monomachia per c. 12. X. *de cler. pugn. duel.* & novissime

omnis

omnis probatio vulgaris damnata per t. t. X. *de purgat. vulg.* ibique Parens.

§. VI. Ab hisce ritibus adhuc derivandam esse puto probationem, quam in Westphalia usque ad nostrum fere ævum usurpatum fuisse nonnulli contendunt, quæ probatio per aquam frigidam vere quoque est frigida, Sinold. Schütz *ad Inst. disp. 25. th. 19. l. 6.* & a communi Dd. Schola rejecta est, Gedelm. *de Mag. & venef. L. 3. c. 5.* Conring. *de judic. in Rep. recte instit. th. 274.* vid. Goldasti ab Heimensdorf. *tr. von Hexen process.* Defendere hanc probationem haud erubere viri doctissimi, quos refutat Dellrio *L. 4. c. 4. q. 5. f. 1.* Jus eruentationis & feretri, *das Baar-Recht* ejusdem est valoris, & probatio etiam vulgaris & incerta est *contr. l. 6. ff. de prob. & pres. l. 5. C. de peric. tut. & cur.* vid. Hundshagen *in diss. phys. de stillicidio sanguinis in homine violenter occisi*, & innumeri alii de hac materia tractatus. Dolendum modo eam adhuc sæpius in nostris bene institutis judiciis adhiberi, quo fine, qua ratione ipse scire cupio. A natura arceffere hanc probationem multi contendunt, sibi quoque sic blanditur Dellrio *al. l.* & ob id carpitur a Conring. *al. diss. th. 271.* Sed supramundana illorum Philosophia est, & extra circulos progressa. Satius omnino est, in dubio impunitum relinquere facinus nocentis, quam innocentem damnare. *l. 5. pr. ff. de pen.* Coronidis loco hic quæstionem adhuc apponere liceat: annon ex signis in facie occurrentibus contra delinquentem in criminalibus possit probatio formari? Vultum hominis proditorem esse multi affirmant, arg. *c. 5. X. de concess. preb. & ex aspectu & exterioribus signis animi vigorem cognosci posse* ajunt; unde ortæ artes chiromanticæ, Phytognomicae &c. vid. Claramont. *de conject. hom. affect.* Camer. *in bor. succis. c. 2. c. 6.* & Cicero *in oratione pro Quinto Roscio Comædo, nonne ipsam caput & supercilia illa penitus abrasa olere malitiam*

tiam & clamitare calliditatem videntur. Ex pessima physiognomia oriri indicia putat Menoch. de *presf. L. 1. q. 89. n. 130.* quum in genere naturam arguat corruptam, ut proverbio ansam dederit, *der Kerl hat ein schelmisch Gesicht*, sed enim vero caute hic procedendum est, & multa, opus est, concurrant adminicula, si quando faciei lineamenta quicquam suspicionis operentur. Hanc ob causam Carpz. *pract. crim. p. 3. q. 120. n. 19.* leve admodum hoc indicium, & absque aliis adminiculis id ne quidem ad territionem sufficere non sine ratione putat, nihilominus tamen tanta illius ratio habetur, ut semper plus suspectus habeatur deformis, vid. Stryck. de *Physiognomia c. 3.* Hæc de probatione per signa ob materiarum connexitatem, & ut Censuribus occasionem Judicandi me in dissertatione Inaugurali juridica plane nihil ex Jure Civili protulisse eripiam, proponere volui.

CAP. III.

de

Probatione per Insignia & Arma Gentilitia.

§. I.

DE probatione per arma gentilitia & insignia acturo mihi statim obveniunt lapides limitanei, quibus plerumque armis ornatis, his ipsis probatio finium & lapidum finalium instituitur. Sic etiam notorii & evidentes limites existunt, & manifeste ex rei evidentia veritas constat. Myns. *cent. 21. obs. 25.* Bald. *v. 6. cons. 420. n. 1.* quia ex oculari inspectione controversia limitum dirimitur, & evidentia talis facti probatione haud amplius indiget. Spec. *L. 2. p. 2. de prob. §. dividend. n. 9.* In discernendis vero limitibus & finibus territoriorum tam naturales termini usurpantur, ut flumina, lacus,

G

saxa

faxa, montes, valla, quia signa perpetua ac immutabilia sunt, Mynf. *alb. l. n. 4.* Bald. *al. l. Thilm. a benign. decis. camer. syn- tag. 58. decis. 4. v. 2. n. 32.* Beat. Parens *dissert. de jurib. fin. c. 3.* Sekendorf. *in teutschen Fürsten-Staat p. 2. c. 7. p. m. 49.* vid. *Acta Waldeck contra Ostfriesland, p. 6. 7. 8.* quam positi Limites, lapidesque, *Land-Steine, Land-Gränzen*, a corona, quoniam terram circumdant, sic appellati. Quod terminos naturales attinet, illi sapissime attenduntur in litibus finium territoriorum, praesertim verò, quod si arma ipsis fuerint apposita. Oeting. *de jure limit. p. 1. c. 18.* Ferner werden die selbst gewachsenen grossen Felsen zu Marcken genommen, und wann man der Gränzen halben nicht vergrüviesß, und in zweifel stehet, selbige vor richtig unterziel erkennt, und das um so vielmehr, wann sie gezeichnet, dahero man auch gemeinlich dero Herrschaft Wappen, deren gerechtfame sie unterscheiden, zu machen pfleget. Non etenim valent natura & sua vi, sed ex conventione & arbitrio Dominorum demum vicem limitum subeunt, quae conventio ex appositis armis patet, Hieronymus de monte *c. 15. n. 17.* Lapidum limitanei, aut columnæ, *Bannsteine, Mahlsteine, Herrlichkeit-Steine, Pfäle*, ceu in vetustis monumentis nominantur, olim nominibus Dominorum, hodie per Rescriptum Imperat. Theod. & Valent. *in l. 2. C. de Frum. Alex. L. 11.* insignibus Dominorum, quorum fecerunt territoria, sunt decorati. Chaff. *C. G. M. p. 2. 38. concl. 55.* Rutger Ruland *de Commiff. p. 2. L. 6. c. 3. 27.* Hieron. de Monte *tr. fix. reg. c. 19. in pr. Oeting. c. 20.* Per hæc enim cognoscitur, an lapides tantum limitanei, nec ne, & sic iudicatum fuisse testatur Sixtin. *conf. Marp. v. 3. c. 8. n. 38.* Thilmann *decis. camer. f. 4. d. 4. v. 2. n. 37.* Deductio Lindaviensis *p. 360.* in verbis: *Hingegen die äussere oder der Stadt Lindau gesetzte hoch- und niedere gerechtlliche Marckung, auch nicht des Reichs-*
Adler

*Adler, oder des Stifts Marien-Bild, sondern wieder neben dem Gräflichen Montfortischen Wappen der Stadt Lindau Zeichen, oder Linden-Baum vor Augen stellet, als ist von Rechts-
weg zu wieder zu vermuthen, noch zu glauben, noch zu statuiren, daß die gesetzte Mark-Steine Unterschied der Reichs-Vogtey und der Montfortischen Herrschafft mit sich führen, sondern daß sie vielmehr der Stadt äußerste terminen gegen Montfort bedeuten.* Hos lapides insignibus notatos Scripturæ publicæ æquiparari scribit Hieron. de Monte c. 15. n. 14. quia veteribus monumentis in questione finium statum, vid. doctiff. tr. Paridis de finib. feud. c. 11. quam vim illis addunt apposta insignia, quæ probant lapidem terminalem, ut etiam nec tessera, nec notæ alias adjici consuetæ hic requirantur. Licet Oeting. contrarium defendat c. 17. *etliche haben in Gebrauch, daß sie keine Zeichen darzu legen, und halten davor, daß sie genugsam bezeichnen, wann der Herrschafft Wappen, daran gemacht seye, aber der sicherste Weg ist, daß die Steinsetzer zu selbigen ordentliche Zeichen und Steinelein legen, quod in tantum admittendum, quoniam sæpius per temporis intervalla lapides sic corrumpuntur, ut vix insignia sint conspicua, & tunc ex hîcce testibus probatio finalis lapidis desumitur.* Ponuntur ab illis Dominis, quorum territoria sunt contigua, & ut ab omnium simul deputatis Commissariis constituantur, opus est. Lindauische Deduction p. 360. *Dar- noch ist aus denen Rechten bekandt, daß ein jeder in seinem ledigen und einigen territorio wol Marcken aufrichten und einseitig bezeichnen, aber auf denen Gränzen desselben, wo es an ein anderes Gebieth stoffet, kein Mabl-oder Schied-Steine vor sich selbst alleine, sondern dieselbigen neben und mit seinem Anstößer insgesamt setzen, und mit beeder Wap- pen bemercken soll.* Alias enim pro constituenta haud probant termini finium, quemadmodum etiam nec scriptura pri-
vata

vata pro scribente regulariter quicquam probat. *L. 5. C. de probat. Nicol. de Passer de script. priv. q. 4. n. 143. Carpz. p. 1. const. 17. def. 18.* imo nec publica scriptura probat in alterius præjudicium, nisi eo consentiente facta fuerit *per l. 7. C. de donat. Matth. de Afflict. decis. 82. n. 3. Felin. ad c. cum causa n. 3. de probat.* Sic estimum non probat, nisi inter eos, qui consenserunt estimo. *Bald. ad l. penult. ff. in f. de condit. inst. Guid. Papa decis. quest. 193. n. 1. Bald. in rubr. C. de fide instrum. hinc Bartolus ad l. 1. pr. ff. de honorum possess. sec. tabul. n. 3.* scripturis antiquis, ait, factis in lapidibus haud credi, nisi partium voluntate fuerint scriptæ.

§. II. Si igitur communiter a pluribus vicinis Dominis limites lapidanei ponuntur, eorundem Dominorum insignia vel peculiari lapidi imponuntur. *Krebs de ligno & lapide P. II. S. 3. §. 14. Oeting. P. I. c. 17. n. 22. Wann an einem Ort dreyerley Herrschafften zusammen Gränzen, setzt man drey besondere Marck-Steine,* ut lapides a se invicem sint distincti. *Parens beat. de juribus fin. c. 3.* vel uni lapidi insculpuntur insignia duo aut tria Dominorum contiguorum in peculiari ad id formato latere ad territorium respiciente. *Oeting. al. l. n. 23. aber förmlicher ist es, daß man einen dreyeckigen Stein darzu nehme, und selbigen also richte, daß ein jedes Eck auf ein gewisses Untermark vweise. Parens. al. l. Deductio Lindav. p. 360. Dievveil dann die ex adverso angezogene Fried-Seule nicht vvie andere Land-Steine mit unterschiedlicher Wappen anstossender oder zusammen grenzender Herrschafft, sondern nur auf einer Seiten mit der Stadt Lindau Laub bezeichnet, auf denen dreyen übrigen aber ler und ohne einiges Gemärcke. Scheffer de antiq. insign. Suecia c. 7. n. 64. ait. observari in uno lapide terminali duo triavve insculpta insignia, singula versus eam partem collocata, ad quam spectat territorium, cujus ostendere dominium debent,*

ccu

ceu nobile exemplum præstant fines territorii Genevensium; vel lateribus lapidum conjuncta in vicem arma contiguorum dominorum imponuntur. Ejusmodi positi & insigniti termini finales triplicem fere qualitatem habent, ut termini finales, quos movere & excidere sub pœna fustigationis cavetur. *Ord. Crim. art. 114.* ad instar imaginum Principis, quas lædere crimen fere Majestatis putatur, *Gothofr. ad l. 6. & 7. ff. ad Leg. Jul. Maj.* denique ut portæ, muri, quos violare hostile & abominandum videtur, ita ut violator ex triplici capite plecti possit. Quum autem per insignitos lapides non modo territoria, sed & in genere fines probentur. *Papa qu. 193.* etiam alterius juris fines per hos lapides probari possunt: Termini jurisdictionales per lapides aut crucem lapideam seu ligneam, cui manus & gladius interdum imponitur, ostenduntur, *D. Parens al. dissert. th. 4. man braucht auch Bild, Stücke und Seulen zur Vermarkung der Obrigkeit.* Decimas discernunt lapides *Sixin. conf. Marp. 8. n. 38. Ruland. p. 2. L. 6. n. 20. Oeting. L. 1. c. 17. n. 30. andere pflegen der Zehend Herren Zeichen daran zu hauen.* Probatur jus foresti. *Oeting. L. 1. c. 17. n. 33. mit der Forst-Herrn Wappen an der Seiten.* Jus conducendi. *Orth. de jure conduc. c. 5. p. 167. Oeting. al. l. n. 28. daran der Gelaits-Herrn Wappen.* *Dn. Hildebrandi disp. de divers. lapid. fin. c. 1. §. 7.* Jus venandi, quod quidem *Oeting.* negat, verbis: *welche man aber nicht mit Wappen, sed verum est quoad venationes privatorum Gnaden-Jagden,* non vero ubi mixta sunt territoria, sic in Franconia nostra termini & limites venandi etiam insignibus notantur, *wie man dann auch Jagd-Seulen von Holz in denen Forsten aufrichtet, so man ein Haasen Gebög nennet, zur Anzeig des kleinern Waid-Wercke, und sind genugsam bekräftiget, wann die Wappen daran gemacht sind.* Sed enim vero, quod ad hos lapides attinet, live etiam columnas Mar-

zer-Seulen, illos per insignia sola non probare limites præcensuris juris notandum, sed plerumque adhuc voces addi aut literas initiales, quæ designant hos, quos indicant, limites. Sic *G. Geleit. V. Vorst* illis inscriptum legitur. Antequam hic de probatione per insignia lapidibus affixa discedam, notare non possum non lapidem notissimum in Suecia, Morasteen dictum, prope Upsaliam, cui tres coronæ insculptæ, ex quo lapide Sueci antiquitatem & jura suorum insignium contra Danos, qui insignia hæc unionis omnium trium regnorum borealium esse prætendebant, & ideo orta erant bella inter Ericum & Fridericum, deducunt. vid. Scheffer *de insign. Succ. cap. 14.* & Tab. *H. fig. 43.* ubi lapidem depictum exhibet.

§. III. Ratione horum insignium insignis etiam inter DD. Camerales orta quæstio, num, si propter jus aliquod insignia affixa destruantur, aut dejiciantur, constitutio pignorationum in Comitibus Wormat. an. 1515. promulgata locum habeat, & consequenter mandata pœnalia sine clausula sint decernenda. Disceptatur, an pro simplici turbatione, num pro pignoratione habenda sit ejusmodi dejectio vid. Schwann. *process. Cameral. L. 1. c. 12. n. 25. & observ. 89. n. 3.* sed controversia per *Recess. Deput. de an. 1620. §. 45.* decisa extat, ut si insignia suspensa dejiciantur integra vel illæsa, aut tales columnæ cædantur sine fragmento insignium, pro simplici turbatione ejusmodi dejectio habeatur, si vero fracta & disrupta fuerint, utcunque unius vix assis æstimanda, mandata decernuntur sine clausula restitutoria extunc prout ex nunc, & ex nunc prout ex tunc, nam in his causis, quatenus res æstimationem modo aliquam admittit, mandata S. C. impetrantur. Ex hac probatione limitum etiam arguitur & probatur jus Superioritatis in ipso territorio, cœu verba sonant Oeting. *p. 2. c. 18. §. 16. Dannenhero wo man eines Herrn Wapen in denen Marck-Steinen gehauen findet, ist ein Anzeig und*

und Beweiß, daß ihme der Enden gegen seiner Seiten die Ober- und Herrlichkeit zugehörig seye. ideo etiam Cautelam profert Oeting. c. 17. n. 17. Darum wann ein Fürst oder Herr in einem andern Gebiete Güter, und darauf keine Obrigkeit hat, daß sie nicht besonders exempt und privilegiert seyn, so ist ihme nicht zugestatten, daß er solche mit gewapnen Steinen vermarcke, dann er sonst durch die Verjährung eine Gerechtigkeit oder Herrlichkeit erlangen könnte. vid. Myler ab Ehrenb. Metrol. c. 14. §. 12. Superioritas etenim ex libera affixione armorum iudicatur, quæ non modo fit in Lapidibus terminalibus, sed & curiis, portis & muris, die Wappen an denen Stadt-Thoren, Thüren, Vbren, Kirchen, Raths-Häusern, Tabernen, Gräntz-Stein, in his omnibus insignia Superioritatem innuunt. Wefenb. cons. 221. n. 68. Kniechen. de Super. Terit. 15. p. 759. Oeting. c. 17. lit. b. Apud Romanos Claudius Sabinus Consul an. 259. omnium primus fuit qui insignia & clypeos locis publicis suspendit, Chaffan. cat. G. M. c. 38. concl. 59. qui mos hodiernis temporibus maxime viget, ut exinde dominium & Superioritas probetur. Hinc de Wenceslao Imperatore refert Munster. Cosmogr. c. 394. als er die Stadt Würzburg in sein, und des Heiligen Römischen Reichs-Schutz nahm, wurden von Stund an die Adler an alle Thür und Mauren angeschlagen, vid. Fugger Ehren-Spiegel L. 5. c. 13. 656. quam consuetudinem in nostris bellis sæpissime comperivimus; & ideo hic apponere liceat verba Regis Gallie Ludovici XI. cum Camericum Imperio redderet, quæ habet Fugger. Ehren-Spieg. L. 5. c. 28. p. 884. im übrigen könt ihr heut abends unsern Wappen Schild ablegen, und euren Röm. Reichs-Vogel seine Stelle wieder geben, wvlecher nachdem er gleich denen Schwalben und Störchen etliche Monat lange ausgeblieben, nun in Frühling wie der kehrt. Hoc argumento usi Serenissimi duces Brunsvicensis ad vindicanda iura in

ra in civitate Brunsvicensi prætenſa, quoniam in illa ipſorum inſignia portis publicisque ædificiis appoſita, appicta, inſculpta apparuerunt, prout tradit. *Limn. J. P. L. 5. c. 6. n. 7.* De portis Genevenſium memorat Hardovin de Perefis *dans l'hiſtoire de Henry le grand l' 1602. p. 385 la ville ſoutient, qu'elle eſt ville libre, qui n'eſt point ſujette qu'à l'Empire, dont elle a toujours les aigles arborees ſur ſes portes.* Ex aquila enim maxima probatio deſumi poteſt feudi Imperialis, ſi in inſignibus Vaſallorum imperii occurrant, quæ inſignia patronata dñi conſuevere, & in Italia frequentiora occurrunt vid. *Spen. P. I. c. 1. §. 38.* & ſic videmus omnes ferme civitates Imperiales in Germania etiam aquilam gerere, Probatio vero diſtinctionis inter civitates imperiales & liberas civitates *Reichs-Städte und freye Reichs-Städte*, ex hoc, quod hæc nil de aquila in inſignibus geſtent, illæ vero vel integram aquilam vel partem aquilæ geſtent, Rutger Ruland *de Comiſſ. p. 1. L. 5. cap. n. 41.* tam ridicula eſt, quam exploſum ſemper fundamentum ipſius diſiſionis fuit. Alias moris eſt civitates municipales in inſignibus etiam Dominorum ſuorum inſignia portare, ſic civitates Brunſuico Luneburgicas leonem ferme omnes gerere ſcribit Heinneccius *de Sigillis P. I. c. XI. §. 9.* plurimæ civitates Schlewicenfes & Holſteinenſes gerunt, *das Neſſelblat* ceu in inſignibus illorum, quæ exhibet Angelus in *L. 2. chron. Hoſſat.* videndum, *vvvelches Neſſelblat, ſonſten des Herzozthums Holſtein Wappen iſt.* Marquardus Freher. *origin. Palat. P. I. c. 13. p. 118.* Naſſovios, Solmenſes, Saynenſes, Witgenſteinios, Leonſteinios ſtatuit leonem palatinum gerere non dubium argumentum clientelæ palatinae, ſed hujus effati firmitatem deſtruit *Spen. P. S. L. 3. c. 28.* cum multæ familiæ feudi vinculo palatinis obſtrictæ, in quorum clypeis nullus leo ſalut & contra. Principes autem Imperii Germanici, licet Vaſalli Imperii ſint, non tamen Imperatoria, ſed ſua propria arma in territoriis ſuſpendunt

dunt, cum a communi feudorum natura abeant nostra feuda germanica regalia, quamvis olim in monetis principes Imperii necessario ex una parte insigne Imperatoris apposuisse sciamus, vid. Rhet. I. P. L. 2. tit. 16. §. 18. & sic Superioritas per insignia indicatur, in mixtis feudis ut solum competat jus insignium ponendorum illi, cui competit Vogteia Superior, non vero cui Centena, demonstrat Knipschild. *de Oblig. Dom. & Vas. p. 2. qu. 1. n. 192.* Probatur ergo non modo Superioritas territorialis, dominium, subjectio, sed & omnis jurisdictio per apposita insignia, & adhuc plura jura, ut jus Clientela, jus moneta, jus vectigalium, qui modi probandi, & ceteri plures, ut omnes specialius examinentur, digni essent. vid. Hoeping. c. 13. n. 102. Fesck. c. 14. n. 9. Menoch. *conf. 1253. n. 29;* & ut exemplum proferam, alia etiam jura competentia per insignia quem probare posse, duo exempla inveni in Megiseri *Annalibus Carinthia p. 1727.* de familia de Gradeck. sic loquitur, *diese haben von Alters her die Gerechtigkeit gehabt, alle Wiesmatten abzumähen, so lang der angehende Herzog auf den Stuel Lehen verliehen: und diese führen auch eine Siechel in Wappen.* p. 1778. *die Moraxen zu Portendorf, welche nach Absterben derer von Portendorf die Freyheit gehabt im Land Chärndken zu brennen, so lange die angehende Herzog die Lehen verliehen, deswegen sie auch zwey Beil in Wappen geführt.* Ceu autem res sunt inviolabiles insignia Superiorum, sic & sanctitatem, inviolabilitatem & securitatem rebus, quibus imponuntur, conciliant. Olim per imagines principum jus Afylorum constituebatur, vid. §. 2. *J. de his qui sui l. alien. jur. L. 28. §. 7. ff. de pen. L. 5. ff. de extraord. crimin. Lun. C. de his qui ad stat. conf. Buling. de Imp. R. L. 2. c. 13.* Hodie etiam adhuc certa loca hac securitate munita sunt, quæ privilegio hoc gaudent vel ab Imperatore vel a statibus concessio, & simul concedentium signa apposita habent. Legati Principum

pum arma Dominorum plerumq; super portas ædium suspendunt, & hæc eo magis jura in violabilitatis illis conciliant; *c'est pour quoi en plusieurs Cours de l' Europe, inquit Wicquefort. L. 1. f. 28. p. 876. les Ambassadeurs vont mettre les Armes de leurs maîtres au dessus de la porte de leurs palais.* An vero exinde concludendam sit, legatis in ædibus suis jus competere Asyl, illustris Thomæus *dissert. de jure Asyl. Legat. adib. compet. demonstravit, & conferri potest liber gallicus ob controversiam Regis cum Pontifice Romano an. 1688. impressus. Du droit des franchises des quartiers de Rome, ou logent les Ambassadeurs de France.* Securitatem porro præstant insignia in locis publicis affixa ceu diversâ alias signa, e. g. depicta manus amputata, ut locus ille tutus non modo, & ab omni violatione liberatus, sed & pax fracta ibi gravius puniatur, quæ dicitur *den Burg-Frieden, Hand-Frieden.* Speid. Wehner. *voce: Burg-Fried* quod etiam ad personas porrigendum, v. g. *tabellarios &c. die eine Boten Büchsen, darann ihrer Herrn Wappen befindlich, tragen.* O. C. P. L. tit. 35. §. es sollen auch vid. De nautius *ad ordin cameral. r. 35. p. 1. in verbo: nuntiorum* hi enim pariter inviolabiles & sancti existunt. Insignia oppidis, villis, domibus eorum, qui in bello in fidem recipiuntur, apposita securitatem indicant, ne lædantur a militibus, quæ insignia picta in tabulis salvaguardiam appellamus. vid. Scheffer *de regni Suecia insign. c. 7.* Hinc Upton *de Milit. offic. L. 2. c. 12.* inquit, *præstat Securitas per Signi vel tituli appositionem vel si petas, quod ponatur in domo tua velum regium, vel scutum armis regis de pictum vel signum quodcumque regium;* & adhuc hodie in bello usitata salvaguardiæ per affixa domibus arma insigniuntur. Sunt autem tales salvaguardiæ tam perpetuæ, quam temporales, ac ab Imperatore sub aquilæ insigni dantur; ceu sonant verba diplomat. : *und damit unsere Kayserliche protection und salvaguardie männiglich kund-*

kundbar seyn, so vergönnen und geben wir NN. hiemit vollkommene Krafft, daß sie, so oft es ihnen gefällig, und ihre Nothdürft erfordert, können oder mögen an ihre Schlößer oder persöhnliche Haushaltung unsern Kayserlichen Adler und des Heyligen Römischen Reichs Wappen zur zeugniß unserer Kayserlichen Salvaguarde anschlagen. Domui privatæ vero appensa insignia Domini territorialis privilegia, immunitates probant, vid. Stryck. *de ab. jur. quæs. c. 6. n. 26.* ita ut ejusmodi prædia a tributis, hospitationibus militum ob signum privilegii sint immunia. Menoch. *de A. I. Q. c. 378. n. 10.*

§. IV. In Ecclesia depicta Arma præprimis jus Patronatus probant & denotant. Klock. *p. 1. c. 16. n. 14. & conf. 149. n. 100.* Hoëping. *de jure insign. c. 13. n. 102.* Finckelthuf. *de jure Patr. c. 6. n. 153.* Jacobus Bornitius *tr. de instrum. cap. 50.* Fundatores enim Ecclesiæ in earum ædificatione reædificatione, vel alia quadam donatione, quibus jus Patronatus acquiritur, insignia sua in Ecclesiis insculpi & depingi curant, & quidem optimo jure. Si enim reficiens bona Principis non contrahit crimen læsæ Majestæt. *L. 5. ff. ad L. Jul. Maj.* nec minus quis tale contrahit armorum appositione in rebus publicis propriis sumptibus reffectis, nec etiam prohiberi debet insignium pictura in Ecclesia pro sempiterna memoria benefactorum: *Les fondateurs dit Menetrier dans la veritable art du Blason p. 4. & bienfacteurs principaux des Eglises, monasteres, & autres lieux sacrees ont droit de faire mettre les armoiries aux voutes, aux portes, & en tout autre lieu, qu'ils veulent des maisons, qu'ils ont fondees ou dotees avec le consentement des Souverains.* Male licet perstringat hoc mores Salicetum *ad L. basilicam C. de oper. publ. Thelaur. decis. 270. n. 15.* Mager. *de Advoc. Arm. c. 18. n. 134.* Sed an sufficientibus satis rationibus omnino dubito. Interim hodie vix aliquod facellum aut templum inuenitur, quod Domini aut

fundatoris clypeo haud sit ornatum, quod abrodere summa effet injuria. Menoch. *remed. poss.* 15. n. 48. Gratian. *dicept. forens.* c. 110. n. 13. & arbitrio judicis punitur. Cæpolla *de Servit. urb. pract.* c. 71. n. 10. imone ipsis quidem Clericis delere permissum, Tapat. *decis. tit.* 581. c. 6. subsequens tamen patronus ac restaurator sua simul insignia apponere haud prohibetur Fesck. c. 13. n. 3. Ziegler *de dote Eccles.* *ejusque juribus* c. 5. §. 10. Quum vero non modo Patronorum insignia in Ecclesiis depingi soleant, sed & Virorum de Rep. & Statu bene meritorum, sic Ecclesias Norimbergenses adpendis clypeis repletas videmus, nec non illius insignia adpenduntur, cujus sunt in Ecclesia sepulchra familiaria sive Gentilitia, Gratian. *decis.* 210. quæ suspensio armorum cabinet d' honneur, sive cabinet d' armes appellatur, si l'on attache l'ecu des Armoiries avec le casque, l'eepe, les esperons, & autres pieces des Armes d'un chevalier; quia nobiles plerumque in Ecclesiis sua insignia adpendi curaverant, & sua sepulchra ibi quasiverant, ne memoria eorum deleatur, & ut Monachi illa describant, tunc temporis omni scientia in cœnobis abscondita, ceu conqueritur Peccenstein *Theatr. Sax.* c. 18, und ist solches zu vorderst der großen Trägheit der faulen Wänste und Mönche zuzuschreiben in den Klöstern und Stiftern, denen solche Sachen von großen Herrn vor Alters aufgetragen und zugetrauet, darum dann auch die vornehmsten Herrn und von Adel ihre Begräbniß in denen Klöstern gehabt, und ihre Schild aufhängen lassen; imo etiam ipsorum Dominorum territorialium insignia plerumque inveniuntur; ideo per se clarum est, quousque & quam caute in probatione juris Patronatus per insignia sit procedendum. Num loci consideratio, in quo insignia posita, ut plerumque insignia portis Ecclesiarum affixa Superiorem, in Ecclesiis vero ipsis prope Altare vel in fenestris depicta solum jus patronatus arguant, hic multum valeat, valde dubito, nam Patronos etiam super portas sua possuisse insignia

gnia videmus, ceu in pago quodam Hagenhausen ad Palatinatum pertinente insignia celeberrimi Schweppermanni super portam lapidibus incisa conspicimus (quid supra insignia lemniscus incisus cum quinque segmentis denotet, certo pronuntiare haud possum) & hunc fundatorem Ecclesia fuisse ajunt. Paucis nulla hic firma dari potest regula, cum probatio Juris patronatus per insignia per se valde debilis sit, quia in fenestris depicta arma illorum plerumque sunt, qui pecuniam in aedificatione vel renovatione Ecclesiae ad conficiendas fenestras largiti sunt, & hinc plurima insignia in Ecclesiis invenimus. Hund in *Bayrischen Stamm-Baum* c. 1. p. 171. in *familie de Auerait*, sie haben viel an der Thum-Kirche (zu Regensburg) helfen bauen, wie an ihren Wappen in Fenstern und sonst zu sehen, Herzog. *chron. Alsat.* L. 4. c. 7. p. 27. in familia de Bozheim, in der Pfarr-Kirchen ist ein grosses Kirchen Fenster darinnen zu sehen 3. Bozheim mit beygesetzten Schilden, welches sie vermöge Saal Bücher vor 200. Jahren bauen lassen; plura exempla in Herzogio occurrunt. vid. Loiseau des seigneries c. 11. verb. la quelle fondation des chapelles j'estime pouvoir etre prouvée non seulement par titre mais aussi par une possession, publique & continue principalement, si cette possession est assistée des signes visibles de fondation, comé d'armoiries aux voutes. Si fermo est, de probando antiquissimo Jure Patronatus statuendum est, sufficere ad probationem, si insignia insculpta ac depicta in fenestris, die in denen Kirchen Fenstern gemahlte Wappen oder in der Kirch in Stein gebaueue Wappen deprehendantur vid. Finckelthuf. de jure Patr. c. 8. n. 51. Chokier. *reg. cancell. apost. ad reg.* 49. n. 25. p. m. 461. cum in antiquissimis etiam conjecturales probationes sufficient. L. 10. ff. de prob. c. 13. X. de probat. Menoch. de A. F. 2. c. 115. n. 2. Id. *cons.* 241. n. 7. hinc Id. L. 2. pr. 59. n. 2. & allegati ab eo authores tradunt, scripturis plene

probari jus antiquum patronatus, si nempe in scriptura beneficiorum Ecclesiae datorum mentio fiat; Alias vero insignia & arma in Ecclesiis praesumptive modo faciunt, quod bona fide quis in quasi possessione juris patronatus illius Ecclesiae constitutus credatur, & haec praesumptio aliis adminiculis suffulta, ut fama, inscriptionibus fidem denique pro Patrono auget. Hisce causis commotus *Marta Digest. noviss. tit. 6. verbo jus patr. p. 113. adminiculum probationis juris Patronatus esse dicit insignia in pariete Ecclesiae sculpta, cum per patronos ad conservationem sui juris Patronatus apposita esse praesumuntur, & cap. 31. arma & insignia: ait. nedum representant, atque memoriam familiarum conservant, verum etiam juris Patronatus praesumptionem & bonam fidem in antiquis inducunt, ex quibus valide probatum fuisse, conclusum est, vid. etiam Tusch, in conclus. pract. concl. 56. qui insignia antiqua probare & inducere praesumptionem statuit. Quia plerumque inveniuntur sepulcra patronorum in Ecclesia Patronata, hinc mortuo illo Zona seu ligaturae funebres usitatae, quae armis decorata Ecclesiam circumdant. Gratian. decis. 210. n. 5. Optime has descripsit Baillot. dans l'indice Armorial. p. 416. voce liere lisiere in verbis c'est une trace de peinture de couleur noire large d'un pied & demi, qui s'applique contre les murailles d'une Eglise ou chapelle a la memoire & en signe de deuil pour la mort du Patron de l'Eglise, sur laquelle trace en divers endroits sont peintes les armes du defunt & paulo post p. 417. l'on appose aussi quelque fois des lisierees en des chappelles particuliers fondues par autre que par le Patron de l'Eglise.*

§. V. Praetensionum ac successionem jura ex armis & insignibus Principum, quibus competunt, innotescere, jam demonstrabimus. Imprimis vero pacta confraternitatum celeberrimarum inter Serenissimas Germaniae principum familias per insignia probari exempla testantur, quod principes,
inter

inter quos ejusmodi confraternitas inita, mutuis utantur insignibus. Confraternitatem inter Domum Saxoniam, ut Landgravios Thuringiæ Limmæus *J. P. L. 4. c. 8. n. 61.* & Hassiacam ex Leone Thuringico deducit Spener. *P. S. prol. p. 6. §. 3.* dum ait, *hac confraternitas hodie quoque durat, ut seu plume eundem seu non multum diversum leonem in utroque scuto comparere mirum esse haud debeat,* & literæ investituræ ac confirmationis illius confraternitatis an. 1373. inita a Carolo IV. data, quas Limmæus cit. l. habet, in verbis testantur, *und auch von jedweder Seiten die Wappen Insiegel und Panier zu einem ewigen Urkund solcher Rechten und Mit-Erb-schaft und Gemeinschaft in Schimpff, Ernst, und allen Sachen Endten und Städten führen, tragen und dann öffentlich gebrauchen sollen und mögen.* Quamvis si rem penitus inspicere velimus, jam longe antea utraque Domus hoc insigni usâ fuerit; Hassiacam enim provinciam olim sub Thuringica venisse ex historia liquet. vid. Laurentii *Origines Thuringicae* c. 13. sect. 3. de *West-Thuringia*, donec Ludovico sancto ac Henrico mortuo seculo decimo tertio controversia successione orta, ab una parte vindicante sibi Ducatum Misnico Henrico Illustri, ab altera parte Henrico Puero Brabantino post longam bellorum seriem in interregno illo fatali divisio an. 1262. facta fuerit, ut Brabantia Duci Hassia, Marggravio Misnia Thuringia cederet, vid. *Weberus in dissert. de titulis & insignibus Hassiacis aphor. 1.* In hac confederatione, quæ non confundenda cum confraternitate, quæ seculo demum post infecuta est, *Erb-Vertrag, Erb-Vereinigung* conjecturari mihi lubet, leonem Thuringicum ut insigne Hassiacum ceptum fuisse portari, licet in curia temporum paulisper fuerit mutatus. Aequæ res controversa, ac ob defectum monumentorum difficilis decidenda, quam adhuc sub iudice lis est, quis primus hunc leonem portaverit & num Ludovicus Barbatus, quem alii vice domi-

num

num Moguntini dicunt, sed rectius Cæsaris appellatur, fuerit primus Landgravius Thuringia. vid. Hoen. *des Clour- und Fürstl. Hauß Sachsen Wappen Geschlechts-Untersuchung* c. 1. p. 5. Spen. *P. S. proleg.* §. 3. *Merckwürdige Geschichten von der Landgrafschaft Thuringen* c. 15. c. 135. An vero leo Thuringicus ab Hassiaco differat, multi ex hisce causis dubitant. Trier Prof. Lipf. *in der Einleitung zur Wappen-Kunst* c. 18. qui accuratius studuit & præstitit etiam insignia sculpi & pingi, quam in Spenero inveniuntur, leonem Thuringicum ab Hassiaco haud distinguit, sed differentiam ratione tæniorum transversorum quærit Hoen. *in doctiss. jam alleg. tract. cap. 1. p. 3.* ut Hassiacus-Leo decem transversis tæniis, Saxonicus vero novem exaretur, quod ex multis antiquis insignibus se observasse scribit, vid. Spen. *P. S. L. 3. c. 23. §. 11. & P. S. proleg. sect. 1. §. 4.* ubi de differentia horum leonum ita loquitur; *nisi nostri Leoni coronam vindicassemus, ejus defectus luculentam differentiam poneret*, sed argumenta ejus non tanta sunt, quin possit differentia in corona constitui, præsertim cum leonem Thuringicum ob defectum coronæ olim ab Hassiaco discretum fuisse ex chronico quodam Rie deseliano Hassiaco verba referat Weber *in al. tr. p. 41. Die Wappen Thüringen und Hessen sind also unterschieden worden, daß der bunte Löb des Landgrafen zu Hessen sollte eine gulaene Crowne tragen um seiner Elter-Mutter der Königin zu Ungarn willen.* Hodie semper in medio scuto, quod plerumque est scutum originis, leonem gestant. Similis pactitia successio fuit inter domum Brandenburgicam & Pomeranicam, ex qua provenit Bogislao an. 1637. mortuo successio in Pomeraniam inferiorem vi Infr. Pac. Westph. Superiorem vero Suecia accepit, cum jure ut utraque Domus titulos & insignia Pomeraniæ gereret, & Suecicum regnum successione gauderet extincta linea Brandenburgica
art.

art. X. Infr. P. Communio vero insignium Pomeranicorum & titulorum antea jam Brandenburgicis fuit concessa. Spen. P. S. L. I. c. 13. Pactum confraternitatis, licet inaequale inter Domum Austriacam & Wurtembergicam patet ex laterculo aureo tribus cornibus nigris referto *drey schwarzze Hirsch-Geveyde in guldenen Feld* insigni Wurtembergico. Spen. P. S. L. I. c. 9. §. 59. Fuit etiam inter Domum Saxoniam & Lauenburgicam pactum, quo huic gladios Saxonicos ferre permittebatur. Zech. *Europ. Herald.* p. 263. & ex insignibus ejusmodi pactum inter Domum Brunsvico-Luneburgicam & Saxo Lauenburgicam adfuisse conjecturatur author *des Sachsen Lauenburgischen strittigen Landes-Anfall in der Prætension der Herzogen von Braunschweig Luneburg* p. 119. cujus verba notatu digna hic apponi merentur: *Ob nun wohl an deme, daß insignia arbitraria sind, die weil aber dennoch diejenigen, welche einmahl auf ein Land gevidmet, nicht ohne Effect und Bedeutung seyn, und absonderlich wenn vom Kayser selbst bey einer Transaction die Insignia eines strittigen Herzogthums demjenigen Theil conferirt worden, welcher das Land dem andern lassen muß, so kan zwar in solchem casu das Wappen so lang der Stamm lebt, deme das Land conferirt, keinen effect haben. Gleichwie aber kein kräftiger Mittel beybehaltener Memorie, als die auf die Posteritat confirmirende Führung eines Wappen ist, also muß dieselbige alsdann ihren Effect erreichen, wo der Stamm, deme das Land conferirt, auf welches das Wappen sonst vorhin gevidmet, ausgehet, und alsdann derjenige Stamm, welchen bey der Composition des Streits das Wappen attribuir, zu der Vereinigung des Lands wieder gelangen, gestalten denn die Conferirung des Wappens zu keinem andern End geschehen, und die Insignia nicht ohne effectu probationis seyn.* Serenissima Domus Anhaltina gestat conjuncta Brandenburgica

& Saxonica arma, vid. hist. in Spen. *P. S. L. 1. c. 5. §. 13.* in testimonium ortus, *auch nechster Expectanz zu dero Landen*, ut ait Becman. *anhaltische Chronic. p. 4. c. 5.* Novissime initam confraternitatem inter domum Brandenburgicam & Ducatum Meklenburgo-Schwerinensem assumpta arma Schwerinensia ab Electore Brandenburgico testantur. vid. Triers *Einleitung zur Herald. c. 23.* Jura prætensionum, quum vim ex insignibus accipiant, multis hic exemplis demonstrari possem, nisi Speneri opus Herald. absolutissimum in explicatione insignium jam nobis glaciem fregisset, cui celeberrimi ab Imhof notitia procerum Imperii omnino adjungenda, cum nulla domus principalis inveniatur, quæ non in armis tesseram gestat regionis, cujus prætendit possessionem aut alia jura, ita ut sæpius unius regionis insignia a pluribus gestentur, ceu videmus domum Palatinam Neoburgicam, Nassaviensem & Badensem insignia portare comitatus Meursii, Sarwerdenensis, Spen. *P. S. L. 3. c. 27. §. 23. L. 3. c. 26. §. 9. L. 2. c. 4. §. 10. 11.* Quo vero loco hæcce insignia prætensionum & successio- num sint inferenda, difficilis quæstio est, & ad Heraldicam Germanicam propriis pertinet, quæ ut per exempla insignium principum Imperii late explicetur, non inanis Labor foret. vid. Weber. *de insign. Hassac. Aph. VI.* Quanta dissidia orta fuerint ex gestatione armorum trium coronarum per Daniæ Regem, & quam prætensiones fuerint formate, vid. Scheffer. *de Insign. Suecicæ c. 16. des Reichs Schweden Beweiß wegen der drey Cron. per tot. Angelus in Chronico Holsatia c. 26.* concludit ex armis urbis Slesvicensis im blauen Feld ein rother Thurn samt einen halben Mond und gelben Stern samt einen kleinen Schild, dessen rechte Seite roth und die lincke weis, das vor Zeiten das Land Schleswig dem Löbl. Geschlecht derer von Ranzau gehöret habe. Sed non prætereunda est, quum de successio- nibus loquamur, lex ista quum

quam testator hæredi in testamento adijcere potest, ut insignia sua ferat. *arg. L. 19. §. 6. ff. de donat. L. 63. §. 10. L. 7. inf. ad SCr. Trebell.* per quæ insignia quis hæredem se esse hoc modo probare potest. *Tesaur. decis. 270. n. 1. Chass. Cat. G. M. P. L. conf. 38. Barry de success. L. 17. tit. 18.* Hæres enim dicitur, qui in locum succedit defuncti, ejusque personam representat, quasi adhuc viveret, & non modo in bona sed & in nomen, si testatur voluit, succedit. *Dauth. de test. in mar. test. circa quam n. 53. in marg. l. 9.* Num vero hæc adjecta conditio importet substitutionem fideicommissariam ratione masculorum, quæstio inter Dd. vertitur? *Barry al. l. negat,* & pro sua opinione stantes allegat. *vid. Molin. ad consuet. Paris. §. 2. sed cum delatio armorum pro conservatione familiae fiat, Paris. conf. 63. p. 2. n. 25. Gratian. discept. for. c. 286. n. 2.* hæcce vero per masculos conservetur non per feminas, licet moribus regionum & testatoris dispositione etiam ad feminas extendi queat, *Christ. in Jurispr. Her. art. 2. §. 35.* substitutio fideicommissaria regulariter præsumenda & affirmativa *Menochii* amplectenda est, *conf. 1006. n. 12.* qui sibi ipsi contrarius *conf. 926. n. 48.* Pari modo sæpius nuptiæ conditionatæ ineuntur, ut maritus & arma & nomen uxoris assumat, ceu exemplum inveni in *Hortensia Mancini* cognata Cardinalis *Judii Mazarini*, quæ *Armando Carolo de la porte* filio *Ducis de Meillerage* nupsit cum adjecta conditione ut nomen & insignia *Mazarinorum* assumeret; quod *Rex Christianissimus* diplomate suo deinceps confirmavit. *Priolus de reb. Gall. L. 11. c. 11.* Arma vero uxoris nobilis familiae, ex qua orta, sæpius assumi a maritis, exempla in nobilitate Germanica multo occurrunt, quæ cum propriis jungunt insignibus.

§. VI. Hæc conditio adjecta in testamentis intelligenda est de casu, quando sit a testatore plebeo, qui alium hæredem instituit; nam cum assumptio armorum sit voluntaria

ceu nominis. *L. un. C. de mut. nom.* ita ut quilibet privatus si-
 bi propria autoritate arma assumere possit, exceptis rusticis,
 queis ex longava & obseruata consuetudine a tempore imme-
 moriali insignia interdicit *Chass. consf. 38. concl. 28.* aut potius
 illis usum armorum & clypeorum denegat, sine dubio textu
2. Feud. 22. §. 5. ad id inductus, consequitur inde hanc con-
 ditionem a testatore adjici posse per viam modi, ut hæres suc-
 cessione priuetur, si voluntati testatoris haud iatisfacit. vid.
Parif. v. 2. c. 19. n. 97. Gratian. cap. 799. n. 10. Quodsi
 vero nobilis ultimus familiae hac lege hæredem plebejum insti-
 tuat, ut arma ejus ferat, num hæc conditio necessario sit ad-
 implenda affirmandum esse prima vice videtur. Quoniam 1)
 separata esse possunt nobilitas & insignia nobilitatis, quemad-
 modum videmus in *denen Wappen-Brieffen*, quæ toto cælo
 a diplomatibus nobilitatum differunt, *von denen Adels-Brief-
 fen*, jus solum portandi insignia concedi, & hunc quasi pri-
 mum gradum perveniendi ad nobilitatem esse, ut etiam, quem-
 admodum olim distinctio erat inter equites dimidios & inte-
 gros, qui reportata victoria in acie creabantur, teste Viguleo
Hundio in Bayrischen Stamm-Baum, exempla plura vid. in *Fug-
 ger. Ehren-Spiegel. L. 5. c. 28. Historia Georg. und Caspar von
 Freundsberg L. 1. Christyn. art. VIII. §. 10.* Ita & distingue-
 re possemus inter nobiles fere tales & dimidios. vid. *Mulz. re
 pres. majest. Imp. p. 2. c. 22. n. 132.* Imo etiam cum nobi-
 les sine insignibus esse possint, & etiam sunt in Hybernia &
 Suecia, *Spell. in Appol. p. 40. Loccenius in Hist Septentr.
 contradicente licet Tiraquello de nobilitate c. 16. n. 21. Hoep.
 c. 7. §. 4. n. 69.* econtrario non omnis, qui fert insignia no-
 bilitatis, aut ordinis cujusdam est nobilis, quod in equitibus
 ordinum annotamus, qui eodem insigni generali utuntur cum
 imminutione tamen, ut *brisure*. vid. *Beschreibung des Rit-
 ter-Orden St. Georg. p. 25. 2.)* Insignia cuidam familie
 con-

concessa illi ita adherent, ut in bonis sint, ut ait Chaff. P. I. c. 38. p. 387. hinc ad successores transeunt, ceu verba diplomatum sonant, quæ habet Goldast. T. I. const. Imp. p. 13. *Tui filii hæredes ac descendentes tui legitime nati ac nascituri, eorumque hæredes & successores und ihren Eblichen Leibes-Erben, und derselben Erbans - Erben.* 3) Ceu feudorum nobilium possessores inveniuntur, qui tamen nulla nobilitate ornati sunt, quos vulgo hæreditarios *Inhaber der Graffschafft oder Herrschafft* appellant; Rosenthal. *de feud. L. 2. concl. 2.* Braun. *in Adelichen Europa p. m. 120.* sic etiam quis arma nobilium portare potest, licet haud nobilitate condecoratus sit, cum temporum diuturnitas & comitum Palatinorum abundantia multas irregularitates introduxerit; Nihilominus tamen neganda est hæc quæstio, & hæc conditio impossibilis censetur, cum legi contraria sit, adeoque pro non scripta habeatur per §. 10. *f. de hæred. instit. L. 6. L. 11. ff. de condit. instit. L. 3. ff. de cond. & demonstr.* Fesch. *de jure insign. c. 12. n. 7.* Insignia & arma nobilium ab Imperatore vñ jurium Majestaticorum familiæ conceduntur, quæ illa extincta etiam expirant, & hinc usitata fractio insignium ultimo familiæ sepulto, in cuius tumulum etiam insignia fracta conjiciuntur, imo consuetudinem habemus etiam sigilla frangendi & in sepulcro contumeliosi observatam in Germania, si quando principes nulla relicta prole vita functi fuerint, verba ex Heineccii tr. de Sigillis p. 1. c. 1. §. 7. apponam, qui ex Wolfio desumit. *Churfürst Mauritz ist zu Freyberg mit gewöhnlichen Gepränge begraben, neben seinen Vater und Sohn seel. Gedächtniß, ist auch sein Pitschier-Ring alten Gebrauch nach, die weil er keinen Leibes-Erben verlassen, bey dem Grabe zer schlagen worden.* Nec arma etiam sunt in bonis, ut de illis disponere possimus, licet hæreditaria in una familiâ dici queant, sic exemplum luculentissimum mihi suggerit Illustriss. Comes de Wurmb.
brand.

brand, in collect. geneal. hist. c. 22. cum Otto von Meißlau ultimus nobilissimi sui generis Johanni Eberstorffio insignia sua reliquerit, consensum Alberti Austriae Ducis, a quo feudali lege ea acceperat, requisivit. Instrumentum ex hibet c. 24. verba vero supplicationis ad caesarem adjungam. *Dem Hochgebohrnen Fürsten Herzog Albrechten Herzog zu Oesterreich und Marggrafen zu Mehren &c. meinen gnädigen lieben Herrn. entpfeut ich Ott von Meißlau obrister Marschall und obrister Schenck in Oesterreich meinen vwilligen Dienst allezeit bevor. Gnädiger Herr. Ich han dem edlen Herrn meinen lieben Freund Herrn Hannsen von Eberstorff obristen Kämmerer in Oesterreich und seinen Erben, mein Wappen, die von euer Gnaden zu Lehen, vermacht und verschrieben, und bitte euer Gemad mit allen Fleiß, ihr wvullet ihm und sein Erben deßelb Gemacht bestatten, das wvill ich mit samt ihm gerne um Euer Gnaden verdienen.* Id. Illustr. Comes verba habet, *der letzte zu Steyerberg ist ein Abt zu Vittein gewesen, der hat Kayser Friederich dem andern betten, daß er sein Wappen denen von Khuenburg solt geben.* Interdum etiam in diplomatibus statim ipsis permittitur libera dispositio ab Imperatore vid. Exemplum apud eundem Comitem c. 36. Ejusmodi exemplum concessionis caesareae etiam Spener profert. *P. S. L. 3. c. 34. n. 8.* Arma & insignia ergo naturam feudorum quasi asumentia vendi aut per testamentum dari irrequisito Domino haud possunt. Argumentum etiam summi potest ex adoptione. Filius etenim adoptatus ab extraneo haud quidem in ejusdem familiam transit §. 2. ff. de Ad. sed quum consequatur jus succedendi & simul quoque nomen patris adoptantis assumendi. Dn. D. Hildebr. *introd. ad instit. L. 1. tit. 11. c. 7. §. 4.* concludendum exinde videtur assumpto nomine etiam arma gerere posse, quoniam argumentatio fere omnis a nomine ad insignia sumitur & valet Fesch. c. 11. n. 2. & c. 12. n. 5. Chaff. *C. G. M. conf. 38. concl.*

concl. 44. n. 9. ceu talem affumtionem insignium a filio adoptivo exemplis illustrat Feschius c. 12. n. 9. Hoeping. c. 7. §. 5. n. 23. Klock. conf. 182. n. 422. sed distinguendum esse mihi videtur; Nam si plebeus qui propria autoritate sibi arma affumfit, quendam adoptet, illum etiam gestare insignia posse credo, quoniam hæc insignia sunt adoptantis propria, sed in nobili adoptante hæc non procedunt, datio etenim insignium nobilium solius Imperatoris beneficio debetur, & ideo in tali adoptione confirmatione Imperatoris opus est. Hinc optime dicit Hoeping. c. 7. §. 5. n. 291. *secus esse dicimus, si principis autoritate specialiter & expresse in hujusmodi adoptione interveniente adoptato deferendi insignia gentilitia data & concessa inveniantur potestas, quo casu ex speciali Principis beneficio, non ex adoptione nobilitatem & insignia consequitur.* Quemadmodum enim nobilitatio in Imperio nostro, ceu omnium dignitatum illustrium & super Illustrium collatio a sola Majestate Imperatoris dependet, exceptis, quibus jura ex singulari gratia communicata, Schwed. P. S. S. 2. c. 18. n. 2. ita tamen ut & per hos nobilitati diplomata e cancellaria Imperii redimere, si velint pro nobilibus imperii tractari, coacti sint. Mulz. repræs. Majest. Imperial. D. 2. c. 22. n. 92. ac ideo maximopere miror illorum temeritatem, qui ex mera permissione Augustissimum Imperatorem hæc jura exercere statuunt, ita etiam in Imperio insignium concessio Majestati & summæ potestati reservata est, nisi quod ex speciali concessione jus conferendi insignia nonnulli licet valde restrictum possideant, & hujus juris fundamentum in universalitate superioritatis consistit, quæ soli Majestati imperiali propria est, cujus defectu nemo reliquorum quempiam de insignibus satistutum reddere potest, ut impetrans extra concedentis ditionem contra cujusvis indignationes sese satis defendere possit, quam facultatem universalem solus Imperator in Imperio habet. In
omni

omni igitur adoptione immediatorum cum alias autoritas & confirmatio Imperatoris sit necessaria, etiam concessio insignium ab ipso solum petenda, ceu varia exempla adoptionum per testamenta, nuptias aut assumptiones in specie in Germania nostra occurrentia collegit eruditissimus Kulpis in *dissert. de adoptionibus principum* atque in iis etiam confirmationes adhibitas recenset, quæ si non adsint, nec adoptio valida, & si etiam valida, jus insignium non nanciscitur. Concessione vero Imperatoris impetrata nobilitatis & insignium jura possidet legitima & per usurpata insignia probationem adoptionis instituire potest, quum alias hodie nec arrogati nec plane adoptati jus nobilitatis per adoptionem accipiant. Christin. in *Jurispr. Heroica art. 1. §. 64.* distinguit equidem inter gentis & generis nobilitatem, ut hanc non illam vero omnino consequatur, ad gentis vero nobilitatem spectare dicit jura, immunitates, & insignia, sed viri alias doctissimi sententia ex supra allegato fundamento mihi displicet, hanc vero sententiam procedere credo de jure Romano quando loquimur, quamvis secus fuisse de jure Civili nonnulli per *L. 35. 44. ff. de adoptione L. 5. & 6. ff. de senat.* statuunt. Multis priorem sententiam rationibus quoque defendere conatur Hœping. *c. 7. §. 5. n. 264.* & Fesch. *cap. 11. n. 23.* nam ut Hœping. ait. nobilitas in infinitum propagatur, utcunque apud posteros nulla vena aviti sanguinis & virtutis deprehendatur, atque nobilitas a sola familia ac cognatione dependet, quod verum, si semel concessa, quoniam tunc ex traduce in filios per jus sanguinis derivatur, sed de novo nobilitatio, speciali Imperatoris concessione consequenda. Stryck. *ad §. 2. J. de A. S.*

§. VII. Eodem modo, quo gestatio insignium alterius familiæ illi, qui adoptatum se esse prætendit probationis loco inferuire potest, etiam legitima filiatio aut legitimatio probanda venit per insignia. Quodsi enim per quasi possessionem filia-

filiationis, dum a patre ceu filius quis tractatur, nominatur, bonorum paternorum hæres æstimatur, inter quæ etiam jus insignium referendum esse jam supra monuimus, Hœp. c. 7. §. 1. n. 132. filiationis, quæ alias in jure difficillima putatur, probatio institui potest; Menoch. L. 2. A. F. Q. c. 89. Palæothus de nobis & spur. c. 22. n. 4. sequitur legitimitatem eo magis argui quasi possessione illorum jurium, quæ legitime natis proprie competunt, inter quæ præ cæteris eminet jus ferendi insignia familiæ integra ac imminuta; nam ut ait Argentre in consuet. Britan. advis sur les partages de nobles qu. 9. n. 17. De toutes ces choses combien quil en ait bien peu, qui valent preuve entiere, toute fois elles seruent à la quasi possession & en tourbe & cette quasi possession a telle efficace, qu'il faudroit à l'autre prouver le contraire pour la presumption qui assise au quasi possession. Illegitimos equidem liberos cum nec de genere & familia patris dici possint, Tiraquell. de nobil. qu. 15. nec sint de domo, familia, agnatione Hœping. de jure insign. cap. 7. §. 3. nov. de jure stricto insignia patris gestandi facultate haud gaudere verissimum est, quum & iisdem nomen denegetur, L. 7. C. de nat. lib. L. 1. ff. de relig. & sumt. fun. L. 19. de statu Hom. Palæoth. cit. tr. c. 60. Hœp. cit. L. Menoch. cons. 30. n. 1. quapropter etiam, si liberi naturales insignia parentum sibi vindicaverunt, de jure ut deponant, cogi possunt, Myler ab Ehrnb. in Gamol. c. 23. §. 2. ut plane diversa arma assumant, quod jam Romanis usu invaluisse Valerii Maximi verba mihi persuadent, ignobilem recensentis scipionis Affricani filium caput Africanum gessisse. Nihilominus consuetudo Gentium generalis usum ipsis permittit, Christ. p. 2. art. 12. §. 2. ita tamen, ut certa imminutionis signa, ex quibus illegitimitas patet, adhibeantur. Spangenberg in Adels-Spiegel p. 2. L. 12. c. 32; es gebühren aber solche Wappen, Schild und Helm nur denen redlich geböhrenen

nen Nachkommen, und gar nicht denen Bastarden, es würde ihnen dann vergönnt, auf welchem Fall aber ihnen doch ein Strich oder Bande schieß von oben herab von der Rechten zur Lincken vvarts durch das Wappen gegeben vviird. Nam quamvis illegitime natos illustrium & nobilium nobilitatem possidere de jure statuere haud possim, cum nec ex parentis origine hanc consequantur dignitatem, nec a principali concessione, qui tamen duo nobilitationis modi sunt; Nihilominus tamen aliter se hodie rem habere videmus, nam ex variarum regionum consuetudine filii illustrium hodie pro nobilibus habentur, Groenewegen ad L. 19. ff. de Statu hom. Tiraquellus de nobilit. c. 15. n. 25. ita ut nobiles hic consuetudine tales habeamus, & mores in nobilitate etiam gerenda observare debeamus per L. 1. §. 2. ff. de muner. & hon. Hinc est, quod filii illustrium honori sibi ducant; ex sanguine illustri descendere, & nomen Bastardi nomini suo sponte apponant, quod in familia Burgundica sæpius observamus, vid. Myler. ab Ehrenb. in Gamil. Prim. cap. 26. §. 1. ut etiam inde Pontus Heuterus de lib. naturat. c. 16. n. 2. bastardi nomen non convicii aut contumeliæ, sed honoris vocabulum esse putet; hanc tamen restrictionem dignitas illa Bastardorum patitur, ut non æqualem cum patre illustri gerant, sed ut dicit Charl. Loyseau, tr. des Ordres cap. 5. n. 64. ils doivent toujours etre mis d'un degré plus bas, qu' eux, de sorte que les bastards des Rois sont princes, ceux des princes sont seigneurs, ceux des seigneurs sont gentils-homes, & ceux de gentils-homes sont coutariers, a fin que le concubinage n'ait autant d'honneur, que le loial mariage. In liberis naturalibus principum & illustrium personarum Imperii nostri dubitatio adhuc hæret, num etiam hi nobilitatis dignitatem adipiscantur, sed quum de consuetudine quadam Germaniæ nil mihi constet, hos haud nobiles reputari, nisi ab Imperatore pro hisce fuerint agniti, hac ex causa statuo, quia dignitatis

tatis collatio Majestati Imperatoris est reservata & declaratio pro nobilibus a principibus facta extra regionem vix valet. Quum igitur ex consuetudine & moribus nobilium illustrium filii naturales pro nobilibus habeantur, exinde etiam ipsis gestatio insignium interdici minime potest, quod etiam ubivis ferme observatur. De Gallis testatur Paillot *dans l' indice* voce: *bastard. in verbis, carentre nous les Enfant naturels des peres nobles sont tenus & reputes nobles, & en cette qualite ils peuvent porter les noms & les armes de la Maison de leurs peres*, cui ad stipulatur Tiraquellus, *in Francia*, inquit, *hoc observamus, ut bastardi nobilium nobiles reputentur sintque immunes a subsidiis popularibus, & in universum potuntur privilegii nobilium*, vid. Guid. Pap. *decis.* § 80. signum tamen differentie addunt, de quo mox locuturus sum, interim de familia liberorum naturalium Regis Gallici hoc adhuc adjiciam, illos insignibus Francicis baltheum angustiorum superinducere, vid. Spen. *P. S. p.* 119. Europ. Herold. *p.* 1739. qui vero, cum hodierni Regis mortui liberi fuerint ab ipso legitimati, ut signum ac discerniculum familiae tantum audit & in servit. Quid in Hispania valeat, consulendus Barnabas Moreno de Vargas discursuum 19. *n.* 5. nempe etiam ibi pro nobilibus haberi liberos naturales, hinc licet in Legibus ordinis A. V. inveniatur, consortes hujus ordinis sine macula in nomine & armis esse debere, Chiflet. *in brevior. hist. A. V. ord.* tamen varii nobilium familiarum illegitimi filii huic ordini in ferti reperiuntur vid. Muhler ad Ehrenb. *cap.* 10. Spen. *P. S. L.* 3. *c.* 37. *n.* 8. de familia comitum de Taxis loquens profert discernicula quoad naturales adhibita, nempe in scuto Philippi Taxii (filii naturalis Johannis Taxii Comitis de Villa mediana) Abbatis de Hitero in Navarra invenitur stella decem radiorum argentea, in Philippi Equitis St. Jacobi lunula argentea, in Johannis linea diagonalis sinistra, quae figurae duae priores eo magis annotandae, quum alias discernicula modo secundo genitorum

constituant, vid. paragr. seqv. & si dicendum, quod res est, cum supra allegatus Barnebas notas discerniculorum late-re Hispanos scribat, vid. etiam Spener. *P. G. cap. 8. §. 47.* sed libera gestare insignia, ad differentiam linearum adhibita fuisse hæc discernicula credo. Quod igitur signa illegitimi-tatis attinet, illa dicuntur brisures seu imminutiones & inserviunt hisce signis vel deminutiones figurarum honorabilium primi ordinis Spen. *P. I. c. 5. m. 2. §. 9.* vel alia adjecta signa aut in scuto aut in Galea. *Id. c. 8. §. 40. & seqv.* Galli hoc ple-rumque observant quod Spuriorum scuta, & in istis figurae a dextro sinistrum versus sint positæ, ut & galea lusca, sive en profil lævum latus spectet. Spen. *P. I. p. 308.* Paillot. *voce haume* ceu ex André Favin notat Linnaeus. in *J. P. L. 6. c. 6. n. 71.* *cette meme asiette distingue les rymbres des ba-stards de ceux des legitimes, pourceque ceux la doivent por-ter les leurs sur le coté gauche, ensigne & pour marque des bastardise, dit Moreau des Armoiries de Frances* vid. Christyn. *Jurispr. Horoica art. 1. §. 83. & 90.* ubi etiam differenti-am in cimeriis recenset. Hoc quod in Germania non observa-tur, quoniam plures parmulas in uno scuto habent, ut contra-ria positio illarum & galearum symmetrie causa necessaria sit, hinc & galeas sibi oppositas gestant, quod interdum etiam Gal-lis usitatum fuisse scribit Paillot *dans l' indice Armor. p. 290.* Baltheum diagonalem per transversum scuti a sinistro summi anguli ad dextrum imi barre dictum notam usitatissimam illegi-timitatis esse omnes fere authores consentiunt. vid. *Hæp. c. 7. §. 3. n. 146.* Fesch. *c. 12. n. 18.* Gilman de Varenne *dans le Roi d' Armes P. 1. p. 103.* Menetrier *pratique des Armoiries c. 12.* Sic dicit Upton de Re milit. *L. 4. p. 243.* *Fissura ista vocatur baculus gallice baston, sed communiter vocatur fissu-ra pro eo, quod findit arma paterna in duas partes, quia ipse bastardus finditur, & dividitur a patrimonio sui patris & Joh. de*

de Bado Aureo de *Armis* p. 38. *Sunt etiam alii dicit, qui signum bastardia portant, & tales portant arma parentum suorum integra cum quadam benda ex transverso ita tamen, ut ipsa benda incipiat in dextra parte armorum, & protrahatur versus angulum, quorum equidem verborum posteriorum sensum haud assequor, cum deminutio bastardica consistat in baltheo sinistro, non dextro, & adjecta etiam figura ipsis verbis contrarietur, quod Johanni de Bado auctori ut rarissimo sic antiquissimo condonandum, qui nondum accurate in re Heraldica scripsit, ceu in plurimis irveni locis. De hoc vero baltheo ut pluribus mentionem faciamus & exacte illius divisionem scrutemur, necessarium mihi videtur. Inter figuras primi ordinis honorabiles barra refertur, a celeberrimis familiaribus sine nota aut suspitione illegitimitatis usurpatur, Spen. *P. I. c. 8. §. 42.* & apud Gallos & Belgas frequentem illius usum demonstrat Christynæus *p. 2. art. 12. pt.* ut non possim non sententiam rejicere, quam profert Baron *dans l'art heraldique chap. 2. art. 1. p. 29. barre n'est point frequente dans les Armoiries, parcequ'on la considere come marque de bastardise etant l'ancien usage de briser les armes des Enfants naturels d'un baton, ou d'un filet mis dans le sens de la barre.* Nam si ut baltheus ipse sive ut barra denotat illegitimitatem, apud Gallos hoc intelligendum est de superinducto baltheo toti clypeo, ejusque figuris, quandelle est posée sur un autre blason, bronchant sur tout, non de simplici figura in scuto occurrente, ceu exempli gratia dicitur, il porte d'argent à une barre de gueules, vel si quavis pars specia si colore gaudet, dicitur, tiercée en barre d'asur, d'argent, & de gueules, sic explicat baltheum Spen. *al. l. §. 62. & P. I. cap. 1. m. 1. §. 62.* Christ. *p. 2. art. 12. §. 6.* Guid. *Papa quest. 580.* Chassan. *P. I. cons. 38. concl. 75.* Hanc ob causam, Menetrier *al. loc. le Bastard.* dicit, *de Bourgogne est paré de sa coté d'armes de Bourgogne à une barre**

barre de travers pour montrer qu'il etoit bastard. (qui eodem loco etiam plura imminutionum illegitimitatem significantium exempla refert) Alias vero barra usurpatur, ut deminutio Balthei illius diagonalis, seu taniola obliqua filet. Ipsa enim barra tertiam partem scuti occupet, & diversi coloris vel metalli esse debet, & hinc male ipsam depingi curavit Hœping. *al. l.* hoc vero, quod pro signo bastardico adhibetur, est linea quædam tenuis filet dicta Christ. *p. 2. art. 12. §. 4.* ceu linea illa tenuis perpendicularis vergette dicitur quæ linea filet quartam partem barræ habeat necesse est, Menetrier *science de la Nobl. p. 17.* & est filet gauche, nam non modo de dextro baltheo etiam dici potest vid.. Spen. *P. I. c. 5. m. 2. §. 6. & 9.* sed etiam de fascia en fasce, Paillot voce filet; & ideo solum pro signo bastardico inventum est. Ordinaria est totum scutum tangens bronchant sur tout. Si linea hæc sinistra duas tertias occupat taræ, dicitur cotise, si ut barra ponitur, de quo parag. seq. René Francois *dans l'Essai des merveilles de la Nature ch. 42. p. 337. la cotice est la petite bande qui se met aux armoiries des dommes ou puisnes la cotice est letiers moins que la bande, & sa largeur est des deuxtiers de la troisieme partie de l'ecu* licet de hac linea variant heradiei, quum Menetrier science de la Noblesse lineæ cotice dimidiam partem balthei assignat. *p. 7.* alia est linea, quæ dicitur baston & dimidiam partem lineæ cotice habere debet, sive tertiam partem balthei, quæ si ut barra ponitur, signum bastardicum est. Menetrier. *al. l.* putat proprie modo de deminutione pali sumi, & hanc ob causam heraldos verba adjicere baton peri en bande, en barre, imo ipsi *p. 19.* peri en bande enbarre idem dictum est, quam mis en bande, en barre, ceu etiam Spenero sic veniunt. *p. 4. c. 5. m. 2. §. 6.* Paillot vero vox peri audit pro racourci, ita ut non tangat extremitates scuti, & ipsi etre mis en abisme & peri sit una eademque res. Verum falsa hæc synonyma esse statim ex natura positionis en abisme dis

palescit

paleſcīt, nam linea quædam poteſt eſſe peri, ceu ipſe appellat, ſed ideo non ſtatim mis en abisme eſſe debet, quia poteſt etiam ſupra figuras poni, elle peut paſſer ſur les figures, hoc peri Menetrier alaize audit, & quidem ut mihi videtur, firmiori ratione ipſius vocis ſuffulto. Ordinarie baſton margines ſcuti tangit bronchant ſur tout, ſi vero in medio ſubiſtit, dicitur racourci, alaize & hoc alaize plerumque eſt mis en abisme, ita ut in medio inter alias ſcuti figuras ſit poſita linea, quod in ſcutis baſtardorum Regiæ Gallicæ familia in venimus, & ideo exprimi debet, raro vero figuris ſuperim ponitur, quod hic in ſpecie annotare mihi placuit, quia terminus mis en abisme a plurimis Scriptoribus heraldicis ſiniſtre adhibetur, nam eſt terminus relativus & ſupponit alias figuras, in quarum medio minutiffima quædam figura poſita eſt en abisme, Thoma de Rouck nederlandtſchen. Herald. p. 2. voce abisme. Menetrier. *ſcienc. de la Nobl. p. 224.* voce: abisme. Alia adhuc ſuper eſt linea tranſverſe, quæ eſt ſpecies filet & continet dimidiam partem lineæ baſton dictæ vid. Paillot voce: tranſverſe. Sed hæc diſcernicula melius verbis deſcribuntur, quam oculis videntur, quum hæc accurata diſtinctio linearum vix ac ne vix quidem a pictoribus & in libris heraldicis alias accuratiſſimis inveniatur: Hæc ſunt inſignia baſtardica, quæ vero nihilo minus ob barræ variegatum uſum barrata haud dicuntur, quum barrata inveſta inſignia illa vocentur, in quibus pelles, quas vairs Galli appellant *Eiſenbüttlein*, ut ſolet communiter fieri, in modum barræ diſpoſita ſunt, & barrata inſignia in genere ſunt, ubi figura, ut barræ collocatæ ſunt. Olim in Francia ſpuriorum inſigne erat, quod in illa parte ſcuti, quæ canton appellatur, ſolummodo paterna geſtarent inſignia, reliqua vacua relicta Chriſt. p. 2. *art. 12. ſ. 8.* qui exempla profert, aut vacuum canton portarent. Paillot. *voce baſtard*, hinc dicit René Francois *al. l. ch. 42. p. 367. les baſtards ſouloient jadis porter*

ter un ecu d' or ou d' argent, ce qu'on nommoit ecu faux, & sur le premier canton portoient les armes de leurs peres. Usitatissima vero imminutio semper barra erat, quam bastardorum descendentes legitimi interdum omittere solebant, & incusuram quandam vulgo caupure addebant; Christ. *al. l. 6. 9.* quot vero generationes illegitimæ, tot discernicula scuto suo gentilitio præcisè quis imponere tenebatur, ut vel portarent la pointe de l' ecu coupé de metal & de couleur, qui on appelle plaine, vel le chef coupé, quod appellatur chef rompu, vel une pointe en pointe, quod nominatur triangle, vel taillé, tranché, quod esclopé audit. Paillot. voce bastard, nederlandtshen herault. Thomæ de Rouck cap. 6. p. 56. In Germania, cum nobilitate multis sæculis maximopere æstimata, consuetudine introducta communiter bastardi nobiles non habeantur, nec illorum gestent insignia, etiam nullum proprium bastardorum signum invenimus, licet Palæoth. *al. tr. c. 60. n. 7.* baltheum Germanis maxime usitatum esse dicat, non stellam, ceu de eo dicit Spen. *P. l. cap. 8. §. 46.* ideo D. Profess. Trier. *al. tr. c. 19. dicit, die unehrlichen Kinder in Teutschland enthalten sich meistentheils des Wappens ihres natürlichen Vatters.* Nam licet nobis originem torneamentorum, & quidem Henrici Aucupis temporibus, sed qua ratione, ipse ignoro vindicemus, heraldica tamen a Francis primum in artem deducta, quibus cum ignotæ sunt variationes cimmeriorum, manca hoc in casu, ac mutila est nostra Heraldica, quod exinde provenire videtur, quod Germanorum filii naturales olim nec arma nec nomen gesserint, sed totaliter fuerint exclusi nec ad torneamenta admitti ceu ex articulis Franconicæ nobilitatis Wurtzburgeribus alleg. Schurb. *de lud. equast. cap. 6. n. 9. alle die nicht in der Ehe gebokren sind, soll man nicht theilen.* Sed hodiernis temporibus Gallorum mores secuti honori ducimus nobis ex illustri sanguine oriri. Quoad figuras vero galcæ impostas
 pro

præcipuas deminutiones occurrentes in Germania habemus, hinc dicit Menetrier al. l. c. 10. p. 324. *toutes leurs brisures consistent en la diversité des cimiers*, & has Germani sibi proprias ferme vindicarunt, nam ceu linguæ diversitas, & rationis vitæ, complexionis & coloris naturalis differentia diversos populos indicat, sic & in arte heraldica ex peculiari quarundam rerum usu separatas nationes distinguimus. Sed quum in Germania mutatio cimmeriorum differentias modo plerumque linearum ostendat, nulla erit hic ad legitimitatem conclusio, & caute procedendum est. Hoc interim experientia nos docet, cum nobiles Germaniæ & principes plerumque feudis ac bonis propria & attributa insignia gestent, Braun. *in den Adelichen Europa* p. 157. n. 153. *verb. wie dann in die Schilde*, spurios ab his excludi, licet per Rescriptum principis legitimentur, quia non legitimantur ad successionem, sed modo quoad natales, & ideo etiam Cæsarem ipsis eadem insignia dare non posse, cum jam familia sit illis quasi investita, & in omni concessione insignium hæc addatur clausula, *doch unschädlich anderen Leuten, die dergleichen führen an ihren Wappen und Kleinoden* & si quæ etiam ipsis conceduntur insignia, sunt symbola solum gentilitia, cum adjecta imminutione. Alberto, quem Albrechten Apezzen in historia nominant, qui fuit filius naturalis Alberti Ducis Thuringiæ Alberti Degeneri, & Kuningundæ de Eifenberg, Imperator pro insigni dedit Leonem Thuringicum, cujus caput obvelatum galea *der Thuringische Löwe dem ein Helm über das Haupt gestürzet*, ceu scribit author chron. Mansfeld. *cap. 269.* quod ex scripto etiam chronico germanico Landgraviatus Thuringiæ, quod in bibliotheca Gymnasii Coburgensis asservatur, refert Hoen. *al. tr. p. 317.* exemplum aliud novissimum s. 10 in familia illustri Franconica, quæ præter alia arma feudis & bonis cohærentia ceu propriam familiæ tesseram, & signum originis portat Nympham duabis caudis

caudis ornatam, quam ut proprium familiae symbolum legitimatus quidam ex hac familia per Imperatorem gessit, sed cum una tantum cauda, quod signum imminutionis est. Nobilis familia, quae ex filio naturali Joh. Comitis Spanheimii (qui 1335. vixit) descendit, tessellis Spanheimensium comitum caeruleis & aureis usa est, sed adjecto quadrante rubeo, cui inscriptus galus gallinaceus candidus. Spen. *P. I. c. 8. §. 46. & eod. paragr* scribit, sibi notam esse familiam ex illustri domo, quae tres parmulas rubeas scuto argenteo inscribit, duas parmulas & tertiae loco stellam gestare. Interdum etiam talibus liberis naturalibus certae assignantur dynastiae, ac terrae, quarum postea insignia gerunt, sic Mauritius princeps Aurasionensis duos filios naturales reliquit Wilhelmum ac Ludovicum Luccae dominos, quorum hic tres filios reliquit Mauritium, Wilhelmum & Henricum, quam fratrum trigam Leopoldus an. 1679. Comites Nassoviae creavit, & facultate insignibus Nassovicis utendi donavit, cui tamen Principes Nassovici contradixerunt. D. N. ab Imhof. *Not. Procer. L. 5. c. 6. n. 11.* Certam igitur regulam deminutionum in Germania dare haud possumus, quum illae Gallicae balthei sinistri inter figuras honorabiles in scutis Germanicis saepius inveniantur. Spen. *p. 1. c. 8. §. 42.* Distinguunt tamen plerumque eorum scuta certis discerniculis, licet fuerint legitimated per Caesarem ex supra allegata ratione.

§. VIII. Haecenus de deminutionibus ac notis Bastardorum locutus sum, quae illegitimam nativitatem probant, quoniam autem speciales etiam deminutiones occurrunt in armis primo & secundo genitorum, quaedam de his quoque in medium sum prolaturus. Arma equidem nobilium sunt omnibus liberis, sive descendentibus veluti communia, quoniam nomen & insignia familiae ad successores legitimos transeunt; *arg. L. 8. & 10. C. de relig. & sumt. fun. Bartol. de insignibus & arm. n. 10.* attamen cum in primogenito, seu capite consistat

stat splendor familiae & genituræ arg. *L. 44. ff. de relig. l. 22. C. de agric & censit. l. 11. Bald. in l. ult. in l. C. pro Socio*, nec tamen de jure uni arma per divisionem adjudicari possint, *L. 9. C. de rel. & sumt.* differentia quædam inter primogenitorum & post natorum arma introducta est. Ipsum jus primogenituræ Lege Divina-Canonica, civili, & consuetudinaria approbatum est. Richter. *p. 4. conf. c. 2. n. 23.* Tusch. *T. 5. concl. 651.* Cravetta *conf. 135. n. 45.* d' Argentre *in consuet. Britan. art. 509. gl. 3. n. 2.* & *advis sur les partages qu. 2. & 3.* ut per illud gloria & splendor conservetur familiarum, Gratian. *decis. 834. n. 8.* Ruland a Valle *conf. 2. n. 70.* ideo etiam primogeniti prærogativa præ omnibus gaudent, Gail. *2. conf. 3.* ut præferantur in successione, & dignitatibus. Tiraquell. *de jure Primogen. qu. 5.* Covarruv. *variæ. resolut. l. 1. c. 15. n. 14.* Inter hæc privilegia Majoratus inprimis connumerandum est jus portandi familiae insignia plana ac integra, Gratian. *decis. 30. n. 30.* Cœpp. *decis. 7. n. 2.* qui modus deferendi arma, ut ait Menoch. *conf. 1006. n. 1.* inducit & constituit primogenituram Si igitur ex tali conditione adjecta assumendi nomen & arma defuncti conservationi familiae consultum fuisse præsumatur, Decian. *c. 7. n. 25.* & exinde in feratur, ut ita gravatus Majoratum aut perpetuum fideicommissum habeat, Tessaür. *decis. 2. 20. n. 10.* nam primogenitura a fidei commissis nil ferme differt, cum majoratus semper sit fidei commissum perpetuum in favorem masculorum ad conservandam agnationem, majoratus vero & primogenitura si proprie loqui amemus, inter se differunt, Fufar. *tr. de fideic. substit. qu. 387. n. 10.* Menoch. *conf. 803. n. 3.* Molin. *de primog. l. 1. c. 18. n. 1.* Gratian. *decis. 771. n. 11.* sequitur omnino jus primo genituræ suo modo per insignia probari posse; quare etiam Molin. *de primog. l. 1. c. 5. n. 34.* concurrente adhuc alia conjectura hanc probationem sine controversia admit-

tit. Igitur ceu familiae insignia assumerunt, ut inter se digno-
cerentur, ita etiam discernicula in insignibus formata, ut per
ea rixæ ac diffidia, quæ in materia successio-
& aliis prærogativis primogenitis competentibus oriri solent,
præscindantur; quæ consuetudo discerniculorum quo tempore
& qua ratione primum fuerit introducta, certo definiri haud
potest. Seculo interim duodecimo & undecimo, quo Heraldica
inprimis florere & in artem redigi cœpit, probabiliter ad-
scribendum est, quum quoad illa tempora in Historia Heraldica
nil certi proferre valeamus, quoad nostra & antecedentia tem-
pora vero tanta connexio temporis genii illius, & insignium
inveniendæ, ut ex figuris armorum tempus concessio-
nari possimus. Sed ne a via deflectamus, moris est, ut major
natu portet arma plana ac integra, sine aliqua deminutione, &
ut ipse aliis usum integrorum insignium prohibere possit. Chaff.
P. I. conf. 38. concl. 76. Joh. a Chokier. in comment. ad reg. cancell. Apost. ad reg. 50. p. m. 464. alias ipse reorò natus jure suo cadit, ut Menetrier illustrat exemplo *dans la véritable art du Blason c. 11. p. 341. j' ai veu un Gentilhomme chef de l' une des plus illustres familles du Roiaume obligé de donner l' alternative de preséance à un des cadets de sa maison pour ne l' avoir pas obligé de briser ses armes,* aliam controversiam recenset Christyn. *auct. ad art. IV. p. 131.* Et hæc arma plana ac integra major natu gerens & jura ac præ eminentias primo genituræ sibi vindicaturus si loci consuetudo differentiam hanc alias approbavit, probationem per hæc institui potest, quoniam ingens est apud nobiles insignium probandi utilitas ceu ait Oldend. *cl. 3. act. 9.* & vice versa secundo genitis discerniculis distincta gerentibus arma contra eos probatio destitui potest. Sed ut optime primum insignia examinentur, est quod monendum reor, quum hæc discernicula interdum etiam figuram feuti propriam & partem essentialem constituent. Christyn.

syn. *Jurispr. Heroica art. 7. §. 17.* Menetrier dans l'art du Blason ch. 11. p. 384. Differentiæ hæc Gallis dicuntur brisures discernicula Latinis, nobis *Bey-Zeichen oder Brüche* audiunt, vid. Trier. *al. lib. c. 9.* & in Francia tempore Ludovici Sancti usurpari cœpisse contendunt Menetrier *al. l. ch. 2. p. 351.* Chryst. *al. tr. art. V. §. 4.* Spen. *P. I. c. 8. §. 6.* In Anglia diversa habebant discernicula & ut ait Spellm. in *Aspiol. p. 41.* non una semper distinguendæ ratio in valuit, sæpe paternos colores inverferunt, sæpe rerum gestarum numerum auxerunt, sæpe minuerunt, aliena gestamina, materna & hæreditaria sæpissime interferuerunt, interdum defertis integris insignibus novis gavisi sunt, quemadmodum in una gente mutationum omnium exempla profert. Belgi in hisce discerniculis accuratissimi existunt, & mirandas eorum subtilitates Chrystin. in *aureo. suo tr. art. 5. §. 10.* descripsit ac depinxit: vid. omnino Thomas Rouck in *den nederlandschen Herault. cap. 6. n. 49.* ubi plurima exempla. Ipsi primo geniti vivente adhuc patre in toto Belgio tigillum seu lambellum gerunt, quod in Sigillis etiam, quæ Heineccius libro suo de Sigillis adjecit *Tab. XI. n. 11.* inventi, in sigillo nempe S. Roberti primogeniti Comitum Flandriæ, in quo ipse præsentatur equo insidens generoso, tegumentisque, in quibus Leo Flandricus, sed cum tigillo apparet, vestitus, sinistra tenens scutum iisdem insignibus exornatum, dextra vero, cujus in humero itidem Leo apparet gladium catena allegatum. Secundo genitus patre mortuo gerit lunulam crescentem, tertio merulam seu asteriscum, & sequentes merulam, anulum aut lilium adhibent; primogeniti vero horum secundo genitorum retinent has notas, & secundo geniti alias adjiciunt, quas Galli sous brisures vocant, Thomas de Rouck *al. l. p. 335.* ubi figuram habet; apud hos vero lilia ut discernicula non permittuntur ob regionum insignium venerationem.

Spen. P. I. c. 8. §. 27. imo etiam si a Rege familiae gerenda dantur lilia, plerumque signum imminutionis adjicitur, testante id Menetrier *dans la Science de la Noblesse dans la preface sur les Armoiries de Monseigneur le Duc de Bourgogne n. 4. Les trois fleurs de lis sont tellement les armoiries du Royaume affectées au Roi seul, que les concessions, qu'on en a faites, n'ont jamais été des armes pleines en un Ecuillon.* Concessio familiae Mediceae est in pila carulea, sur un tourteau, ista familiae Atefinae sive estensis est cum margine auro & minio denticulato, avec la bordure endentée. Hospitalii Duces de Vitry lilium in parvo quodam scuto gestant. Julius Caesar de Beatiano in *suo Heraldico Mercurio in Italia* optimo & accuratissimo scripto heraldico de sua testatur familia, distinctionis ergo adjectos esse bacillos duos aureos decussatos. Quod si plura lilia conceduntur, plerumque ponuntur en bande, en fasce en pal, ou en chef & avec d'autre pieces. Abbatia St. Dionysii, de S. Denis inter lilia clavum passionis ponit, met un clou de la passion entre les fleurs de lis, personae Ecclesiasticae cruce, pedo aut decusse distingunt. Olim usitatus etiam mos erat frangendi insignia, ita ut minores natu aliquam partem in scuto omiserint, aut aliter posuerint, aut colores mutaverint, usitatissimus vero & maxime receptus mos, ut ait Christyn. *al. l. semper erat, quod natu maximus arma plana & sine fractionis nota circum ferret, reliqui vero nota auferent, hinc natum notumque proverbium, qui porte le moins, est le plus, qui mos etiam in Gallia invaluit & adhuc viget.* Secundo genitus addit tigillum, seu lambel, lemniscum *Tournier-Kragen*, tertius marginem simplicem, seu bordure, quem Menetrier *al. l. p. 371.* elegantissimum omnium credit, & saepissime etiam variari scribit Baillot. *voce brisure*, vel etiam baltheum una bande, aut filet, aut cotise, aut baston. vid. §. 7. quartus limbum intercisum seu variatum. vid. Spell. *Aspiol. p. 106.* Reliqui descenden-

scendentes horum primo & secundo genitorum iterum has variare solent; hinc bordura seu fimbriae sunt vel plana vel ingradata, vel talentata, pulveri zata, scaccata, gobonata, quas species explicat & figuris illustrat Nicol. Upton. *de Milit. Off.* L. 4. p. 238. & Joh. de Bado Aureo ex edit. Bissæor. sic etiam dicit. Paillot. *les bordures sont chargées, endentées, engresléés par les puisnés des puisnes étant obligé de porter des armes brisés de leurs ainez pour y mettre de la distinction.* Tigillum etiam variebatur, nam si lambel simpliciter dicitur, intelligitur cum tribus segmentis à trois pendans, quod si vero plures ad sunt, hoc quod est signum secundo genitorum secundo genitorum, illud exprimi debet, e. g. au Lambel de quatre pendans où de quatre pièces, vid. has subtilitates vix observatas in Paillot. *voce brisures*, quem multa Germaniae insignia falsè delineasse est, quod hic ex Wagenfeilii commentatione Reip. Nor. moneam. conf. etiam Trier. *al. l. 18. p. 171.* qui dicit: *vor Zeiten sollen die Söhne dergleichen Tournier-Kragen über den Helm an den Hals getragen, und sich von denen Vätern unterschieden haben; quæ origo lemniscorum Menetriero quoque placuit, qui dans la science de la Noblesse voce lambel lam beaux scribit, étoient anciennement des rubans en forme de guillets, que les jeunes gens portoient au cou, comme on y porte maintenant des cravates, les rubans s'attachoient au cou du heaume, ce qu'il servoit à distinguer les enfens de leurs peres, parcequ'il n'y avoit que les jeunes gens, qui n'étoient pas encore mariez, qui les portassent, dont est venu l'usage d'en faire les brisures & les marques de distinction. Les étrangers, qui n'ont pas en cet usage, lui ont donné divers noms. Les Italiens l'ont nommé rastello ratteau, quelques Allemands brücken, ponts.* In Domo Regia Francica speciales annotanda sunt principum sanguinis notæ. Soli Regi Galliae, ceu soli Imperatori aquila biceps competit, vindicatur jus portandi arma

ma Gallica plena, ita ut vetustissimis temporibus Principes sanguinis nil de insignibus Francicis gesserint, sed modo arma appanagiatus gesserint, postea portarunt quidem lilia, sed non numero ternario, sed indistincte, se mé de fleurs des lis, excepto hereditario principe, qui lambellum addebat, ceu etiam Infans Hispaniae, Infans Portugalliae, princeps de Piemont, primogenitus Sabaudicus lemaiscis sua exornant arma; deinde ratione insignium principis hereditarii omiserunt lambellum, quoniam adjectio armorum Delphinatus loco discerniculi est, l'ecartelure des Armoiries de Daupiné à fait une difference notable, sed retinuerunt lemniscum domus Aurelianensis & Andegavensis, varia ex his ortum trahentes familiae varie iterum distinxerunt arma vid. Spen. *Op. Herald. T. VI.* Optime vero & exacte secundum regulas artis Heraldicae proposuit Menetrier, *dans la science de la Noblesse d'ans la preface sur les Armoiries de Duc de Bourgogne.* Filius Delphini primogenitus vocatur le Duc de Bourgogne, gestat arma Francica & Burgundica ecartelés de France & de Bourgogne, quamvis, si rigorem legum heraldicarum sequi vellemus, portare deberet ecartelé contre e cartelé de France, de Daupine, & de Bourgogne, & haec quidem arma Burgundica sunt balthei dextri aurei & caerulei cum bordura ex minio composita, quia illa arma Burgundica, nempe scutum liliatum, cum limbo ex quadris argenteis, & rubeis, e la bordure composita proprie non sunt arma Burgundica, nec unquam etiam fuerunt, sed sunt arma Johannis Ducis Burgundici Comitis de Nevers filii Philippi le Hardi dicti filii Regis Johannis, qui vivente adhuc patre distinxit arma cum limbo ex quadris argenteis & rubeis, composita d'argent & de gueules, quae arma posteritas retinuit.

§. IX. Perpeximus igitur hucusque pro regionibus variis varia discernicula, quae etiam hodie ad huc variant ita tamen ut juxta Heraldicorum opinionem ad certam reduci possint genera

genera, & primogenito plana ac integra maneat arma, ceu
versus elegantes, quos habet Menetrier dans la science de la No-
blesse p. 180. libro & charo & raro, qui artis Heraldicæ to-
tam ferme comprehendunt scientiam, ultimi indicant, quod
compendium poëmaticum apponere mihi placuit.

Le blason composé de diferens emaux

N'a que quatre couleurs, 2. panes, 2. metaux.

Et les marques d'honneur, qui suivent la naissance

Distinguent la noblesse & font sa recompense.

Or, argent, sable, azur, gueules, sinople, vair,

Hermine, au naturel & la couleur de chair,

Chef, pal, bande, sautoir, face, barre, bordure,

Chevron, pairle, orle & croix de diverse figure,

Et plusieurs autres corps nous peignent la valeur,

Sans metal sur metal, ni couleur sur couleur,

Soupport, cimiers, bourlet, cri de guerre, devise,

Colliers, manteaux, bonnet & marques de l'Eglise,

Sont de l'art de Blason les pompeux ornemens,

Dont les corps sont tirés de tous les Elemens,

Les astres, les rochers, fruits, arbres & plantes

Et tous les animaux de formes differentes

Servent a distinguer le fiefs & les maisons,

Et des Communautés composent les Blasons.

De leurs termes precis enoncez les figures

Selon quelles auront de diverses postures,

Le Blason plein echoit en partage a l'ainé

Tout autre doit briser, comme il est ordonné.

Novem discerniculorum plerumque numerantur genera; muta-
tio metalli & colorum, mutatio situationis partium, omisio ali-
cujus illarum partium, deminutio numeri illarum, nova partis
accretio, numeri partitio sive ecartulures, mutatio formæ figu-
rarum, mutati Cimierii. Menetr. l'art. du Blas. c. 112. p.

351. Chryſtin. *art. 5. in auctuar* §. 2. Spen. *P. I. c.* 8. qui ſolummodo quatuor modos principales discerniculorum recentet, nempe variationem colorum, omiſſionem figurarum ſcuti, additionem aliarum notarum, alterationem ipſius figuræ §. vero 31. *ejusd. cap.* dicit, ſe adhuc ſpeciale quid inveniffe, aliquem in familia Burgundica quatuor angulos abſcidiffe, ut in reliquo rhombo Burgundica paterna reſtarent inſignia, quod eſclopé vocant, ſed enim vero hoc eſt exemplum Philippi Burgundici Domini de Sommerdick, Philippi Boni Ducis Burgundici filii naturalis, vid. Baillet voce: eſclopé, & eſclopé quod alias in genere prædicatur de partitione, cujus una ſpecies quaſi rupta apparet, ut ſignum illegitimitatis ponit Schohier *cap. 11. de l'Etat & comportement des Armes.* Ad hæc genera omnes discerniculorum ſpecies referri poſſunt, quæ in ſcutis poſt genitorum occurrunt: nam quod filias attinet, illis integra ſemper portandi arma facultas conceſſa, quoniam illæ plerumque in forma rhombi en Lozange ſua geſtant inſignia, qui rhombus ſpecies eſt discerniculi, eo magis, quum ſcæminæ ab omnibus ferme feudis etiam ſint excluſæ; hoc, quod in Gallia obſervatur, non vero in Germania, licet Philib. Campanile *cap. 5. p. 11.* proprium illorum eſſe dicat: vid. Spen. *p. 1. cap. 3. §. 23.* Arma ſcæminarum jam matrimonio junctarum, juncta cum ſint armis maritorum & per medium partita, antiquo more ſe ſatis diſtingunt, ut alius discerniculi opus non habeant, vid exempla illuſtrium in Spen. *P. G. Tab. 2.* ſingulare exemplum reſert Menetrier *ſcience de la Nobleſſe dans la præface*, quod Anna Francica filia Regis Ludovici XI. uxor Petri de Bourbon geſtaverit in rhombo ſua & mariti inſignia, ſcuti in medio diviſo, & ut ejuſdem verbis utar la cotiſe de Bourbon paſſe ſur une fleur de lis, & ſur la moitié de celle d'embas. Viduæ cum virginibus eadem geſtant arma, nempe en Lozange, aut comme un double triangle, ſed aliam ad huc notam adjiciunt, nempe funiculos

culos in aliquot nodos collectos & varie contortos, une cordeliere entrelacé avec des lacs d' amour, quibus scutum circumdant, pour temoigner, que la mort n' est pas capable de denouer le lien de leur Affection, ceu ait Wagenfeil. *des principes du Blason. parag. VII.* Originem derivant ab Anna Britannica Caroli VIII. uxore, quæ mortuo Rege, cingulo quodam argenteo usa est, quo corpus circumdedit, & omnibus matronis illam visitantibus tale cingulum donavit, hinc quasi ordo viduarum iustitutus, & postmodum etiam insignia hoc cingulo ornari cœpta. Varenne *Roi d' Armes p. 4. p. 600. Paillot. L'indice armorial. p. 91.* sed Matthieu Gallus, quem allegat Paillot, majorem atatem hîsce ornamentis asserit, & antiquiora etiam talia scuta exhibet, quibus subjuncta verba, corp delié, ex quibus probare annitur, non cordelier dici quasi funes, sed quod sit corp delié. Optime respondet vero Paillot, exempla scutorum esse tantum emblemata, hinc etiam adjecta verba corp delié, quum ipsa res quoque refragetur, quia laqueus amoris in funiculis invenimus, ut signent amorem perpetuum & nunquam dissolvendum, sed si a corp delié derivamus, amorem dissolutum significat. Virgines & uxores interdum etiam floribus lauro vel palma circumdare scuta scribit Spen. *P. I. cap. 7. §. 62.* Wagenfeil. *al. l. parag. 7.* Christyn. *art. 1. §. 90.* Virgines etiam dextrum scuti latus vacuum portant, quod Galli la table d' attente vocant, quod illas adhuc innuptas indicat. René Francois *al. rr. c. 32. p. m. 375.* In Germania viduæ hunc laqueum haud adhibent, sed in Spangenberg's *Hennebergischen Chronic* inveni insignia principissæ Sophiæ Ducissæ Brunsvicensis Comitissæ Hennebergensis viduæ, quæ sic disposita, ut armis Brunsvicensibus parmula Hennebergica sit super imposita. De hîsce discerniculis quæstio adhuc oritur, num & in his regula, il ne faut pas mettre metal sur metal, ni couleur sur couleur sit observanda? primo præsupponendum est, quod omnia

discernicula proprie modo existere debeant in ipsis armis non in orneamentis, ut etiam Menetrier al. præf. differentiam ex divinitate coronarum suntam in familia regia rejiciat, hinc bene Spener. al. supr. inter genera discerniculorum cimmericorum variationem omisit; & ideo hæc regula valere videretur, cum ipsa arma concernat, sed discernicula non pertinent ad figuras scuti, sed notæ sunt adjectæ, quæ speciale quid constituunt, hinc exemplum in Bourboniis & in multis aliis invenimus, & quoad nostros Germanos scimus hanc regulam etiam non observari in ornamentis galearum, circa quæ plurima occurrunt discernicula. Et ut hoc pluribus demonstramus, charæ nostræ patriæ mores in distinguendis armis scrutabimur. Menetrier *dans la pratique des Armoiries* p. 389. de illis sic loquitur; *en Allemagne les branches d'une famille ne se distinguent, que par les cimmiers differents*, id quod etiam verum est, & licet hunc in finem non fuerint inventa, attamen diversitatem linearum ornamenta apud nos indicare Nostrates etiam fatentur, vid. Spen. *P. I. c.* 28. *f.* 32. Sed si dicendum quod res est, perspectis omnibus exemplis, ex quibus nostrum studium Heraldicum perficere cogimur, nulla propria sunt Germanis discernicula, nam tota olim hæreditas inter eos dividebatur, ut quot liberi, tot portiones conficerentur, & post nati eadem acciperent, quæ primo nati, quum ipsis ignoti erunt sic dicti cadets, incognita erat primogenitura, ceu etiam peregrinam successionem appellat Aventinus, & nostris demum temporibus in plurimis regionibus introducta est. Has etiam ob causas Christyn. al. l. 15. *in Germania*, ait, *omnes eadem cum primogenito insignia gestare, nisi quod Principes Electores Seculares insignia Archiofficiatus clypeis Electoralibus insculpta habeant*, & Trier *in der Einleitung zur Wappen-Kunst* c. 9. *in Teutschland*, dicit, *findet man vvenig Exempel, althvo ohneracht das Recht der Erst-Geburt in denen meisten Fürstlichen auch*

auch verschiedenen andern familien eingeführet, vverders
 dennoch die abgetheilten Lienien das völlige Wappen ohne Bey-
 zeichen führen. Sed nihilominus omnia Principum Imperii
 & linearum arma a se distincta videmus, & quidem quod Ele-
 ctoratus attinet, Electores Imperii signa addunt officiatu, quæ
 reliqui illius lineæ omittunt, & parmulam etiam specialem quan-
 dam addunt Regalien-Schild, quod plerumque diaprè pingitur,
 in ornamentis galearum etiam differentiam invenimus in do-
 mo saxonica vid. Spener. *P. S. proleg. sap. 2. §. 5.* Hac spe-
 cie comparet Saxonix Ducum reliquorum διατύπωσις. Ele-
 ctor enim pileum hunc inter cornua ex nigro & argento varie-
 gata, atque eorundem colorum vexillis propendentibus utrin-
 que quinis ornatum gestat, quod ex officio Marechalli Electo-
 rio provenire putat, & in reliquis Principum Saxonix scutis
 haud invenitur, vid. *P. S. Tab. prelim.* Subofficiales Electo-
 rum etiam insignia officiatu gerunt in armis, & hoc toti fa-
 milix gestare permiffum. vid. insignia sub officialium in Spen-
 quamvis Senior familix officio modo fungatur, & olim in fa-
 milia Pappenheimensium comitum aliter fuerit, ceu verba so-
 nant des Vertrags der Marschall von Pappenheim, quæ habet
 Hundius *Beyrischen Staamm-Baum P. II. MS. p. 137.* lez-
 lich so viel das Wappen beyder obgedachter Linien der Erb-
 Marschalcken zu und von Pappenheim anlangt, obrvohlen
 in zu Dresden gepfogener Handlung abgeredt vworden, daß
 zu Vermerckung eines Unterschieds zwischen dem Aeltesten
 zu Pappenheim; so jederzeit das Amt verwaltet, und den-
 nen andern seinen Vettern allein der älteste Herr Fahnen
 auf den Helm, und darinnen die Churfürstlichen Schwverderder
 übereinander geschrenckt aufrecht führen, und brauchen mö-
 ge, dieuvveil aber: so soll kein Unterschied des Wappens
 zwischen dem Aeltesten, und andern Erb-Marschalcken zu
 Pappenheim gehalten vworden, sondern alle die, so derseits

Linie sind, einerley Wappen mit zwey aufgerichteten Fahnen und darüber die Churfürstlichen Schruverdrer übereinander geschrenckt zu führen und zugebrauchen haben, die Erb-Marschalck von Pappenheim aber sollen zum Unterschied beyder Linien oben auf dem Helm nur eine Fahne, und dann im Schild die Churfürstlichen geschrenckte Schruverdrer führen. vid. Spen. P. S. L. 2. c. 117. §. 5. & 7. In aliis familiis Principum in hisce differentiam invenimus, quod aliarum regionum terras adjiciant, vel dispositionem parmarum mutent, ceu in insignibus Casselanæ & Badensis Domus id satis clare observari potest. In insignibus nobilium Imperii Germanici multa etiam discernicula inveniuntur, imprimis in nobilibus Alfatia, qui Rheno accolentes mores Gallorum ob proximitatem imitati sunt; pleraque tamen signa, quæ adhibuerunt nobiles Germanici, & de quibus multa exempla sum prolaturus, non imminutiones sunt, quum una eademque filiorum fuerit conditio, sed modo mutationes familiarum consensu assumptæ, ut invicem a se dignoscerentur, ideo ait Spangenberg in der Hennebergischen Chronic p. 31. es ist zwar auch nicht ungebrauchlich bey denen Alten Teutschen gewesen, daß sich Junckern und Herrn, wann sie sich getheilt auch unterschiedlichen Wappen an sich genommen, & im Adels-Spiegel P. I. L. 12. c. 30. p. 312. Wann ein Stamm oder Geschlecht sich weit ausgebreitet, und die Nachkommen andere Herrschafften und Nahmen bekommen, hat man wohl denenselben allen das väterliche Wappen gelassen, aber doch zum Unterscheid zwischen ihnen und dem Erb-Stamm ihnen etwann eine Binde oder Strassen durch das Wappen gegeben. Spen. P. S. L. 3. c. 45. n. 3. ubi tesseram originariam Leiningensem tractat, qua est scutum cæruleum, tres argenteas aquilas imminente desuper ponticulo rubeo deferens & dicit, quæ hujus fasciola ratio nec ipsa familia satis callet, inde

de aliqua allegant, quæ honori stirpis potius officerent, quam prodesse, si conjectura locus est, ex artis regulis crediderim, inter Friderici filios Fridericum & Fossridum ita constitutum esse, ut minor natu discerniculum hoc assumeret, nam ex exemplis patet, germanis veteribus imprimis in cis Rheni Ora seu Gallica morem illum discerniculatorum per Lasinius non fuisse ignotum; & hæc discernicula etiam extincta prima familia sunt retenta, ut figuram quasi propriam constituent. Lambellum Lemniscum in plurimis familiis Rhenanis reperimus. Familia de Blumenau eadem arma cum familia de Kage-neck gessit, sed addita ut ait Herzog in Chron. Alfat. L. 6. p. 210. *in der Mitte eine blaue Brücke sive Lambel.* Id. Herzog p. 165. dicit, *die Engelbrecht führen ein geviertheils Wap-pen, wwie die von Lamperten, darinnen aber eine blaue Brücke*, de quo non dubitandum, discerniculum fuisse; adjectus lambellus in insignibus comitum de Zanis familiae Italicae ob lilia insignia regia apposita fuisse auguror. vid. Spen. P. 5. L. 2. c. 14. Comites de Manderfchied gestant Leonem nigrum in Laterculo aureo, incumbente superiori corporis parti fascicula quadrifida rubea, quam discerniculum fuisse putat Spen. P. 5. L. 5. c. 49. §. 6. in ejusdem familiae linea Blanckenheimensi invenitur laterculus caruleus aureis liliis sparsus, impresso leone argenteo, cujus capiti superaddita fasciola quadrifida coccinea, non pectori incumbit, ceu recenset Spen. P. 5. L. 1. c. 40. §. 17. hæc insignia cum sint Baronie junckerat, quæ ad Sleidentsem hereditatem pertinebat, & hæc hereditas cum armis, nempe leone argenteo, in laterculo caruleo ad Comites de Manderfcheid pervenerit, suspicandum est, hunc Lemniscum discerniculum & stellas etiam constituere, quod in familia Sleidentsem fuerit adhibitum, vid. Spen. al. l. in *Fuggers Ehren-Spiegel des Hauses Oesterreich* c. 7. L. 2. p. 222. inveni insignia comitis Bipontini *einen silbernen Löwen in guldenen Feld mit einer silber-*

milia Sarapontanorum unum idemque, excepta mutatione colorum. In scuto Hassiæ quoad arma comitatus Ziegenhaimensis & Niddani reperimus divisionem familiarum per omissionem, cum comitatus Ziegenhaimensis habebat discretum scutum, in cuius parte superiori nigra stella aurea sexangularis Germanis forma usitata, Spen. *P. S. S. 5. m. 5. 6.* inferior pars tota aurea, sed Niddanum scutum stellis duabus aureis fulget, quod cum Spen. *L. 3. c. 23. 5. 7.* historia peritis considerandum relinquimus. Weberus in *disputat. de insignibus Hassiæ aph. 9.* ex augmento angulorum stellæ discerniculum etiam querit, quia Ziegenhaimensis stella Sexangularis, Niddana octangularis est, si accurate describi ac depingi velint. De colorum mutatione vide alia exempla in Spen. *L. 3. c. 19. 5. 5.* Comites de Schwarzenburg & comites Gleichenses, qui unistipi originem debent, Peccenstein *theatr. Saxon. c. 15. & 16.* in eo differentiam adhibent, quod illi aureum leonem in cæruleo scuto, hi argenteum gestent, vid. Spen. *T. 17. Tab. 32.* Comites Waldeccie etiam inseruerunt parmulam hanc suo scuto ob hæreditatem Gleichiam, sed illi in scuto medio super imposito gestant, quod semper ferme scutum originis est. Aliud Exemplum vid. porro in Spen. *L. 3. cap. 1. 5. 9.* ubi etiam Spen. expresse dicit, quæ colorum variatio non infrequens prioribus seculis fuit. Specialem adhuc differentiam inter arma unius familiæ inveni in Angeli *Holsteinischer Chronic. cap. XX.* qui sic loquitur, *die von Meinsdorff und Meindorff seynd eines Herkommens, Stammes und Geblüths, wie sie dann auch fast einerley Wappen führen, außer daß die von Meindorff ihren Schild in 4. Theil, die von Meinsdorff aber in 3. Theil theilen.* Quum vero Borealibus gentibus hoc commune fuerit, quod major eorum cura fuerit in ornamentis galearum, quam in scuto, quæ consuetudo sine dubio vetustissimis Germanorum ex pellibus bestiarum confectis vestimentis, & postea as-

N

sumtæ

sumtæ cataphractæ & galeis, hisce impositis variis figuris, adscribendum, maxime etiam differentia in ornamentis occurrit, quum quilibet ferme fratrum specialia sibi assumserit pro lubitu ornamenta, quæ variatio vero hodie cessat, aut raro occurrit, vid. Hist. des Fürstenthums Anhalts P. VII. c. 2. ubi author de familia de Erlach sic loquitur: *und hat wegen jetzgedachter federn der Herr Burchard von Erlach an hiesigen Herrn von Erlach geschrieben, daß die Erlachische Vor-Eltern, kein Aenderung der Wappen, als allein die Helm-Zierde gebraucht, und hatten deren, theils eine Jungfer, theils einen Arm, theils eine Bischoffs-Insul, einer einen halben Greiff auff den Helm geführt, er aber erachte es sonderliche Fantasien und Bedeutung gewesen zu seyn.* Herzog. in Chron. L. 6. p. 258. de familia nobilium de Multzheim, recenset, *es ist auch dieses Geschlecht sehr groß gewesen, also daß sie zum Unterschied 22. Helm Kleinode geführt, und doch die Schild alle gleichmäßig behalten* p. 288. de familia de Lornen; *daß sie 13. unterschiedliche Helm-Kleinode geführt, und den Schild unverändert behalten,* p. 252. de Nobilibus de Kageneck p. 233. de Nobilibus de Bozheim, p. 66. de Nobilibus de Wendec. Stumpf. in der Schwveitzer Chronic L. 12. c. 15. erzehlet wohl 15. Stämme derer von Eptingen die alle ein Wappen und doch in den Helmen weit unterschieden. Plura & insignia exempla inveniri possunt in Wigulei Hundii *Bayrischen Stamm-Baum* Tom. MSto, ut in familia de Hautzenberger. Id. Hund. p. l. p. 238. *die von Kamer sollen auch von denen Partenecken herkommen, wie die Moßen-Häuser, Hilsgantz-Häuser, und Hammerberger, so alle die Porten führen, gleich vwohl unterschiedlicher Farb, und zum Theil andere Helm-Kleinod, wie der Zeit der Brauch war, und die Wappen etwas verändert, von wegen der Lehen.* Id. Hund. T. MS. III. *deren von Puecher sind mehrerley Geschlechts, unterschiedliche Wap-pen.*

pen. Id. T. MS. in familia de Winzer dergleichen Schild haben sonst die Auer von Premberg geführt, item die von Barbing mit etwas unterschied der Farben und Helm-Kleinods, und ist wohl glaublich, daß diese alle eines Geschlechts gewesen, die Nahmen und Wappen nach deren Lehen und Häuser verändert, wie der Zeit der Gebrauch gewesen. vid. Hund. voce: Behaim, Berstholtshofen, Rosenau & totus hic codex MS. qui ob adjecta depicta insignia legi & evolvi in hac materia meretur. Hodie adhuc observamus differentiam in familia de Thau & Ried-Elsel, & familias de Martenitz de Kauniz, Stoff, Richnow, Talenberg, Bugoczdeczki, Czeunezki omnes originem uni familiae debere exinde videntur, quod omnes florem marinum album in scuto rubro gerant, cum hac tamen differentia, quod nonnullae quinque radices habeant. Interdum plane diversa assumerunt arma, quorum exempla infra proferam, ceu etiam illorum, qui insignia retinuerunt & nomina saltem mutarunt. Specialem differentiam in domo Saxonica invenimus, quam silentio hic praeterire haud possum, nempe per adjectam scuto partem; insignia enim Saxonica sunt area, decem, ceu communiter & frequenter pingitur, transversis aureis & nigris tenuis exarata, ferto viridi rutaceo superinducto, cujus ferti historiam hanc recensent, Fridericum I. Bernhardo filio Ottonis Alcanii Comitis Ballenstaedensis, cum diversa a fratribus discrimine arma peteret, capiti impositam rutaceam coronam donasse, & ex obliquo supplicantis clypeo injecisse, vid. Spen. P. S. proleg. §. 5. quanquam eruditissimus Tenzelius *supplem. 2. Hist. Goth. S. 1. p. 412.* hanc historiam ceu fabulam rejiciat, cum in medio hyemis, non aestate fuerit Bernhardus ducatu investitus. Ex allatis ergo hujusque exemplis insignium Germanicorum hoc concludere possumus, non profus ignotam ipsis fuisse discerniculorum consuetudinem, quanquam haec discernicula non semper vicem

imminutionem subiuerint, quum modo loco distinctionum in seruiert ad discernendas varias unius familiae lines. Sed quoniam de iure primogeniturae loquutus sum, & de exinde provenientes signis, hac occasione, quum etiam per matrimonium Lege Salica contractum jus primogeniturae conservetur, & confirmetur, quaedam de liberis ex inaequali matrimonio natis, illorumque iuribus adiciam. Cum hoc matrimonium ad Morgaticam sive *zur lincken Hand, ins Blut, und nicht ins Guth*, ceu in scripturis publicis nominatur, proprie originem suam moribus Germanorum debeat. Myler. *Gamolog. cap. III. §. 6.* & Beat. Parens in *diff. de matrim. Lege Salica contracto*, & in Germania sola ferme illius exempla deprehendamus, quaestio oritur, num liberi ex illo matrimonio nati discerniculis notare arma teneantur, & quibus. Haec quaestio cum solummodo ex consuetudine & observantia sit decidenda, quoniam in scriptoribus heraldicis ob non usum hujus matrimonii apud externos nil invenitur, in incertis versamur. Sunt equidem hi liberi legitimi juxta textum. 2. Feud. 29. sed ratione dignitatis conventionalis & successionis a iuribus legitimorum modo sunt exclusi, & hinc etiam in hisce pactis plerumque verba inveniuntur, *sich demnach des Fürstlichen oder Gräflichen Nabmens, Tituls, Wappen, Ehre und Würden gänzlich enthalten.* Myler. *Gamol. c. 6. n. 1. & 2.* nam speciales istis assignantur terrae ad dynastiae, quarum insignia portant, adjecto tamen scuto gentilitio gentis, ex qua orti, quoniam liberis prioris matrimonii, absque haeredibus descendantibus mortuis, succedunt in allodialibus non modo, sed & in Feudalibus, circa quae tamen verba pacti inspicienda, & sic per arma gentem suam probare possunt, quae vero arma gentilia num plana ac integra gestent, num cum quadam adjecta nota, exempla demonstrabunt. Comes de Löwenstein & Wertheim, qui ex impari matrimonio Victoriosi Comitis Palatini cum clara a Tettingen orti scuto suo imponunt

ponunt parmulam rhombis Bavaricis repletam, DN. ab Imhof
notit. Procer. L. 2. c. 7. §. 16. & 17. Spen. Syllog. General. Hist.
p. 278. Id. Oper. Herald. T. IX. & L. 1. c. 86. p. 225. Comites
 de Wartenberg ex inæquali fœdere matrimoniali Ferdinandi Ba-
 variae Ducis cum Maria Pettenbeckia prognati utuntur scuto
 Bavarico virgato, cui vero super imponunt leonem coronatum
 Palatinum, quod discerniculi loco est. vid. Spen. *L. 3. c. 27.*
p. 680. Liberi ex matrimonio ad Morganaticam Electoris Pa-
 latini Caroli Ludovici cum Ludovica de Degenfeld nati &
 Raugravii dicti, etiam speciale scutum gesserunt, de quibus sic
 loquitur author *des Europaischen Herolds p. 153. Welchen*
Kindern er unter Kayserlicher Confirmation mit guter Ein-
willigung des Chur-Erbens Pfalz-Graf Carls den Gräflichen
Stand unter dem Titul die Rau - Grafen zu Pfalz beygelegt,
und ihnen die von der Chur-Pfalz. Lehenbare Raugräflichen
Landes portion conferirt hat. Das Rau-Gräflliche neue Wap-
pen bestebet aus ein quartierten Schild, in dessen 1. und 4.
Quartier der Pfälzische Löw, in den andern und dritten die
Bayrischen Wecken zu finden, in der Mitten lieget das De-
genfeldische Stamm-Wappen oben auf, dessen 1. und 4. Fel-
dung zweymahl überzverg getheilt, und die beeden obern
Theile wiederum in 4. rotte und vveisse Plätzlein unterschied-
den, das unterste drittel ist eine blaue Feldung, 2. und 3. stellen
in Silber vveissen und rothen schrägvwärts-von der rechten zur
lincken getheilten Schildt einen bunden Papazeyen vor. Ex ad-
jectis a Zechio verbis unter Kayserlicher Confirmation videmus
principes hic etiam caesaris Majestatem adire adstrictos esse, ut
liberis ejusmodi dignitatem ac insignia conventionalia conferat,
vid. Myler. ab Ehrenb. Gamol. cap. 6. §. 16. in verbis, ita
FridERICI Victoriosi filius Ludovicus cum supra dictis Dynastiis
Comitis titulum ac dignitatem a Cesare Maximiliano I. obti-
nit. Per pacta omnium, quorum inter erat consensu & Fer-

dinandi III. autoritate confirmata matrimonio ad Morgana-
 ticam inter Georgium Aribertum, Principem Anhaltinum, &
 Johannam Elisabetham nobilem de Krosfegk adjecta cautum
 fuit, ut liberi titulo nomine & insignibus Anhaltinis abstine-
 rent, ceu verba pacti sonant: *Solten die aus dieser Ehe er-
 zeugte Kinder Männlich und Weiblichen Geschlechts, wie
 auch deren Kinds-Kinder in infinitum bey den Adels-Stand ver-
 bleiben, hingegen sich des Fürstlichen Namens, Standes und
 Wappens gänzlich und zu ewigen Zeiten äussern, und so-
 wohl sich als ihre Nachkommen heißen, seyn und bleiben die
 von Aribert.* Sed cum ex hoc matrimonio natus Christianus
 Aribert principalem affectaret dignitatem, inter illum & Prin-
 cipes Anhaltinos conventum est, ut ipse cum duabus fororibus
 Eleonora & Sophia se nominaret, *Graf zu Bähringen, Fürst
 zu Waldersee und Radegast, Fürst Georg Aribert zu Anhalt ehe-
 licher und einiger Sohn*; quoad insignia vero sic dispositum
 est, *wolte auch das Fürstliche Haus Anhalt aus seinen Wap-
 pen den Herrn Grafen von Bähringen, Herrn zu Waldersee und
 Radegast, seinen Descendenten und Fräulein Schwwestern ein-
 geraumet haben den gecrönten Behren, (welchen er auch auf
 den Helm zur Zierath mitgebrauchen mag,) und die 4. roth
 und weiße Wechselweiß gesetzte würfliche Felder, des
 Wabderseischen Wappens, zu denen der Graf von Bährin-
 gen solche Zierrathen auf denen Helmen von Kayserlicher Ma-
 jestät allerunterthänigst erhalten mag, so mit der Fürstlichen
 Anhalts-Wappen und Zierrath keine Gemeinschaft haben.*
*Histor. des Fürstenthum Anhalts p. V. p. 244. Spener. L. I.
 c. 5. §. 33.* assignat illis scutum quadripartitum; primo la-
 terculo ursum gradientem vetus *deyua* gentis, secundo & ter-
 tio Walderseas tessellas ex auro & minio, quarto Bernburgi-
 um ursum, & toti impositam parmulam cum urso nigro ere-
 cto coronato, ceu etiam T. I. sic exhibet insignia; in transa-
 ctione

ctione nil de Bernburgico urfo dictum est, quem postea forfitan a caesare ipsis concessum fuisse praesumit Becman. p. 4. c. 16. §. 20. *in der Historie des Fürstenthums Anbals.* Otto Luneburgicus, qui Harburgi metata posuit palatinam, atrimonium inæquale iniverat cum Methilde de Campen, ex quo matrimonio provenerunt quatuor Principes, quibus quidem patruelus de statu controversiam moverunt, sed otto junior in principali conditione sub caesaris umbone se tuitus est, ut ait DN. ab Imhof. *in not. procer. L. 4. c. 4. n. 16.* Bunting *in der Braunschweigischen und Luneburgischen Cronik*, ubi insignia Ducum Luneburgicorum semper adjecit. p. m. 443. etiam hujus ottonis meminit, & ejus insignia exhibet, quæ ab aliis plane haud differunt, non conditionato existente matrimonio. Qualia insignia liberi ex matrimonio in æquali Joh. Caroli Palatini lineæ Bisch-Weileriensis cum Maria Esther de Wizleben gesserint, haud invenire potui. Liberis vero ex impari seu inæquali matrimonio natis non est deneganda dignitas patris, nec alia jura nec insignia, vid. Mylerus ab Ehrenbach *de matrimonio principum inæquali*, *denn sie sind eben sowohl Erb-Schild und Lehen sübig*, hinc, licet olim ad torneamenta non admitterentur, tamen in Bambergenfi conventu ipsis permittebatur, teste Linnæo *in addit. T.I. ad L. 6. J.P. cap. 5. n. 62. welcher aus alten Tournirs Geschlecht eines erbahren Fromme und unverlaumte Tochter nähmen, um seiner Nahrung und Auskommen willen seines Stamms, doch daß ihme die unter 4000. fl. nicht zubrücht, dem soll man es nicht verargen, ihme und seine Kinder reuten zu lassen.* Licet casum contrarium reperiamus infamilia comitum de Bentheim & Tecklenburg in matrimonio comitis Ernesti Wilhelmi cum Gertraud von Zelt a Caesare dignitate comitissæ dignata ob dissensum agnatorum dissoluto, ita ut liberis dignitas & successio denegaretur, vid. Europ. Herold. p.

353. & *im Anhang*, ubi quædam scripta publica, sed postea temporis veteri & legitimæ dignitati restitutos fuisse & successione jura accepisse comperi. Horum matrimoniorum multa exempla adsunt in familiis Principum, & ut recentiora tantum tangam, Princeps Anhaltinus Dessaviensis Leopoldus in matrimonium duxit Annam Ludovicam de Foesen, ex qua multi prognati principes, ipsa etiam principali dignitate a Cæsare donata. Princeps Lebrecht Anhaltinus Lineæ Bernburgensis matrimonio sibi junxerat Eberhardinam Wilhelminam Baronem von Werder, ex quo nati etiam filii pro principibus agniti, Inmanuel Lebrecht Princeps Anhaltinus Lineæ Koethensis cum Gisela Agnes von Roth genuit Leopoldum Principem Anhaltinum. Anthon Gunther Anhaltinus Princeps Lineæ Zerbensis sibi desponsaverat Augustam eine Marchalckin von Biberstein & Joh. Ludovicus Princeps ejusdem lineæ sumserat Eleonoram Christianam von Zeitsch ex quibus matrimoniis nati liberi pro legitimis principibus semper fuerunt agniti; Vt ergo liberi ex impari fœdere prognati dignitatem patris nanciscantur ex vulgari regula, partus sequitur conditionem patris, nisi conditione adjecta diversam matrimonia naturam induant.

S. X. Insignis etiam illa ex portatione armorum oritur præsumtio, quod iisdem armis utentes ejusdem quoque familiæ, contra vero illis distincti diversæ agnationis esse præsumantur, Felch. c. 4. n. 2. Hoeping. c. 13. n. 52. Klock. v. 2. c. 17. n. 70. Cum cognatio directo & concludenter probari haud possit, satis est eam probare indicibus & præsumtionibus c. 47. *de testibus ibique* Dd. Menoch. L. 1. qu. 58. qualem præsumtionem suppeditat identitas nominis & insignium; Aretin. *conf.* 37. n. 1. ceu enim, qui diversa nomina habent, diversos habere effectus dicuntur, L. 7. C. *de codic.* sic qui diversis utuntur insigniis, non iisdem sed separati censentur & con-

& contra Chokier *ad reg. cancel. Apost. reg. 80. n. 23.* quia nomina & insignia ad discernendas res inventa sunt, arg. *L. 1. §. 6. ff. de edil. edict. L. 11. de peric. & comm. rei vend. Fichard. vol. 2. cons. 40. n. 1. Gail. P. 1. cons. 1. n. 14.* & hæc præsumtio in eo se fundat, quod alias agnationum & familiarum cognomini & insignibus adjectæ sint certæ notæ, ut exinde diversitas appareat. vid. *§. 8. Spener. P. S. L. 2. c. 114. §. 8.* ex epistola Bernhadi Zani Veneti ad Vulpianum Zani allegat hæc verba; *Ne in cio occorre ricercare prova maggiore di quello, que si vede nell' armi, le quali fanno l' una & l' altra di queste famiglie, perche esse sono grandemente simili & uniformi.* Cæterum hæc præsumtio consuetudine multarum gentium approbata est, Christyn. *Jurispr. Heroic. ad art. 2. §. 19.* & casum ex hac identitate armorum in causâ successione Feudi antiqui decisum reperi in Fichard. *2. cons. 9. n. 7.* nec non effectum ac usum haud exiguum in Franconica consuetudine præbere, quod feuda tam nova quam antiqua ad collaterales omnes, *so eines Nahmens und Stammes, eines Helms und Schilts sind devoluantur, Goldast politische Reichs-Händel p. 25. p. 994. Wehner in observ. præf. voce Kreiß* certissimum est. Hinc etiam orta sunt sæpius maxima dissidia, quod familiæ haud pati voluerint, alium ejusdem generis insignia portare, ne præjudicium aliquando ipsis oriatur vid. *Hund. P. 11. p. 328. dieser Jörg von Thor hat viel Veldten geführt, wie folget; zwi- schen ihme und Achezen von Velben aus Tirol, etwva Herzogs Ernst von Oesterreich Schenck, ist ein großer Streit gewesen von des Wappen wegen, das ist ein Schild von Silber und zwoey Wieder Hörner, ist beyden Tbeilen auferlegt mit drey Rittermüssigen Mann, daß es ihr ahulich und erblich Wappen seye, zu bestättigen.* In collectaneis Genealogico-Historicis Illustrissimi Comitis de Wurmbrand inveni trans-

O

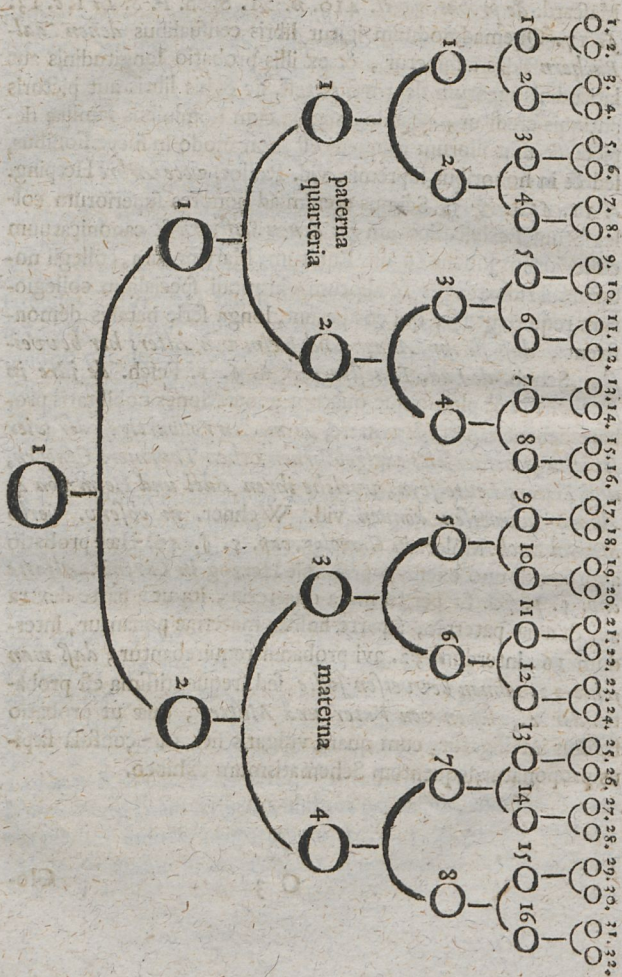
actio-

actionem Reinperti de Eberstorff & Georgii Zaendlein finita controversia ob apicem utriusque comunem an. 1341. factam, quæ cum vetusta tempora redoleat, ex illa hic quædam apponere volui, ita sonant verba transactionis. *Ich Reinprecht von Eberstorff obrister Chämraer in Oesterreich vergich und thun kund allen denen, die diesen Brief lesen, oder hören lesen, daß ein Chrieg gewesen ist zwischen mir und Görigen, dem Zaendlein, um die Wappen, die derselbige Görig auf seinen Helm führte. Desselben Chrieges hat mich Görig der Zaendlein durcherbahrer Herr Peth vwillen, und auch durch meiner Peth vwillen begeben, und hat mir und meinen lieben Erben erlaubt, daß wir auf unsern Helm führen sollen zwei Flüge, die beyde niden schwarz seyn, und oben gel oder gulden. So soll Görig der Zaendlein und seine Erben auf ihren Helm führen ein Flug, der niden gel und oben schwarz, und anderst nicht; darüber, so verbinde ich mich Reinprecht von Eberstorff, mit sammt meinen Leib Erben, mit unsern Treuen, gegen den vorgenannten Görig, dem Zaendlein und gegen seinen Erben also, ob ich Reinprecht von Eberstorff an Leib Erben verführe, daß GOTT nicht angebe, daß ich den vorgenannten Helm und Wappen die mir Göriger der Zaendlein erlaubt hat, mir und meinen Leib Erben zuführen, niemand anderst schaffen noch geben soll, und derselben Wappen fürbas ewiglich geligen sollen und erblast seyn von allermänniglich. Licet vero hæc jam dicta præsumtio tam valida sit ac sufficiens, ut onus probandi in adversarium transferat. arg. L. 9. C. de liber. caus. Gratian. discept. forens. c. 546. n. 7. Consil. Marpurg. §. 12. cons. 11. n. 49. Menoch. L. 6. pr. 15. n. 17. Hoeping. c. 13. §. 53. & ab eo allegati authores, concludens tamen per se haud est probatio, quoniam plures esse possunt ejusdem nominis, ut tamen non sint ejusdem generis, & familia*

liae L. 33. §. 1. ff. de condit. & demonstr. c. 43. X. de Rescriptis vid. Menoch. c. 1171. n. 19. quod comprobatur catalogo, quem Christyn. *al. l.* habet art. 2. §. 17. portantium differentia nomina & eadem arma, & habentium eadem nomina sed diversa arma; qualia exempla etiam in beati Wagenfeilii Adriatichen Löwen inventi possunt, & multa passim in scriptoribus inveniuntur; sic in Letzneri *corbeischen Chronic. c. §. 7.* diversa insignia dominorum de Bevern videmus, c. 48. in familia de Hagen, de qua diversa arma familiae ejusdem nominis in Peccensteinii *theatro Saxon. cap. 18.* Letznerus c. 64. *die von Barckhausen, Friedenländischer, Wütmarschen, Leutmarschen, und Löwenheger, einerley Wappen, Schild und Helm;* die von Pogwisch und Wolff eadem arma habent. Angeli *Holsteinsche Chronic. c. 24.* die von Brockdorff. und dann eadem insignia. Angelus c. 9. die von Reventlau und Wallstein. Id. c. 37. Hagen Nobiles Corbeicenses, Saxonici, Holfatici, Corinthici diversa insignia. Megiseri *annales Carint. p. 1762.* multi sunt Puccher qui diversa insignia habent, Hund. T. MS. Maggenthal diversa insignia T. MS. Perger Lichtenau nobiles de Pfäffing & de Teufel, *al. l.* de sua propria familia id. Hundi, T. MS. testatur. *Es sind in Teutschland mehrererley der Hund Geschlecht von Adel, die Hund in Francken von Wenckheim, die Hund von Saalheim am Rhein; die Hund in Schlesien, die Hund in der Steyermark, die in Hund in Bayern,* quorum diversa insignia apposuit. Dantur familiae de Metternich inter se plane diversae, quae etiam diversis utuntur insignibus, Metternich de Mullenarck & de Niderberg, Metternich de Rodendorff, Metternich de Burscheid, Metternich de Winneberg, Alfter dicti Metternich in Metternich, Metternich in Gracht. vid. Spen. P. S. L. 2. c. 46. §. 8. Sed haec adducta exempla tantum abest, ut pro plane inter se distinctis familiis in genere

genere habeam, ut potius plurimas uni stirpi originem debere credam, sed per longum temporis spatium ita separatas esse, ut nulla cognatio amplius inter illos intercedat. In successione vero probatione ex capite agnationis non sufficit, quod iisdem usi fuerint armis, *daß sie eines Nahmens, eines Helms und Schildes seyn*, nec etiam quod defunctus proximiorum non habuerit, sed descendencia a primo acquirente etiam deducenda est, quod in successione feudorum attenditur, & ortus a primo stipite semper probandus. *Mev. consf. 90. n. 51. Reink. P. 2. c. 1. n. 73. Rosenth. de Feud. c. 2. concl. 27. in t.* Hinc collaterales licet adsint, nisi sit feudum antiquum & ipsi simultanee investiti, non succedunt, quamvis arma familiae portent, quæ quidem nec de jure gerere possunt, nisi ratione originis ab antiquo usi fuerint. *Rosenthal de feud. c. 2. conc. 27. n. 8. & 18. n. 7.* Sic in Camera Imperiali sepe iudicatum est, quia in Feudo semper successio stipitem communis successione sequi debet, *Gail. L. 2. obsf. 149. n. 1. & exemplum aliud profert Hund. P. I. p. 242. in familia nobilium de Kamers nach deme aber in rechten dargethan, daß dieses Leben erst von ihren der Töchter Anherren Arnold dem ältern erkaufft, die Kläger von demselben nicht herkommen, auch keine Sippschaft ihrer Verwandt muß ausführen künnten, alleine daß sie eines Nahmens Schild und Helms.* Huic probationi optime inservire tradit *Klockius P. 2. consf. 6. n. 99.* liberos Genethliacos sive gentilitios stemotographiam, quam amplæ & insignes familiae plerumque conficere solent, *Stamm- oder Familien Bücher, Stamm-Baume* quam propter antiquitatem plene probare dicit *Gail. L. 1. obsf. 149. n. 7.* & in Camera sic iudicatum fuisse in causa Haller contra Brandenburg; nam scriptura antiqua parietibus, columnis insculpta plenam inducit probationem *arg. c. 3. X. qui matrim accus. poss.* quum alias probatio agnationis sit valde difficilis
 Ma-

Mascard. *de probat. concl.* 410. n. 21. Spen. *P. S. L. 1. c. 13. §. 17.* Quemadmodum igitur libris censualibus *denen Saal-Büchern* fides adhibetur, & ex illis probatio longitudinis aut latitudinis agrorum depromi potest, sic & his libris aut picturis antiquis creditur, quando insignia cum nominibus familiae depicta, & usus illorum frequens est, non modo in successione, sed & in honoribus supremis. vid. Paillot. *voce Arbre* Hoëping. c. II. §. 4. & 5. Scimus etenim ad honores superiorum collegiorum Ecclesiasticorum *zu denen Stiftern* & canonicatum collegiorum Johannitorum Equitum, Marianorum, collegii nobilitum Fridbergensis & aliorum ejusmodi specialium collegiorum requiri, ut illi, qui eos petunt, longa serie natales demonstrent, *dass sie ihr Ahnen und Helm von Alters her beweisen.* Schub. *de Lud. Equestr. cap. 6. §. 1.* Fesch. *de jure in sign. c. II.* & plerumque quatuor generationes nobilitatis probare debent a patre & a matre, *sie müssen Vollbürtige oder vier scheidige beederseits edelgebohrnen Leben-Thurniers-Genossen, und Ritters-Leute seyn, welche ihren Adel und Helm von 4. Ahnen beweisen können* vid. Wechner. *in observ. verbo Stamm-Buch.* Müller. *in Gamolog. cap. 5. §. 40.* Hæc probatio avorum, de quo exempla proponit Herzog *in Chronis. Alsatie cap. 5. p. 70.* fit per formata quarteria, ita ut a parte dextra avi & avie paternæ, a parte sinistra maternæ ponantur, interdum 16, interdum 32. avi probandi requirebantur, *dass man seine 32. Ahnen beweisen sollte*, sed frequentissima est probatio *der 4. Ahnen von Vater und Mutter*, quæ ut probatio facilius intelligatur, cum quam vulgaris sit, tam confusa sæpius proponatur, sequentem Schematismum exhibeo.

Globuli hicce denotant arma gentilitia, quæ conjuncta in quarteriis inveniuntur, cui nomina sunt subscripta. Hoc ergo modo confecto schemate, si quis *die 4. Abnen zu beverfeisen* teneatur, ceu exempla profert Christyn. *art. 2. §. 20.* ex diplomate, verbis *qu'elle est Gentilfemme procrée d'ancienne & vraie noblesse de quatre quartier paternels & d'autres quatre maternels*, probat proavos quatuor a latere paterno & quatuor a latere materno, nam cum quatuor quarteria probanda requiruntur, modo numerus in schemate nostro adjectus considerari debet, & videbimus proavos esse, qui conficiunt simul octo quarteria, si requiruntur a quocunque latere octo quarteria, abavi probandi sunt, si 32., atavi, ultra hos gradus memoria hominum plerumque evanescit; qui vero ulterius progredi volunt, hac etiam utuntur methodo, Schemate proposita. Paillet in in conficienda arbore genealogica voce *arbre genealogique*, ab infimo loco, qui est filii, incipit, & ascendens facit primum gradum generationis, super pater & mater faciunt duo quarteria & secundum gradum, postea avus & avia faciunt quatuor quarteria, & tertium gradum, deinde proavi & proaviae faciunt octo quarteria, & quartum gradum, abavi, & abaviae faciunt sedecim quarteria, & quintum gradum, atavi & ataviae faciunt 32. quarteria & sextum gradum, nempe conjungit avos Paillet a paterno & materno latere; septimus gradus & sexaginta quatuor quarteria, ceu etiam octavus gradus & centum viginti quatuor quarteria raro occurrunt, tres arbores 8. 16. 34. quarteriorum in tribus tabulis apposuit & exemplis illustravit. Schema dissertationi meae appositum a Christyn. *art. 2.* exhibitum magnopere mihi arrisit, cum ex inspectione quis totam scientiam probationis & confectiois quarteriorum desumere possit. Cum hodie frequentissime inveniuntur quarteria in fenestris, epitaphiis, sepulchris, cameris dealbatis Frideric. ab Andlo *Jurispr. L. 2. tit. 10. n. 11.* ut Menetrier dicat *l'art. du*

du Blason. fol. 411. en Allemagne on dispose les huit & seize quartiers autour de la biere, on les grave sur le tombeau où on les peint autour de l' epitaphe, comme en voit en toutes les Eglises d'Allemagne & de Pais Bas, & en divers endroits de France où il y a des Seigneurs Allemans enterrez; methodus etiam illa disponendi observari debet, ut sedecim insignia atavorum ponentur; nam positis hisce derivantur 4. conjugia proavorum, quæ octo faciunt quarteria, & ab his conjugia avorum, & desinit denique in patre, adeo, ut si quatuor generationes, ab avis incipias, si plures demonstrare velis, a proavis. Methodum hanc descendendi omni alia tutiorem esse opinatur Christyn. & etiam magis frequentem, nam axioma quoddam & regula apud Genealogicos recepta est, quod tum nobiles sint atavi majores aliter fieri nequit, quin eorum liberi & nepotes justis nuptiis procreati eandem nobilitatem secum in lucem proferant, sed si quarteriorum indagatio ascendendo fit, non tantæ certitudinis res est, eo quod hunc in modum ortum illegitimum, aut decora minus connubia occultare facile sit. Olim in usu fuisse probationem avorum memorabile caput venerabile 27. X. de præbendis demonstrat & quidem in torneamentis quis haud admittus fuit, nisi sedecim aut quatuor proximorum generis authorum gentilitiis insignibus nobilitatem probare poterat. Fesl. c. 7. n. 20. Schub. de Ludis Equestr. cap. 6. §. 2. & arma ac insignia sua possidebat, *sie müssen gevvapnt seyn in Schild und auff den Helm* (ceu adhuc hodie in quibusdam canonicorum collegiis tam stricte observantur quarteria, ut omnes sedecim quarteria galeis ornata referre teneantur. Christyn art. 3. §. 10. *auctuar*) Et hæc arma postea examinabantur a Regibus ludorum, seu feacialibus, (nam erant vel *Wappen Könige*, vel *Ehren- Holden*, vel *persevanten*, *poursvivanten*, de quibus persecutoribus plura notabilia inveniri possunt in Upton de R. M. L. 1. c. 12. vel *Gesellschaffts- Knechte Ehren-*

Ehren-Knechte Linnaeus L. 6. c. 6. n. 121.) seu delegatis ex certis provinciis, si hinon poterant, imo etiam feminae admittebantur, ceu in scripto vetustissimo inveni, verbis: *Als die Griess Wertel und die zwischen die sail erwuehlt waren, erkiessten sie darnach aus denen 4. Landen, 4. Alt und 4. Jungen, die mit samt denen Voigten, Frauen, Jungfrauen und Herold die Kleinod sollten helfen beschauen:* scriptum est; *Wann und welcher Ursachen willen die Löbliche Ritterschafft des Tourner erdacht und zum ersten geübt worden. Augspurg 1515. authore Marx Wursing cive August.* ubi descriptio primi torneamenti, quod scriptum hanc ob causam allegare, cum ipse legerim, volui, quoniam Georgio Ruxnero vetustiore neminem esse putat Schubart. *al. ir. c. 2. n. 12.* qui aut viderit leges torneamentorum unquam, aut litteris consecraverit, sed allegatus Marx Wursing jam leges torneamentorum habet, & ex hoc omnia ferme desumpsit Ruxnerus, & ejus etiam mentionem in praefatione facit. Examinabantur ergo arma & lustrationi offerebantur, *sie wurden zur Schau aufgetragen h. c.* quilibet equitum sua insignia tentorio affigebat, ut de his omnes judicare possint. Hinc orta esse tentoria pavillon, quibus arma ornantur, praesumunt, postea vero solos Reges & Majestate gaudentes cum certa differentia sibi vindicasse; nam tentoria pavillon non modo habemus, sed & pallia manteau, quibus arma velantur, quae vero maxime inter se differunt. Pavillon hoc est, quod degit & involvit arma Imperatorum, Regum, quorum majestas a solo dependet Deo, quod compositum duabus partibus, culmine quod est pileus, & velo, quod facit manteau sive mantelet. Reges vero electi, Duces, licet supremi haud tegunt sua arma nisi una tantum parte, nempe velo & non addunt apicem; ut vero eo melius cuncta percipiantur, ipsa verba Paillo. voce pavillon. apponam, *c'est, qui couvre & enveloppe les Armoiries des Emperours & des nos*

Rois de France & des autres Rois, qui ne dependent, que de Dieu & de leur Epèe, & ceux la seuls ont le droit de la dignité de pavillon, le quel est composé de deux parties, du comble, qui est son chapeau & des courtines, qui font le manteau ou mantelet; Les Rois electifs, ou qui releuent de l'Empereur, ou de quelque outre Roi ne couurent leurs timbres & Armoiries, que de l'un seulement, qui est la courtine, orant le dessus, qui est le comble. Eodem etiam loco insignia Imperatoris & Regis Gallia cum tentorio ostendit. Quoniam tempore fuerint introducta heraldicos latet, nec quisquam dicere potest, quam occasione inventa fuerint. Ex Varenne dicit Spener. L. 4. c. 7. §. 63. p. 324. quod recentioris sint inventi. Dn. Professor Rinckius in arte Heraldica vir excellens in differt. de Carocciis docte præsumit, originem suam a Carocciis trahere. Christyn. qui exempla tentoriorum affert, sed sine culmine p. 216. Philippi Francisci Arescoti Ducis p. 226. Wilhelmi Heinrici Principis Auriaci, insignia hæc vexillis impressa esse dicit, Gallis banderolles, quod est vexillum seu banniere & art. 7. §. 13. dicit, sæpius arma vexillis ornantur, quæ banderole vocant, passim vero consuetudo obtinuit, ut & in vexillis insignia expriment. Id auctuar. art. 1. Heinæccius de sigillis p. II. §. 4. gonfanonum usum in hoc consistere putat, ut vicem præstent tegumenti insignibus principum impositi. Sed hæc vexilla sive banniere maxime iterum ab integumento, pavillon sunt secernenda, quia insignia sua vexillis impressa gestare illis tantum licitum erat, qui militiæ præfunt. vid. omnino Loiseau traité des Seigneuries ch. 8. n. 5. & erat specialis quædam prerogativa, gallis dicebatur porter les armoiries en quarré, unde hodiernum artis heraldicæ scriptores ad exornanda rite scuta gentilitia ein Wappen vöellig aufzurühen, post pallium, galeas, coronas, armigeros, tef-

feras:

feras ordinis & symbola etiam requirunt vexillum, *Standard* oder *Haupt-Fahn*. Hoc quo nobilium teguntur arma, est pallium seu manteau, quod fuit chlamys bellica, cotte d'armes, ut ideo etiam manteau armis ornatur. Antequam materiam probationum per arma familiarum deferam, hoc adhuc addam, interdum etiam insignia unius familiae & descendente in uno scuto praesentari, quod dicitur pennon genealogique, & est scutum repletum diversis armis conjugiorum illius domus, ex qua quis ortus, seu in linea directa, seu transversali, majorum paternorum & maternorum, quae ut eo melius intelligantur, appositum schema inservit, si in linea directa tale formatur scutum, primo quarterio ponuntur arma matris, postea aviae paternae, proaviae, abaviae, ataviae, quot quis velit, & deinde familiae insigne superimponitur, quando paternorum & maternorum majorum insignia scuto simul inferi debent, linea transversalis sumitur, e. g. si avorum insignia conjungere quis velit, incipit ab insigni avi paterni in nostro schemate n. 1. hoc ponit in primo quarterio, apponit postea aviae paternae arma, n. 2. deinde materni avi 3. maternae aviae n. 4. & sic efficitur scutum parti, coupé seu ecartelé, & hoc appellatur fieri linea transversali, si proavorum insignia scuto conjungenda, iterum a paterno n. 1. incipit & illius linea transversalis arma secundum ordinem ponit. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. & tunc est scutum parti des trois traits & coupé, & sic etiam atavorum & ataviarum paternarum & maternarum insignia poni possunt. Exempla egregie habet Paillot. voce: pennon genealogique; hoc scuto confecto satis quis se nobilem probat, quia si majores nobiles, ex supra allegato axiomate genealogico, etiam posteriores conjunctiones descendendo legitima praesumuntur.

§. XI. Priusquam colophonem huic meae disertatio-

ni impono, quum alias omnibus Scripturis publicis sigilla appenduntur, liceat mihi quædam adhuc de sigillis proferre, quia ille qui jus insignium habet, etiam signandi jus possidet. Sichard *ad L. 3. C. de reb. cred. n. 27.* Quantam vim insignia apposita Wappen Signet, Insigel, instrumentis & Scripturis addant, explicabo, ante omnia ad Hoepingii tractatum *de Sigillorum prisco & novo jure*, Loiseau *de droit des offices ch. 4.* ubi de sigillis agit, Heineccium *tr. de sigillis* & eruditissimum Mabilionii opus *de Re Diplomatina* provocans, qui altiori indagine hanc materiam dignati sunt, nec etiam silentio præterire possum opus eruditissimum, quod conscribere molitur vir in orbe erudito clarus Ludovicus Director Gymnasil Coburgensis, de sigillis Academiæ, ubi non modo sigilla Academiæ, sed & facultatum recenset. Quæ fuit illa prisca vita, quæ integritas, in qua nihil signabatur, non signat oriens, neque Ægyptus, literis contenta solis inquit Plinius. Apud Romanos nihilominus sigilla in viridi usu erant. *vid. L. 24. ff. de VS. L. 25. §. 10. de auro & arg. leg.* Hodie Instrumenta publica vires suas per insignia non modo accipiunt, sed etiam præsumtionem veritatis per illa nanciscuntur, quia sigillatio eadem efficacia in jure gaudet, quam subscriptio. *L. 20. §. 1. ff. de milit. restam.* Menoch. *c. 1. n. 132.* *Surdus cons. 137. n. 43.* imo interdum plus operatur, quum subscriptio, ut vim confessionis habeat. *consil. Marburg. vol. 4. c. 12. n. 64.* Dicitur vero instrumentum publicum ratione causæ, si persona publica, Magistratus illud confecerit, *cap. 2. X. de fide instrum. Colleg. Juris Argentorat. eod. tit. th. 3.* ad quod instrumentum requiritur, ut sigillum authenticum a Magistratu apponatur, quoniam ad subscriptionem ex universali ferme consuetudine etiam sigillatio pertinet, & eo magis scripto creditur, cui Magistratus insignia appensa. *consil. Marburg. v. 4. c. 22.* Nam,
ut

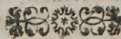
ut Rulandi *de Commissar. p. 2. l. 5. c. 5.* divisionem instrumentorum publicorum sequar, in libris quidem, ut judicialibus, censualibus, fiscalibus, non semper necessaria est sigillatio, sed litterarum investiturarum, salvi conductus, &c. & omnes alia hodie publico Magistratus sigillo munita sunt. Privilegia sigillum concedentis necessario requirunt, quia alias mille fraudes committi possent. Mascard. *de probat. vol. 3. concl. 1202.* ubi multa de Sigillo Principis. Acta quoque contentiosae jurisdictionis sive sint acta iudicii, sive acta litis sive sententiae definita, omnes processus & diplomata sine appositione sigilli nullum robur ac firmitatem habent. Uffenbach. *de cons. aul. c. 19. f. 3.* Camera Imperialis sub sigillo bicipitis aquilae Caesareae Majestatis mandata decernit, & sententiam fert. *O. C. p. 1. t. 27. p. 3. t. 12.* interregni vero tempore sigillo Vicariorum bullatur, ita tamen ut sit imposita aquila biceps, sub vicariatu vero ante Leopoldi electionem tantum insignibus Bavaricis signabatur. In cancellaria Imperatoris, si litterae sunt majoris momenti, sigillum majus in praesentia vice Cancellarii illius sigilli perpetui custodis sumitur, atque in aurea bulla adpenditur, & haec aurea Bulla semper est Sigillum majestatis, non cera rubra, quia Imperator in bulla apparet in throno sedens, sceptrumque & globum imperialem tenens, ceu in A. B. conspicitur. vid. Heineccius *de Sigillis p. 77.* si litterae sunt minoris ponderis, sigillum minus adhibetur. Mulz. *represent. Majest. Imperial. p. 1. c. 28. f. 2.* Licet igitur Magistratus modo sigillum suum apponat sine subscriptione, nihilominus tamen eandem vim subsignatio sublequitur, quam subscriptio, Carpz. *L. 3. Resp. 19. n. 13.* quamvis hoc ut mutum testimonium rejiciat Goddaeus ad *L. 3. q. 3. ff. de V. S. Molin. ad consuetud. Paris. rubr. de fund. f. 5. n. 13.* Quoniam Notarii etiam personae publicae sunt, vid. *O. P. de An. 1512. f. l. c. 2.* requiritur, ut in eorum instrumentis adsint sigilla Notaria-

tariatus a Cæsare ipsis data, ceu ipsa verba *Ord. al. §. innuunt*; und nachdem und zuletzt das Signet und Unterscheid der Notarien, das dann alleweg darzu erfordert werden soll; alias si sigillum Notarius haud posuerit, & saltem subscripserit, Tabulae hæc vim publici instrumenti haud habent, quoniam ad substantiam & formam publici instrumenti insignia pertinent Bruckman. v. 1. c. 23. n. 95. Mascard. de prob. concl. 922. & Brumm. c. 1. n. 35. quam subsignationem etiam de Jure Civili usitatam fuisse *L. ult. §. 2. C. de Asses.* comprobatur. Non vero proprium Notarii insigne hic sufficit, sed Notariatus publicum, quia hoc in tesseram Notariatus concessum, ad hoc ut eo instrumenta vim nanciscantur secundum verba *all. Ord. §. die Notarien sollen auch wissen: verbis: noch mit eines andern Zeichen sein Instrument zeichen*, quamvis hic inter Jctos Wittenbergenses, Lipsienses & Hallenses controversia suborta fuerit. vid. Lauterb. *Coll. maj. tit. de fide instrum. §. 41.* Carpz. 3. *Resp.* 88. per tot. qui n. 22. in copia vidimata admittit. Porro etiam omnia instrumenta Principis vel Comitis Episcopi, Abbatis, Universitatis sigillo confirmata pro publicis habentur. *Consil. Marpurg. v. 3. conf. 21. n. 165. & v. 2. conf. 30. n. 39.* Klock. *vol. camer. relat. 9. n. 61.* Stuck. *conf. 4. n. 29.* Quam insignes vero effectus publici instrumenti in jure existant, hic multis deprædicare verbis otiosus labor foret, cum satis sit, demonstratum fuisse, per sigilla fidem publicam & præsumtionem veritatis induci. *Bald. vol. 2. conf. 319.* Quod vero instrumenta privata concernit, hæc per appositionem insignium partium contrahentium maximam efficaciam adipiscuntur, ut fidem publicæ Scripturæ dicantur mereri. *Consil. Marp. v. 2. conf. 11. n. 530.* Stryck. *de caut. contr. sect. 1. c. 6. §. 19.* ita ut eo magis contrahentes sint obstricti, si sigillaverint, quia duo vincula fortius ligant, & quo plu-

ra sigilla alicui Scripturæ adhibentur, exempli causa, non modo partium contrahentium, sed & testium, eo magis stabilitur, & eo plus fidei scripturæ vindicatur Sixtin. *v. 2. conf. 11. n. 34.* ideo in instrumentis venditionis, obligationis plerumque inveniuntur verba; *welches mit meiner eigenen Hand, und untergedruckten Petschafft bezeuge,* & sigilla ejus sunt conditionis, ut per ea contractus probetur Fichard. *v. 2. c. 39. n. 9.* Per sigilla igitur probatur 1) consensus, omnia enim illa, quæ in Scriptura continentur, per sigilla apposita approbasse quis præsumitur. Gail. *p. 2. conf. 7. n. 56.* Hic vero consensus vel est explicitus verbis, litteris, addito sigillo. *L. 2. ff. de pactis L. 4. ff. pro Socio* vel implicitus, si alicui Sigillum meum concedam, ut contractum obsignet, eo ipso enim consensum attestor, *arg. L. 2. de pact. L. 6. §. 2. L. 18. mand. L. 2. §. 1. de pign.* & si pater in testamento inter liberos condito Sigillum tollit, id tacite revocasse censetur. Richter *p. 1. decis. 54. n. 17.* Insigne ergo & sigillum cujusque proprium contra sigillantem plenam fidem de his facit, quæ sigillo isto approbata reperiuntur. *conf. Marp. v. 3. c. 33. n. 47.* ita, ut sigillatis literis de consuetudine Germaniæ absque aliis adminiculis sive solennitatibus credi, nec comparatione aut recognitione opus esse scribat Klock. *vor. Camer. relat. 2. n. 65.* inde processus executivus super instrumento quarentigiato, *auf klare Brieff und Siegel.* Hæc vero sententia jam dicta procedit in scripturis publico sigillo notatis, quia hæc sigilla maxima industria aservantur. *L. 44. in f. ff. de off. Præs. arg. L. 3. ff. de L. L.* sed non semper in privatis, nisi ejus voluntate demonstratur additum, cujus est sigillum. Stryck. *de caus. contr. sect. 1. c. 6. §. 19.* Per sigilla etiam 2) probantur & confirmantur testimonia, nam sigillum & vim testium supplet, ut notant Canonistæ *ad cap. post cession. X. de probat.* hinc videmus omnibus instru-

instrumentis adjecta sigilla testium, & ad subdolan circumventionem evitandam plerumque verba addi solent, subscripsimus & consignavimus, fortius etenim ligunt duo vincula, quam unum. 3) probatur per sigilla autoritatis, principis, judicis, negotium quoddam confirmatum, & autoritatum, sic statuta Opificum, quæ Magistratus & Principis autoritate egent, per sigillum Principis corroborantur, si sigillo sunt munitæ; probant etiam illi possessionem juris vel quasi collegii per arcam communem, & sigillum, quod gerere ipsis permiffum vid. Berlich. *decif.* 150. n. 5. Leges Imperii universales munit Imperator Sigillo suo loco elevatori, nemine ad latus sigillante, & Nominis sui subscriptione *Grund-Veste* p. 2. c. 10. & quidem deputati quatuor Electores, quatuor Principes, unus ex Prælatiis, unus ex comitibus binæque civitates sigilla sua Reccessui scripto apponunt, non jure Majestatis, sed ex consuetudine, & ex jure Principum vel statuum, ut ait *Mulz.* p. 2. c. 1. §. 2. conclusis adhibetur sigillum Moguntini, circulorum vero Reccessus vel conclusa antesedani cujusque scanni suo sigillo obfignant. Et hic pedem figo, ac dissertationi meæ inaugurali finem impono, id solum rogans, ut benevolus Lector errata, quæ frequenter irreperunt, æqui bonique consulat; Quantum vires ingenii mei valuerunt, scripsi, nec vanæ ostentationis causa consueto more amplio rem dissertationem reddidi, sed ipsa materia nobilitas majorem brevitatem, cui tamen maxime studui, haud permiffi, ut potius labore dignum fuisset, illam multis in locis clarius illustrare, id quod cum Deo ac die me facturum spero ac promitto.

S. D. L. E. G.

153077

ULB Halle

3

003 856 860

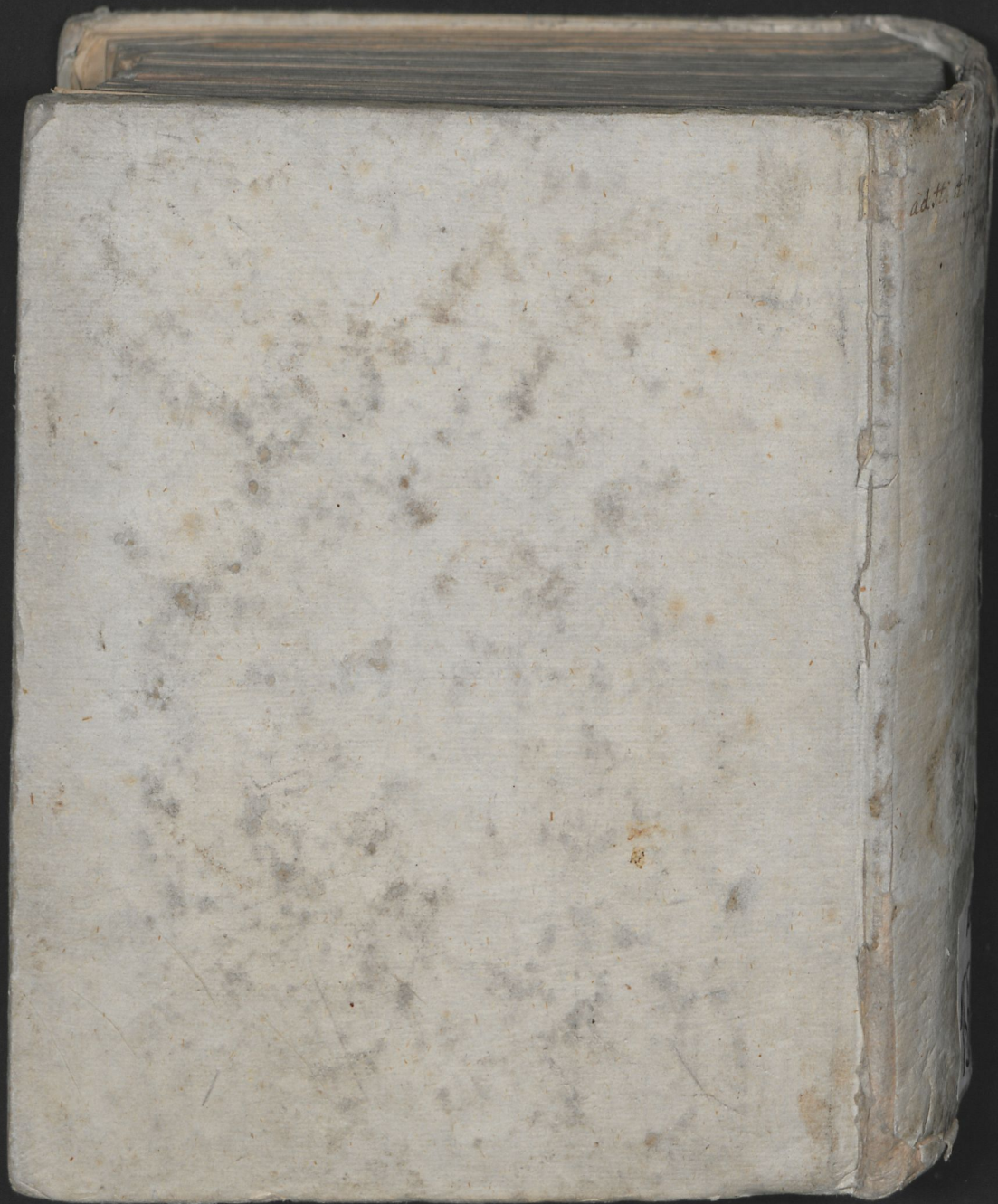

5b.

Vd 17

R

7

Q. D. B. V.
DISSERTATIONEM HISTORICAM
DE
TORNEAMENTIS
INPRIMIS GERMANICIS,
INCLVTAE
FACVLTATIS PHILOSOPHICAE
CONSENSV

PLACIDÆ ERVDITORVM DISQVISIONI
D. XIX. APRIL. MDCCXXIV.

EXHIBET
M. GVILIELMVS ILLMANNVS,
STEINAVIA AD ODERAM SILES.
ADVOCAT. IMMATRICVLAT.

RESPONDENTE
CHRISTIANO GOTTOFR. SCHMIDIO,
LIPSIENS.
BONAR. ART. BACCALAVR. ET JVR. STUDIOS.

LIPSIÆ,
LITERIS SCHNIEBESIANIS.

7

